

Trestný zákon Veľký komentár

prof. JUDr. Jozef Čentéš, PhD. a kolektív

TRESTNÝ ZÁKON

Veľký komentár

5. aktualizované vydanie

Recenzenti: prof. JUDr. Margita Prokejšinová, PhD.
a prof. JUDr. Mgr. Jana Viktoryová, PhD.

Vydané s podporou Nadácie Štefana z Verbovca.

© autori: prof. JUDr. Jozef Čentíš, PhD. a kolektív

Žilina, september 2020

www.eurokodex.sk

ISBN: 978-80-8155-096-6

Zoznam autorov...

**Komentár k Trestnému zákonu č. 300/2005 Z. z.
(s účinnosťou k 1. januáru 2020)**

spracovali pod vedením vedúceho autorského kolektívu prof. JUDr. Jozefa Čentéša, PhD.:

JUDr. Jaroslav Palkovič, PhD.

§ 1 – § 14, § 179 až § 203, § 328 až § 336b, § 436 až § 438a – § 438f, § 439, § 440

JUDr. Vladimír Ďurana, CSc.

§ 15 – § 30, § 284 – § 288, § 290 – § 299a

JUDr. Juraj Novocký, PhD.

§ 5a, § 31 až § 72, § 83a až § 93, § 130, § 140a, § 352a

JUDr. Ján Šanta, PhD.

§ 73 – § 83, § 122, § 125, § 127 až § 140, § 141 až § 143, § 212 – § 249a, § 265, § 265a, § 269, § 269a, § 277, § 277a

JUDr. Marta Kolcunová, PhD.

§ 94 – § 108, § 204 – § 211

JUDr. Radovan Blažek, PhD.

§ 109 – § 121, § 126, § 290a, § 290b a § 438g

Dr. h. c. JUDr. Maroš Žilinka, PhD.

§ 144 – § 170, § 170b, § 175 – § 178, § 289

prof. JUDr. Jozef Čentéš, PhD.

§ 15, § 18, § 19, § 22, § 30, § 171 – § 174, § 250 – § 276, § 278 – § 283, § 296 a § 297, § 372a

JUDr. Peter Sepeši, Mgr. Alexander Feník

§ 62a, § 72a, § 72b, § 109, § 112a, § 122, § 300 – § 310, § 364

JUDr. Tibor Šumichrast, JUDr. Juraj Novocký, PhD.

§ 321 – § 327a, § 337 – § 378a

JUDr. Jaroslav Kozolka

§ 379 – § 435

JUDr. Ján Zanolit, PhD.

§ 311 – § 320

Mgr. Branislav Boháčik

§ 247 – § 247d

Komentár k Trestnému zákonu č. 300/2005 Z. z. (s účinnosťou k 1. januáru 2020) je prepracovaným a rozšíreným vydaním diela Trestný zákon s komentárom, ktoré bolo vydané vo vydavateľstve Poradca podnikateľa, spol. s r. o., Žilina, v marci 2006. Komentár v roku 2006 spracoval nasledovný autorský kolektív:

§ 1 až § 14:	JUDr. Marek Sivák	§ 212 až § 249:	JUDr. Ján Šanta, PhD.
§ 15 až § 30:	JUDr. Vladimír Ďurana, CSc.	§ 250 až § 283:	prof. JUDr. Jozef Čentéš, PhD.
§ 31 až § 72:	Mgr. Juraj Novocký	§ 284 až § 288:	JUDr. Vladimír Ďurana, CSc.
§ 73 až § 83:	JUDr. Ján Šanta, PhD.	§ 289:	JUDr. Maroš Žilinka
§ 84 až § 93:	Mgr. Peter Šufliarsky	§ 290 až § 299:	JUDr. Vladimír Ďurana, CSc.
§ 94 až § 108:	JUDr. Anna Magvašiová	§ 300 až § 310:	JUDr. Peter Sepeši
§ 109 až § 121:	JUDr. Anton Fábry, CSc.	§ 311 až § 320:	JUDr. Ján Zanolit
§ 122 až § 143:	JUDr. Ján Šanta, PhD.	§ 321 až § 327:	JUDr. Tibor Šumichrast
§ 144 až § 170:	JUDr. Maroš Žilinka	§ 328 až § 336:	JUDr. Jaroslav Palkovič
§ 171 až § 174:	prof. JUDr. Jozef Čentéš, PhD.	§ 337 až § 378:	JUDr. Tibor Šumichrast
§ 175 až § 178:	JUDr. Maroš Žilinka	§ 379 až § 435:	JUDr. Jaroslav Kozolka
§ 179 až § 203:	JUDr. Ingrid Adamcová	§ 436 až § 440:	JUDr. Marek Sivák
§ 204 až § 211:	JUDr. Anna Magvašiová		

vedúci autorského kolektívu: prof. JUDr. Jozef Čentéš, PhD.

Prehľad použitých skratiek

Právne predpisy:

- Ústava SR – zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov
- TZ – zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon
- TP – zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok
- ZEZR – zákon č. 154/2010 Z. z. o európskom zatykačom rozkaze
- ZPR – zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov
- ZS – zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- ZoP – zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov
- ZoPP – zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení neskorších predpisov
- ZPZ – zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov
- ZoŽP – zákon č. 57/1998 Z. z. o Železničnej polícii v znení neskorších predpisov
- ZSIS – zákon č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov
- ZoOP – zákon č. 564/1991 Z. z. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov
- ZA – zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii
- ZPaMÚ – zákon č. 550/2003 Z. z. o probačných a mediačných úradníkoch v znení neskorších predpisov
- ZZT – zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch
- ZVTOS – zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody
- ZVV – zákon č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby
- ZVJS – zákon č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže
- ZRT – zákon č. 330/2007 Z. z. o registri trestov v znení neskorších predpisov
- ZUS – zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- ZVP – zákon č. 124/1992 Zb. o vojenskej polícii
- ZBP – zákon č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti
- ZSZaS – zákon č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- ZOaPL – zákon č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov
- ZoTZPO – zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- OZ – zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov
- OSP – zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov
- ObZ – zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov
- ZR – zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine
- ZoNV – zákon č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom v znení neskorších predpisov
- ZoSOD – zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- CMp – zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok
- CSP – zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
- ZKR – zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii
- ZP – zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov
- ŽZ – zákon č. 455/1991 Zb. živnostenský zákon v znení neskorších predpisov

DVZ	- zákon č. 202/1995 Z. z. Devízový zákon v znení neskorších predpisov
CZ	- zákon č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov
ZoB	- zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení neskorších predpisov
ZŽP	- zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov
StavZ	- zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)
ZCP	- zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch)
ZHZZ	- zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore
ZOUS	- zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností
ZOS	- zákon č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách SR
ZL	- zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch
ZPS	- zákon č. 255/1994 Z. z. o poľnej strážii
ZSBS	- zákon č. 473/2005 Z. z. o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o súkromnej bezpečnosti)
ZBŠ	- ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu
ZVTPP	- zákon č. 528/2005 Z. z. o výkone trestu povinnej práce a o doplnení zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o výkone trestu povinnej práce)
PVTOS	- vyhláška MS SR č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody
ZOPK	- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny
ED EX	- Európsky dohovor o extradícii č. 24 z 13. 12. 1957, publikovaný pod č. 549/1992 Zb.
ED Exd	- Dodatokový protokol k Európskemu dohovoru EX č. 86 z 15. 10. 1975, publikovaný pod č. 10/1997 Z. z.
ED Exd2	- II. dodatkový protokol k Európskemu dohovoru EX č. 98 zo 17. 3. 1978, publikovaný pod č. 11/1997 Z. z.
ED VP	- Európsky dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach č. 30 z 20. 4. 1959, publikovaný pod č. 550/1992 Zb.
ED VPd	- Dodatokový protokol k Európskemu dohovoru VP č. 99 zo 17. 3. 1978, publikovaný pod č. 12/1992 Zb.
ED VPd2	- II. dodatkový protokol k Európskemu dohovoru VP č. 182 z 8. 11. 2001, publikovaný pod č. 165/2005 Zb.
ED TK	- Európsky dohovor o odovzdávaní trestného konania č. 73 z 15. 5. 1972, publikovaný pod č. 551/1992 Zb.
ED OO	- Európsky dohovor o odovzdávaní odsúdených osôb č. 112 z 21. 3. 1983, publikovaný pod č. 553/1992 Zb.
EDLP	- Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd publikovaný pod č. 209/1992 Zb.

Úrady a inštitúcie:

EÚ	- Európska únia
ES	- Európske spoločenstvo
ESLP	- Európsky súd pre ľudské práva
MTS	- Medzinárodný trestný súd
OSN	- Organizácia spojených národov
RE	- Rada Európy
NATO	- Severoatlantický pakt
KBSE	- Konferencia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe
SR	- Slovenská republika
ČR	- Česká republika

prezident	-	Prezident Slovenskej republiky
ústavný súd	-	Ústavný súd Slovenskej republiky
národná rada	-	Národná rada Slovenskej republiky
najvyšší súd	-	Najvyšší súd Slovenskej republiky
súdna rada	-	Súdna rada Slovenskej republiky
ministerstvo spravodlivosti	-	Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
minister spravodlivosti	-	minister spravodlivosti Slovenskej republiky
ministerstvo zahraničných vecí	-	Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky
minister zahraničných vecí	-	minister zahraničných vecí Slovenskej republiky
ministerstvo vnútra	-	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
minister vnútra	-	minister vnútra Slovenskej republiky
generálna prokuratúra	-	Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
generálny prokurátor	-	generálny prokurátor Slovenskej republiky

Ostatné orgány:

M	-	ministerstvo (okrem vyššie uvedených ministerstiev)
MO	-	Ministerstvo obrany SR
MF	-	Ministerstvo financií SR
MZ	-	Ministerstvo zdravotníctva SR
MPSVaR	-	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MK	-	Ministerstvo kultúry
MP	-	Ministerstvo pôdohospodárstva SR
MH	-	Ministerstvo hospodárstva SR
MZV	-	Ministerstvo zahraničných vecí SR
MPŽPaRR SR	-	Ministerstvo pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR
MŽP	-	Ministerstvo životného prostredia SR
SKŽP	-	Slovenská komisia životného prostredia
SIŽP	-	Slovenská inšpekcia životného prostredia
ObÚŽP	-	obvodný úrad životného prostredia
KÚŽP	-	krajský úrad životného prostredia
DÚ	-	daňový úrad
CÚ	-	colný úrad
PZ	-	Policačný zbor Slovenskej republiky
ZVJS	-	Zbor väzenskej a justičnej stráže
NBÚ	-	Národný bezpečnostný úrad

Ostatné skratky:

MD	-	Medzinárodný dohovor
MZ	-	Medzinárodná zmluva
ED	-	Európsky dohovor
D	-	dohovor
zák.	-	zákon
nariadenie	-	nariadenie vlády
vyhláška	-	vyhláška ministerstva
oznámenie	-	oznámenie ministerstva
publ.	-	publikovaný
nasl.	-	nasledujúci
ods.	-	odsek
n. r.	-	nepublikované rozhodnutie súdu
Z. z.	-	Zbierka zákonov SR

Ú. v. EÚ	- Úradný vestník Európskej únie
Ú. v. ES	- Úradný vestník Európskeho spoločenstva
RR	- Rámcové rozhodnutie Rady Európskej únie
R	- rozhodnutie uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk
Ús	- rozhodnutia uverejnené v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky
kán.	- kánon
OČTK	- orgány činné v trestnom konaní
NZ	- neverejné zasadnutie
TS	- trestné stíhanie
HP	- hlavné pojednávanie
PK	- prípravné konanie
VZ	- verejné zasadnutie
TČ	- trestná činnosť
TP	- trestný poriadok
TK	- trestné konanie
vzpp	- všeobecne záväzný právny predpis
ŽP	- životné prostredie

Pojmy:

súd	- pozri § 10 ods. 4
orgán činný v trestnom konaní	- pozri § 10 ods. 1
predseda súdu, sudca a prísediaci	- pozri § 12 ods. 2, ZS
predseda senátu, samosudca	- pozri § 10 ods. 2 a ZS
sudca pre prípravné konanie	- pozri § 10 ods. 3
prokurátor	- pozri čl. 149 - čl. 151 Ústavy SR, § 12 ods. 1 a ods. 5, ZoP, ZoPP
policajt	- pozri § 10 ods. 8
vyšetrovateľ	- pozri § 10 ods. 8 písm. a)
obhajca	- pozri § 36, ZA
obvinený	- pozri § 33
poškodený	- pozri § 46
svedok	- pozri § 127
zúčastnená osoba	- pozri § 45
dôveryhodná osoba	- pozri § 4 ods. 4
splnomocnenec	- pozri § 53
mladistvý	- pozri § 94 ods. 1 TZ, § 291
vojak	- §128 ods. 3 TZ

Poznámky:

- Vydávaná osoba - termín používaný výhradne na účely tohto výkladu na skrátenie pojmu „osoba, o ktorej vydanie do cudziny ide“.
- V prípade, ak sa v texte Trestného poriadku používa odkaz na iné ustanovenie Trestného poriadku, použije sa len označenie tohto ustanovenia, bez označenia právneho predpisu. Obdobne sa postupuje aj vo vzťahu k Trestnému zákonu.
- V prípade judikátov autori komentára do ich textu zapracovali označenie ustanovení nového TZ a TP. V takomto prípade, je za textom judikátov použité slovné spojenie - (upravené znenie). Takto upravené znenie judikátov je použiteľné iba na účely výkladu tohto komentára.

OBSAH**TRESTNÝ ZÁKON****Veľký komentár**

PRVÁ ČASŤ	VŠEOBECNÁ ČASŤ	
§ 1	Predmet zákona	1
PRVÁ HLAVA	PÔSOBNOSŤ ZÁKONA A ZÁKLADY TRESTNEJ ZODPOVEDNOSTI	
Prvý diel	Trestný zákon a jeho pôsobnosť	
§ 2	Časová pôsobnosť	3
§ 3	Územná pôsobnosť	5
Osobná pôsobnosť		
§ 4	6
§ 5	7
§ 5a	8
§ 6	9
§ 7	Pôsobnosť podľa medzinárodných zmlúv	10
§ 7a	Pôsobnosť na ukladanie ochranných opatrení	11
§ 7b	Výkon a zohľadnenie rozhodnutia iného štátu.	12
Druhý diel	Základy trestnej zodpovednosti	13
PRVÝ ODDIEL	POJEM A DRUHY TRESTNÉHO ČINU	13
§ 8	Trestný čin	13
§ 9	Druhy trestných činov	19
§ 10	Prečin	20
§ 11	Zločin	21
§ 12	Miesto spáchania trestného činu.	22
§ 13	Príprava na zločin	22
§ 14	Pokus trestného činu	25
Zavinenie		
§ 15	28
§ 16	32
§ 17	33
§ 18	34
DRUHÝ ODDIEL	PÁCHATEĽ, SPOLUPÁCHATEĽ A ÚČASTNÍK TRESTNÉHO ČINU	
§ 19	Páchateľ	35
§ 20	Spolupáchateľ	38
§ 21	Účastník	41

TRETÍ ODDIEL	OKOLNOSTI VYLUČUJÚCE TRESTNÚ ZODPOVEDNOSŤ	
§ 22	Vek	45
§ 23	Nepříčetnosť	47
ŠTVRTÝ ODDIEL	OKOLNOSTI VYLUČUJÚCE PROTIPRÁVNOSŤ ČINU	
§ 24	Krajná núdza	49
§ 25	Nutná obrana	52
§ 26	Oprávnené použitie zbrane	56
§ 27	Dovolené riziko	58
§ 28	Výkon práva a povinnosti	60
§ 29	Súhlas poškodeného	64
§ 30	Plnenie úlohy agenta	65
DRUHÁ HLAVA	SANKCIE	
Prvý diel	Druhy sankcií	
§ 31	Trest a ochranné opatrenie	69
§ 32	Druhy trestov	69
§ 33	Druhy ochranných opatrení	71
Druhý diel	Základné zásady ukladania sankcií	
§ 34	Zásady ukladania trestov	72
§ 35	Zásady ukladania ochranných opatrení	74
Poľahčujúce okolnosti a priťažujúce okolnosti		
§ 36	75
§ 37	78
§ 38	82
§ 39	Mimoriadne zníženie trestu	85
§ 40	Upustenie od potrestania	90
§ 41	Úhrnný trest a spoločný trest	91
§ 42	Súhrnný trest	95
§ 43	Ďalší trest	98
§ 44	Upustenie od súhrnného trestu a ďalšieho trestu	99
§ 45	Započítanie väzby a trestu	100
Tretí diel	Ukladanie a výkon jednotlivých trestov	
§ 46	Trest odňatia slobody	102
§ 47	Trest odňatia slobody na doživotie	103
§ 48	Vonkajšia diferenciácia výkonu trestu odňatia slobody	105
Podmienečný odklad výkonu trestu odňatia slobody		
§ 49	107
§ 50	110
Podmienečný odklad výkonu trestu odňatia slobody s probačným dohľadom		
§ 51	113
§ 52	116
§ 53	Trest domáceho väzenia	117
Trest povinnej práce		
§ 54	119
§ 55	120

Peňažný trest

§ 56	121
§ 57	123

Trest prepadnutia majetku

§ 58	125
§ 59	126
§ 60	Trest prepadnutia vecí.....	128
§ 61	Trest zákazu činnosti.....	130
§ 62	Trest zákazu pobytu.....	134
§ 62a	Trest zákazu účasti na verejných podujatiach.....	135
§ 63	Trest straty čestných titulov a vyznamenaní.....	139
§ 64	Trest straty vojenskej a inej hodnoty.....	140
§ 65	Trest vyhostenia.....	141

Štvrtý diel

Premena zvyšku trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia, podmienené prepustenie a podmienené upustenie od výkonu zvyšku niektorých trestov

§ 65a	Premena zvyšku trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia.....	144
-------	--	-----

Podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody

§ 66	145
§ 67	147
§ 68	148

Podmienené upustenie od výkonu zvyšku trestu domáceho väzenia

§ 68a	150
§ 68b	151

Podmienené upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti

§ 69	152
§ 70	154

Podmienené upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu pobytu

§ 71	154
§ 72	155
§ 72a	Podmienené upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu účasti na verejných podujatiach.....	155
§ 72b	157

Piaty diel

Ochranné opatrenia**Ochranné liečenie**

§ 73	158
§ 74	160
§ 75	Ochranná výchova.....	165

Ochranný dohľad

§ 76	165
§ 77	166
§ 78	167
§ 79	167
§ 80	168

Detencia

§ 81	168
§ 82	170
§ 83	Zhabanie vecí	170
§ 83a	173
§ 83b	173

TRETIA HLAVA ZÁNÍK TRESTNOSTI A TRESTU

§ 84	Zmena zákona	173
------	------------------------	-----

Účinná ľútosť

§ 85	174
§ 86	177

Premlčanie trestného stíhania

§ 87	181
§ 88	185
§ 89	Odpustenie alebo zmiernenie trestu	186

Premlčanie výkonu trestu

§ 90	187
§ 91	189

Zahladenie odsúdenia

§ 92	189
§ 93	192

ŠTVRTÁ HLAVA OSOBITNÉ USTANOVENIA O STÍHANÍ MLADISTVÝCH**Prvý diel Trestná zodpovednosť**

§ 94	Všeobecné ustanovenie	194
§ 95	Trestná zodpovednosť	195

Druhý diel Zánik trestnosti

§ 96	Premlčanie trestného stíhania	196
------	---	-----

Tretí diel Ukladanie sankcií a výchovných opatrení mladistvému

§ 97	Účel sankcií a výchovných opatrení	197
------	--	-----

Upustenie od potrestania

§ 98	198
§ 99	199
§ 100	199
§ 101	Podmienečné upustenie od potrestania	200

Štvrtý diel Ochranná výchova

§ 102	Dôvody uloženia ochrannej výchovy	201
§ 103	Výkon ochrannej výchovy	202

Zmena spôsobu výkonu ochrannej výchovy

§ 104	204
§ 105	204

Piaty diel		Výchovné opatrenia	
§ 106	Druhy výchovných opatrení a ich ukladanie		205
§ 107	Výchovné povinnosti a obmedzenia		207
§ 108	Napomenutie s výstrahou		208
Šiesty diel		Tresty	
§ 109	Druhy trestov		208
§ 110	Ukladanie trestu		211
§ 111	Trest povinnej práce		212
§ 112	Trest zákazu činnosti		213
§ 112a	Trest zákazu účasti na verejných podujatiach		215
§ 113	Trest vyhostenia		216
§ 114	Peňažný trest		217
§ 115	Podmienečný odklad výkonu peňažného trestu		217
§ 116	Skúšobná doba		218
§ 116a	Trest domáceho väzenia		219
§ 117	Trest odňatia slobody		221
§ 118	Mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody		224
§ 119	Podmienečný odklad výkonu trestu a podmienečný odklad výkonu trestu s probačným dohľadom		225
§ 120	Premlčanie výkonu trestu		228
§ 121	Zahľadenie odsúdenia		230
PIATA HLAVA		VÝKLAD POJMOV	
Prvý diel		Všeobecné pojmy	
§ 122	Trestný čin a spôsoby jeho spáchania		233
§ 123	Ujma na zdraví		242
Škoda			
§ 124		246
§ 125		247
§ 126		248
Osoba			
§ 127		255
§ 128		259
§ 129	Skupina osôb a organizácia		264
Vec			
§ 130		269
§ 131		274
§ 132	Prostitúcia, pornografia a detské pornografické predstavenie		277
§ 133	Cudzia moc a cudzí činiteľ		279
§ 134	Ústavné zriadenie a krízová situácia		280
§ 135	Prechovávanie drog pre vlastnú potrebu		281
§ 136	Počítanie času		282
§ 137	Svojoľonné vzdialenie		283
Druhý diel		Osobitné kvalifikačné pojmy	
§ 138	Závažnejší spôsob konania		284
§ 139	Chránená osoba		287

§ 140	Osobitný motív	288
§ 140a	Trestné činy extrémizmu	290
§ 140b	Trestné činy terorizmu	291
§ 141	Nebezpečné zoskupenie	291
§ 142	Ťažká ujma na zdraví alebo smrť	292
§ 143	Smrť viacerých osôb	292

DRUHÁ ČASŤ

OSOBITNÁ ČASŤ

PRVÁ HLAVA

TRESTNÉ ČINY PROTI ŽIVOTU A ZDRAVIU

Prvý diel

Trestné činy proti životu

§ 144	Úkladná vražda	293
§ 145	Vražda	297
§ 146	Vražda novonarodeného dieťaťa matkou	300

Zabitie

§ 147	302
§ 148	303
§ 149	Usmrtenie	305

Nedovolené prerušenie tehotenstva

§ 150	309
§ 151	310
§ 152	312
§ 153	314
§ 154	Účasť na samovražde	314

Druhý diel

Trestné činy proti zdraviu

Ublíženie na zdraví

§ 155	316
§ 156	319
§ 157	321
§ 158	323

Neoprávnené odoberanie orgánov, tkanív a buniek a nezákonná sterilizácia

§ 159	326
§ 160	329

Tretí diel

Trestné činy ohrozujúce život alebo zdravie

§ 161	Neoprávnený experiment na človeku a klonovanie ľudskej bytosti	331
§ 162	Poškodenie zdravia	334

Šírenie nebezpečnej nakažlivej ľudskej choroby

§ 163	336
§ 164	338

Ohrozovanie vírusom ľudskej imunodeficiencie

§ 165	339
§ 166	340
§ 167	Ohrozovanie pohlavnou chorobou	341

Ohrozovanie zdravia závadnými potravinami a inými predmetmi

§ 168	342
-------	-----------	-----

§ 169	344
§ 170	Ohrozovanie zdravia nepovolenými liekmi, liečivami a zdravotníckymi pomôckami	344
§ 170a	Neoprávnené zaobchádzanie s liekmi, liečivami a zdravotníckymi pomôckami ..	348
§ 170b	Falšovanie liekov a zdravotníckej pomôcky	352

Nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi

§ 171	356
§ 172	360
§ 173	366
§ 174	Šírenie toxikománie	366
§ 175	Podávanie alkoholických nápojov mládeži	367
§ 176	Neoprávnené zaobchádzanie s látkami s anabolickým alebo iným hormonálnym účinkom	368

Neposkytnutie pomoci

§ 177	372
§ 178	375

DRUHÁ HLAVA TRESTNÉ ČINY PROTI SLOBODE A ĽUDSKEJ DÔSTOJNOSTI

Prvý diel Trestné činy proti slobode

§ 179	Obchodovanie s ľuďmi	377
-------	----------------------------	-----

Zverenie dieťaťa do moci iného

§ 180	380
§ 181	381
§ 182	Pozbavenie osobnej slobody	382
§ 183	Obmedzovanie osobnej slobody	383
§ 184	Obmedzovanie slobody pobytu	385
§ 185	Branie rukojemníka	386
§ 186	Vydieračský únos	387
§ 187	Zavlečenie do cudziny	388
§ 188	Lúpež	390
§ 189	Vydieranie	392

Hrubý nátlak

§ 190	394
§ 191	396
§ 192	Nátlak	397
§ 193	Obmedzovanie slobody vyznania	398
§ 194	Porušovanie domovej slobody	399
§ 194a	Ochrana súkromia v obydlí	402
§ 195	Porušovanie slobody združovania a zhromažďovania	403

Porušovanie tajomstva prepravovaných správ

§ 196	404
§ 197	406
§ 198	407

Druhý diel Trestné činy proti ľudskej dôstojnosti

§ 199	Znásilnenie	407
§ 200	Sexuálne násilie	410

Sexuálne zneužívanie

§ 201	412
§ 201a	413
§ 201b	414
§ 202	415
§ 203	Súlož medzi príbuznými	416

TRETIA HLAVA TRESTNÉ ČINY PROTI RODINE A MLÁDEŽI

§ 204	Dvojmanželstvo	417
§ 205	Odloženie dieťaťa	418
§ 206	Opustenie dieťaťa	419
§ 207	Zanedbanie povinnej výživy	421
§ 208	Týranie blízkej osoby a zverenej osoby	425

Únos

§ 209	428
§ 210	429
§ 211	Ohrozovanie mravnej výchovy mládeže	431

ŠTVRTÁ HLAVA TRESTNÉ ČINY PROTI MAJETKU

§ 212	Krádež	434
§ 213	Sprenevera	443
§ 214	Nevyplatenie mzdy a odstupného	447
§ 215	Neoprávnené užívanie cudzej veci	449

Neoprávnené používanie cudzieho motorového vozidla

§ 216	451
§ 217	453
§ 218	Neoprávnený zásah do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru	454
§ 219	Neoprávnené vyrobenie a používanie platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty	455
§ 219a	Neoprávnené vyrobenie, používanie alebo prechovávanie overovacej značky meradla alebo zabezpečovacej značky meradla	457
§ 220	Falšovanie a pozmeňovanie identifikačných údajov motorového vozidla	460
§ 221	Podvod	461
§ 222	Úverový podvod	468
§ 223	Poisťovací podvod	470
§ 224	Kapitálový podvod	472
§ 225	Subvenčný podvod	474
§ 226	Neoprávnené obohatenie	477
§ 227	Podvodný úpadok	478
§ 228	Zavinený úpadok	479
§ 229	Prevádzkovanie nepoctivých hier a stávk	481
§ 230	Nepovolená prevádzka lotérií a iných podobných hier	482

Podielníctvo

§ 231	484
§ 232	487

Legalizácia príjmu z trestnej činnosti

§ 233	489
§ 234	491

§ 235	Úžera	492
§ 236	Zatajenie vecí	495
Porušovanie povinnosti pri správe cudzieho majetku		
§ 237	496
§ 238	499
§ 239	Poškodzovanie veriteľa	500
§ 240	Zvýhodňovanie veriteľa	502
§ 241	Machinácie v súvislosti s konkurzným a vyrovnacím konaním	504
Marenie konkurzného alebo vyrovnacieho konania		
§ 242	505
§ 243	506
§ 243a	Marenie exekučného konania	508
§ 244	Porušovanie zákazu konkurencie	510
Poškodzovanie cudzej veci		
§ 245	512
§ 246	513
§ 247	Neoprávnený prístup do počítačového systému	514
§ 247a	Neoprávnený zásah do počítačového systému	517
§ 247b	Neoprávnený zásah do počítačového údajov	520
§ 247c	Neoprávnené zachytávanie počítačových údajov	522
§ 247d	Výroba a držba prístupového zariadenia, hesla do počítačového systému alebo iných údajov	525
§ 248	Zneužívanie vlastníctva	527
§ 248a	Poškodzovanie a znehodnocovanie kultúrnej pamiatky	528
§ 249	Poškodzovanie a znehodnocovanie archeologického dedičstva	530
§ 249a	Falšovanie predmetov kultúrnej hodnoty	532
PIATA HLAVA TRESTNÉ ČINY HOSPODÁRSKE		
Prvý diel Trestné činy ohrozujúce trhovú ekonomiku		
§ 250	Zneužitie účasti na hospodárskej súťaži	534
§ 251	Neoprávnené podnikanie	536
§ 251a	Neoprávnené zamestnávanie	538
§ 251b	Nekalá likvidácia	540
§ 252	Neoprávnené obchodovanie s devízovými hodnotami a poskytovanie devízových služieb	542
§ 253	Nepovolená výroba liehu, tabaku a tabakových výrobkov	543
§ 254	Porušovanie predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou	544
Porušovanie predpisov o nakladaní s kontrolovaným tovarom a technológiami		
§ 255	547
§ 256	549
§ 257	550
§ 258	Ohrozenie devízového hospodárstva	552
Druhý diel Trestné činy proti hospodárskej disciplíne		
Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie		
§ 259	553
§ 260	556

Poškodzovanie finančných záujmov Európskej únie

§ 261	557
§ 262	561
§ 263	562
§ 264	Ohrozenie obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva	564
§ 265	Zneužívanie informácií v obchodnom styku	565
§ 265a	Manipulácia s trhom	570

Machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe

§ 266	573
§ 267	575
§ 268	576
§ 269	Poškodzovanie spotrebiteľa	577
§ 269a	Nekalé obchodné praktiky voči spotrebiteľovi	579

Tretí diel

Trestné činy proti mene a trestné činy daňové

§ 270	Falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov. . . .	580
§ 271	Uvádzanie falšovaných, pozmenených a neoprávnene vyrobených peňazí a cenných papierov	584
§ 272	Výroba a držba falšovateľského náčinia	586
§ 273	Ohrozovanie obehu peňazí	588
§ 274	Falšovanie, pozmeňovanie a nedovolená výroba kolkových známok, poštových cenín, nálepiek a poštových pečiatok	589
§ 275	Falšovanie a pozmeňovanie kontrolných technických opatrení na označenie tovaru	590
§ 276	Skrátenie dane a poistného	592
§ 277	Neodvedenie dane a poistného	595
§ 277a	Daňový podvod	597
§ 278	Nezaplatenie dane a poistného	599
§ 278a	Marenie výkonu správy daní.	601
§ 279	Porušenie predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru . . .	603
§ 280	Spoločné ustanovenie	604

Štvrtý diel

**Trestné činy proti priemyselným právam a proti
autorskému právu**

§ 281	Porušovanie práv k ochrannej známke, označeniu pôvodu výrobku a obchodnému menu.	606
§ 282	Porušovanie priemyselných práv	608
§ 283	Porušovanie autorského práva	610

ŠIESTA HLAVA

**TRESTNÉ ČINY VŠEOBECNE NEBEZPEČNÉ A PROTI
ŽIVOTNÉMU PROSTREDIU**

Prvý diel

Trestné činy všeobecne nebezpečné**Všeobecné ohrozenie**

§ 284	612
§ 285	616

Poškodzovanie a ohrozovanie prevádzky všeobecne prospešného zariadenia

§ 286	617
§ 287	620

§ 288	621
§ 289	Ohrozenie pod vplyvom návykovej látky	621
§ 290	Porušovanie povinnosti pri hrozivej tiesni	627
§ 290a	Porušovanie povinností za krízovej situácie	628
§ 290b	Vyhýbanie sa výkonu povinností za krízovej situácie	629

Ohrozenie bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku a lode

§ 291	631
§ 292	633
§ 293	Zavlečenie vzdušného dopravného prostriedku do cudziny	634

Nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami

§ 294	635
§ 295	639
§ 296	Založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny	641
§ 297	Založenie, zosnovanie a podporovanie teroristickej skupiny	641

Nedovolená výroba a držanie jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, vysoko rizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov

§ 298	643
§ 299	646
§ 299a	Neoprávnené uskutočňovanie stavby	647

Druhý diel Trestné činy proti životnému prostrediu

Ohrozenie a poškodenie životného prostredia

§ 300	649
§ 301	659
§ 302	Neoprávnené nakladanie s odpadmi	661
§ 302a	Neoprávnené vypúšťanie znečisťujúcich látok	665

Porušovanie ochrany vôd a ovzdušia

§ 303	668
§ 304	672
§ 304a	Neoprávnená výroba a nakladanie s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu	673
§ 305	Porušovanie ochrany rastlín a živočíchov	676
§ 306	Porušovanie ochrany stromov a krov	686

Šírenie nákazlivej choroby zvierat a rastlín

§ 307	689
§ 308	692
§ 309	Únik organizmov	695
§ 310	Pytlactvo	698

SIEDMA HLAVA TRESTNÉ ČINY PROTI REPUBLIKE

Prvý diel Trestné činy proti základom republiky

§ 311	Vlastizrada	707
§ 312	Úklady proti Slovenskej republike	708

Teror

§ 313	709
§ 314	709

Záškodníctvo

§ 315	710
§ 316	712
§ 317	Sabotáž.	712

Druhý diel Trestné činy proti bezpečnosti republiky

§ 318	Vyzvedačstvo.	714
-------	--------------------	-----

Ohrozenie utajovanej skutočnosti

§ 319	716
§ 320	717

ÔSMA HLAVA TRESTNÉ ČINY PROTI PORIADKU VO VEREJNÝCH VECIACH**Prvý diel Trestné činy proti výkonu právomoci orgánu verejnej moci****Útok na orgán verejnej moci**

§ 321	717
§ 322	719

Útok na verejného činiteľa

§ 323	719
§ 324	721
§ 325	722

Druhý diel Trestné činy verejných činiteľov

§ 326	Zneužívanie právomoci verejného činiteľa.	722
§ 327	Marenie úlohy verejným činiteľom.	726
§ 327a	726

Tretí diel Korupcia**Prijímanie úplatku**

§ 328	728
§ 329	731
§ 330	732
§ 331	734

Podplácanie

§ 332	734
§ 333	735
§ 334	737
§ 335	738
§ 336	Nepriama korupcia.	738
§ 336a	Volebná korupcia.	741
§ 336b	Športová korupcia.	743

Štvrtý diel Niektoré formy trestnej súčinnosti

§ 337	Podnecovanie.	746
§ 338	Schvaľovanie trestného činu.	746
§ 339	Nadržovanie.	747
§ 340	Neoznámenie trestného činu.	748
§ 341	Neprekazenie trestného činu.	750

Piaty diel		Iné formy rušenia činnosti orgánov verejnej moci
§ 342	Zasahovanie do nezávislosti súdu	752
§ 343	Pohrdanie súdom	753
§ 344	Marenie spravodlivosti	754
§ 345	Krivé obvinenie	756
§ 346	Krivá výpoveď a krivá prísaha	757
§ 347	Nepravdivý znalecký posudok, tlmočnický úkon a prekladateľský úkon	759
Marenie výkonu úradného rozhodnutia		
§ 348	760
§ 349	766
§ 350	Marenie výkonu rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky	767
§ 351	Marenie prípravy a priebehu volieb a referenda	767
§ 352	Falšovanie a pozmeňovanie verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky	768
§ 352a	Falšovanie a vyhotovenie nepravdivej zdravotnej dokumentácie	771
§ 353	Ohrozenie dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti	772
§ 354	Násilné prekročenie štátnej hranice	773
Prevádzčstvo		
§ 355	773
§ 356	774
§ 357	Nedovolené prekročenie štátnej hranice	776
§ 358	Vzbura väzňov	776
DEVIATA HLAVA TRESTNÉ ČINY PROTI INÝM PRÁVAM A SLOBODÁM		
§ 359	Násilie proti skupine obyvateľov	777
§ 360	Nebezpečné vyhrážanie	778
§ 360a	Nebezpečné prenasledovanie	779
Šírenie poplačnej správy		
§ 361	780
§ 362	782
§ 363	Opilstvo	782
§ 364	Výtržníctvo	783
§ 365	Hanobenie miesta posledného odpočinku	788
§ 366	Hanobenie mŕtveho	788
§ 367	Kupliarstvo	789
§ 368	Výroba detskej pornografie	791
§ 369	Rozširovanie detskej pornografie	792
§ 370	Prechovávanie detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení	793
Ohrozovanie mravnosti		
§ 371	793
§ 372	794
§ 372a	Podpora a propagácia sexuálnych patologických praktík	796
§ 373	Ohováranie	798
§ 374	Neoprávnené nakladanie s osobnými údajmi	799
Poškodzovanie cudzích práv		
§ 375	800

§ 376	801
§ 377	Porušenie dôvernosti ústneho prejavu a iného prejavu osobnej povahy.....	801
§ 378	Týranie zvierat.....	801
§ 378a	Zanedbanie starostlivosti o zvieratá.....	802

**DESIATA HLAVA TRESTNÉ ČINY PROTI BRANNOSTI, PROTI CIVILNEJ
SLUŽBE, PROTI SLUŽBE V OZBROJENÝCH SILÁCH
A PROTI OBRANE VLASTI**

Prvý diel Trestné činy proti brannosti

§ 379	Marenie spôsobilosti na službu.....	803
§ 380	Neplnenie odvodnej povinnosti.....	807
§ 381	Obchádzanie brannej povinnosti.....	809

Druhý diel Trestné činy proti civilnej službe

Nenastúpenie civilnej služby

§ 382	812
§ 383	815

Vyhýbanie sa výkonu civilnej služby

§ 384	816
§ 385	819

Tretí diel Trestné činy proti službe v ozbrojených silách

Nenastúpenie služby v ozbrojených silách

§ 386	822
§ 387	825
§ 388	826
§ 389	Porušovanie osobných a vecných povinností.....	829

Štvrtý diel Trestné činy proti obrane vlasti

§ 390	Spolupráca s nepriateľom.....	831
§ 391	Vojnová zrada.....	832
§ 392	Služba v cudzom vojsku.....	834

JEDENÁSTA HLAVA TRESTNÉ ČINY VOJENSKÉ

Prvý diel Trestné činy proti vojenskej podriadenosti a vojenskej cti

Neuposlúchnutie rozkazu

§ 393	836
§ 394	842
§ 395	Sprotivenie alebo donútenie porušiť vojenskú povinnosť.....	844

Urážka medzi vojakmi

§ 396	847
§ 397	849
§ 398	852
§ 399	Násilie voči nadriadenému.....	855
§ 400	Porušovanie práv a chránených záujmov vojakov.....	858

Druhý diel		Trestné činy proti povinnosti konať vojenskú službu	
Vyhýbanie sa služobnému úkonu alebo výkonu vojenskej služby			
§ 401		862
§ 402		865
§ 403		869
§ 404		870
Dezercia			
§ 405		872
§ 406		876
Tretí diel		Trestné činy proti povinnostiam strážnej a dozornej služby	
§ 407	Porušovanie povinností strážnej služby		880
§ 408	Porušovanie povinností dozornej služby		885
§ 409	Porušovanie povinností pri obrane vzdušného priestoru.		889
Štvrtý diel		Trestné činy ohrozujúce bojaschopnosť	
§ 410	Ohrozovanie morálneho stavu jednotky		892
§ 411	Porušovanie služobných povinností		894
§ 412	Zbabelosť pred nepriateľom		899
§ 413	Nesplnenie bojovej úlohy		901
§ 414	Opustenie bojových prostriedkov		902
§ 415	Vydanie bojových prostriedkov nepriateľovi		904
DVANÁSTA HLAVA TRESTNÉ ČINY PROTI MIERU, PROTI ĽUDSKOSTI, TRESTNÉ ČINY TERORIZMU, EXTRÉMIZMU A TRESTNÉ ČINY VOJNOVÉ			
Prvý diel		Trestné činy proti mieru a ľudskosti, trestné činy terorizmu a extrémizmu	
§ 417	Ohrozenie mieru		905
§ 418	Genocídium		908
§ 419	Teroristický útok		911
§ 419a	Účasť na bojovej činnosti organizovanej ozbrojenej skupiny na území iného štátu		920
§ 419b	Niektoré formy účasti na terorizme		924
§ 419c	Financovanie terorizmu.		927
§ 419d	Cestovanie na účel terorizmu		930
§ 420	Mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie		932
§ 420a	Nedobrovoľné zmiznutie		936
Podpora a propagácia skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd			
§ 421	Založenie, podpora a propagácia hnutia smerujúceho k potlačeniu základných práv a slobôd		941
§ 422	Prejav sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd		944
§ 422a	Výroba extrémistického materiálu		946
§ 422b	Rozširovanie extrémistického materiálu.		947
§ 422c	Prechovávanie extrémistického materiálu		949
§ 422d	Popieranie a schvaľovanie holokaustu, zločinov politických režimov a zločinov proti ľudskosti		950
§ 423	Hanobenie národa, rasy a presvedčenia		953
§ 424	Podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti		955
§ 424a	Apartheid a diskriminácia skupiny osôb.		958

§ 425	Neľudskosť	960
-------	----------------------	-----

Druhý diel

Trestné činy vojnové

§ 426	Používanie zakázaného bojového prostriedku a nedovolené vedenie boja	963
§ 427	Plienie v priestore vojnových operácií	967
§ 428	Zneužívanie medzinárodne uznávaných označení a štátnych znakov	970
§ 429	Útok proti parlamentárovi	972
§ 430	Zneužitie rekviračného práva	974
§ 431	Vojnová krutosť	976
§ 432	Perzekúcia obyvateľstva	980
§ 433	Vojnové bezprávie	982
§ 434	Ohrozenie kultúrnych hodnôt	984

Tretí diel

Spoločné ustanovenia

§ 435	986
-------	-----------	-----

TRETIA ČASŤ

SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 436	Spoločné ustanovenie	988
-------	--------------------------------	-----

Prechodné ustanovenia

§ 437	990
§ 438	992
§ 438a	Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 20. decembra 2008	992
§ 438b	Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. januára 2009	993
§ 438c	Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. septembra 2010	993
§ 438d	Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. novembra 2011	993
§ 438e	Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. januára 2013	994
§ 438f	Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. augusta 2013	994
§ 438g	Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. januára 2016	995
§ 438h	Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. augusta 2019	996

Záverové ustanovenia

§ 439	996
§ 440	996

Príloha:

**ZOZNAM PREBERANÝCH PRÁVNE ZÁVÄZNÝCH
AKTOV EURÓPSKEJ ÚNIE**

997

TRESTNÝ ZÁKON

zákon č. 300/2005 Z. z. zo dňa 20. mája 2005

(v znení č. 650/2005 Z. z., č. 692/2006 Z. z., č. 218/2007 Z. z., č. 491/2008 Z. z., č. 497/2008 Z. z., č. 498/2008 Z. z., č. 59/2009 Z. z., č. 257/2009 Z. z., č. 317/2009 Z. z., č. 492/2009 Z. z., č. 576/2009 Z. z., č. 224/2010 Z. z., č. 547/2010 Z. z., č. 33/2011 Z. z., č. 262/2011 Z. z., č. 313/2011 Z. z., č. 246/2012 Z. z., č. 334/2012 Z. z., č. 428/2012 Z. z., č. 189/2013 Z. z., č. 204/2013 Z. z., č. 1/2014 Z. z., č. 260/2014 Z. z., č. 73/2015 Z. z., č. 78/2015 Z. z., č. 87/2015 Z. z., č. 174/2015 Z. z., č. 397/2015 Z. z., č. 398/2015 Z. z., č. 440/2015 Z. z., č. 444/2015 Z. z., č. 91/2016 Z. z., č. 125/2016 Z. z., č. 316/2016 Z. z., č. 264/2017 Z. z., č. 274/2017 Z. z., č. 161/2018 Z. z., č. 321/2018 Z. z., č. 35/2019 Z. z., č. 38/2019 Z. z., č. 214/2019 Z. z., č. 420/2019 Z. z. a č. 474/2019 Z. z.)

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ VŠEOBECNÁ ČASŤ

§ 1

Predmet zákona

Tento zákon upravuje základy trestnej zodpovednosti, druhy trestov, druhy ochranných opatrení, ich ukladanie a skutkové podstaty trestných činov.

Súvisiace predpisy:

Ústava SR, TP

zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody

zákon č. 528/2005 Z. z. o výkone trestu povinnej práce

Súvisiace ustanovenia:

§ 8 – trestný čin, § 31 – trest a ochranné opatrenia, § 32, § 34 – tresty a zásady ukladania trestov, § 97 – účel sankcií a výchovných opatrení u mladistvých, ochranné opatrenia a zásady ich ukladania – § 32, § 35, § 46 a nasl. – ukladanie a výkon jednotlivých trestov, § 73 a nasl. – ochranné opatrenia, § 106 – výchovné opatrenia, § 19 – páchatel, § 20, § 21 – trestná súčinnosť páchatelov, § 94 – trestná zodpovednosť mladistvých, § 22, § 23 – okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť, § 24 – § 30 – okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu, § 84 – § 93 – zánik trestnosti a trestu

Komentár k § 1

TZ tvorí podstatnú oblasť trestného práva hmotného, ktoré upravuje spoločenské vzťahy vznikajúce pri protiprávnom správaní sa jednotlivcov. Z hľadiska svojho predmetu sa TZ člení systematicky na všeobecnú časť a osobitnú časť. Všeobecná časť upravuje základy trestnej zodpovednosti, sankcie, zánik trestnosti a trestu, osobitné ustanovenia o stíhaní mladistvých a výklad pojmov. Osobitná časť obsahuje hierarchicky podľa významu chráneného záujmu zoradené skutkové podstaty všetkých trestných činov vrátane trestných sadziieb. Účelom TZ je v ňom obsiahnutými prostriedkami ochraňovať spoločnosť a jednotlivcov pred škodlivými konaniami, poskytnúť satisfakciu poškodeným, spravodlivo potrestať páchatelov a umožniť im reintegráciu do spoločnosti.

TZ napĺňa požiadavku ústavy uvedenú v článku 49, podľa ktorého možno ustanoviť len zákonom, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne inú ujmu na právach a majetku páchatel'a možno za jeho spáchanie uložiť. V tomto článku sú ustanovené starorímske zásady *nulum crimen sine lege* a *nulla poena sine lege*.

Zo štrukturálneho hľadiska právnej normy je skutková podstata trestného činu dispozíciou a sankčnou časťou sú tresty. V súčasnej platnej úprave je ustanovená pri skutkových podstatách trestná sadzba len trestu odňatia slobody. Napriek tomu TZ rozlišuje viaceré druhy trestov. Tresty možno uložiť samostatne alebo popri sebe. Za trestný čin s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou päť rokov však treba uložiť trest odňatia slobody. Namiesto trestov možno uložiť ochranné opatrenia a mladistvému aj výchovné opatrenia. Spoločným pomenovaním pre tresty a ochranné opatrenie sú sankcie (§ 31).

Ústava v čl. 15 ods. 3 vylučuje možnosť uloženia trestu smrti.

Trestná zodpovednosť je právnou zodpovednosťou páchatel'a voči spoločnosti za škodlivý (protispoločenský) protiprávny čin, ktorý napĺňa znaky skutkovej podstaty trestného činu uvedené v zákone. Na vyvodzovanie trestnej zodpovednosti je oprávnená spoločnosť zastúpená štátom, ktorý reprezentujú štátne orgány. Týmto osobitnými štátnymi orgánmi v trestnom konaní sú orgány činné v trestnom konaní, ktoré vyšetrojú trestný čin a zisťujú jeho páchatel'a, a sudy, ktoré rozhodujú o vine a treste páchatel'a a páchatel'a trestného činu. Aktom štátneho donútenia za konanie spočívajúce v porušení zákonom chránených záujmov je trest.

Trestná zodpovednosť je subjektívnou zodpovednosťou vyplývajúcou zo zavinených protiprávných konaní. Slovenské trestné právo upravuje individuálnu trestnú zodpovednosť. V súčasnosti za konanie právnickej osoby zodpovedá osoba, ktorá za ňu konala a svojím konaním naplnila zákonné znaky trestného činu (zodpovedný zástupca, štatutárny orgán).

Trestná zodpovednosť páchatel'a sa môže za určitých zákonných predpokladov zmenšiť, či už rozhodnutím súdu o upustení od potrestania (pozri vysvetlivky k § 40, § 98 a nasl.), alebo viacerými spôsobmi odklonu vybavenia trestného stíhania, napr. uzavretím dohody o vine a o treste (pozri vysvetlivky k § 232, § 331 a nasl. TP), podmieneným zastavením trestného stíhania (pozri vysvetlivky k § 216 TP) alebo uzavretím zmiernu (pozri vysvetlivky k § 220 TP).

III 82/2001-US: Článok 49 ústavy vyjadruje ústavný princíp, ktorý umožňuje len zákonodarcovi, aby ustanovil, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie. Z tohto princípu vyplýva subjektívne právo osoby, aby mohla byť trestne postihnutá spôsobom ustanoveným zákonodarcom len za konanie, ktoré ustanoví ako trestný čin iba zákonodarca.

PRVÁ HLAVA

PÔSOBNOSŤ ZÁKONA A ZÁKLADY TRESTNEJ ZODPOVEDNOSTI

Prvý diel

Trestný zákon a jeho pôsobnosť

Komentár k Prvému dielu – Trestný zákon a jeho pôsobnosť

Účinnosť a možnosť uplatnenia TZ na riešenie právnych vzťahov (prípadov) orgánmi činnými v trestnom konaní a súdu v praxi určuje pôsobnosť. Od pôsobnosti zákona s hmotnoprávnym efektom sa rozlišujú procesnoprávne inštitúty kompetencia a príslušnosť. Kompetencia (právomoc) určuje pôsobnosť orgánu konať a aplikovať zákon. V slovenskom TP je kompetencia v trestnom konaní rozdelená medzi policajta, prokurátora a súd. Pôsobnosť súdov je podľa § 12 – § 14 TP rozdelená medzi sudy všeobecné, vojenské a špeciálny súd. Príslušnosť určuje, ktorý z kompetentných orgánov rovnakého druhu je oprávnený a povinný vo veci

konať (z horizontálneho hľadiska to je miestna príslušnosť a z vertikálneho hľadiska vecná príslušnosť).

V trestnom práve sa rozlišuje časová, územná a osobná pôsobnosť TZ. V jednotlivých druhoch pôsobností sú vyjadrené základné zásady posudzovania prípadu. K časovej pôsobnosti sa vzťahuje zásada zákazu retroaktivity. V rámci územnej pôsobnosti sú zakotvené zásady teritoriality a vlajky. Osobná pôsobnosť obsahuje zásadu personality, ochrany a zásadu „vydania alebo potrestania“. Okrem uvedených pôsobností TZ osobitne upravuje pôsobnosť podľa medzinárodných zmlúv (zásada univerzality), ktorá má najširšie účinky. Môže obsahovať súčasne viaceré pôsobnosti s medzinárodným prvkom z vyššie uvedených, a to v závislosti od obsahu medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná.

§ 2

Časová pôsobnosť

(1) Trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatela priaznivejší.

(2) Páchatelovi možno uložiť taký druh trestu, ktorý dovoľuje uložiť zákon účinný v čase, keď sa o trestnom čine rozhoduje, ak je to pre páchatela priaznivejší.

(3) Ak tento zákon neustanovuje inak, ochranné opatrenie sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď sa o ochrannom opatrení rozhoduje.

Súvisiace predpisy:

Ústava SR

Súvisiace ustanovenia:

§ 440 – účinnosť TZ, § 437 – prechodné ustanovenia, § 84 – zánik trestnosti, § 438c – nové druhy ochranných opatrení

Komentár k § 2

Ods. 1:

Účinnosť TZ sa začína konkrétnym určeným dňom (§ 440) a zahŕňa jeho uplatnenie na všetky právne vzťahy vzniknuté po ňom. Primárne sa aplikuje zákon účinný v čase spáchania činu. Podľa neskoršie prijatého zákona sa posudzuje prípad, len ak je to priaznivejší. Aplikovať ustanovenia zákona na prípady vyskytnuté pred nadobudnutím jeho účinnosti nie je prípustné, iba ak je to pre páchatela priaznivejší. Tento zákaz retroaktivity vyplýva priamo z ústavy v čl. 50 ods. 6.

Nielen pre oblasť trestného práva hmotného, ale vo všeobecnosti platí, že právne normy nepôsobia späť, pokiaľ z príslušného právneho predpisu výslovne nevyplýva opak. Uvedená zásada neprístupnosti retroaktivity (t. j. spätnej účinnosti právnej normy) má značný význam z hľadiska právnej istoty a jej dôsledné rešpektovanie je jednou z podmienok fungovania právneho štátu a zákonnosti.

Za priaznivejší z viacerých zákonov platných v čase od spáchania trestného činu do vynesenia rozsudku treba považovať ten zákon, ktorý pri použití súhrnu všetkých jeho ustanovení vzťahujúcich sa na súdený trestný čin poskytuje miernejší výsledok pre obvineného. To je prípad, keď pri úvahe uloženia trestu odňatia slobody má význam horná a dolná hranica trestu odňatia slobody alebo úplná beztrestnosť. Porovnaním zákonných trestných sadzieb bude priaznivejší také právne posúdenie, ktoré má nižšiu hornú aj dolnú hranicu alebo aspoň nižšiu hornú hranicu alebo umožňuje uložiť iný, miernejší druh trestu, ktorý pôvodné ustanovenie neupravovalo.

K porovnaniu sa nepoužijú len zákon účinný v čase spáchania skutku a zákon účinný v čase rozhodovania o ňom, ale všetky zákony prijaté počas celého časového obdobia od spáchania skutku po rozhodovanie o ňom. Skorší alebo nový zákon sa musí použiť ako celok, pretože nie je rozhodujúce len číre porovnanie trestných sadziieb, ale aj porovnanie trestov, ktorých uloženie by páchatelovi hrozilo (porovnaj R 44/1970-III, R 11/1991). Otázka účinkov ustanovení skoršieho a neskoršieho zákona na posúdenie otázky trestnosti činu a výkonu trestu v prechodnom období je riešená v prechodných ustanoveniach TZ (pozri vysvetlivky k § 437).

V prípade trestných činov majetkovej povahy je popri porovnaní trestných sadziieb ďalším kritériom posúdenia trestnosti činu páchatela z hľadiska časovej pôsobnosti TZ v zmysle § 2 ods. 1 aj rozsah spôsobenej škody, ktorá je nielen kvalifikačným znakom, ale je jedným z kritérií pri určení druhu trestu a jeho výmery.

Pri zbíhajúcich trestných činoch sa posudzuje časová pôsobnosť TZ v čase jeho dokončenia. Aj na čiastkové útoky pokračovacieho trestného činu posudzované samostatne podľa § 9 ods. 5 TP treba aplikovať časovú pôsobnosť TZ vzťahujúcu sa na celý pokračovací trestný čin. Podľa nového zákona sa posudzuje trestnosť činu, ak aspoň časť z neho (spravidla posledná) bola za účinnosti nového zákona, a to hoci podľa skoršieho zákona bol aj miernejšie trestným.

Zmena zákona je druhom zániku trestnosti – pozri vysvetlivky k § 84.

Ods. 2, 3:

Páchatelovi možno uložiť, a to aj pri použití skoršieho zákona, len taký druh trestu, ktorý dovoľuje uložiť zákon účinný v čase rozhodovania o trestnom čine. Pritom pre posúdenie trestného činu nie je rozhodujúca zmena jeho pomenovania, ale obsah páchatelovho konania. Sankciu (trest, ochranné opatrenie) zavedenú novou právnou úpravou možno uložiť len pre trestný čin spáchaný po účinnosti tohto zákona. (pozri R 7/1968-III)

Časom rozhodovania o trestnom čine, resp. o ochrannom opatrení je okamih, keď súd rozhodujúci v prvom alebo druhom stupni alebo po mimoriadnom opravnom prostriedku vyhlási rozsudok o vine a uložení trestu alebo o ochrannom opatrení.

Výnimkou z komplexného aplikovania zákona je použitie druhu trestu a ochranného opatrenia podľa neskoršieho zákona a prechodných ustanovení k ukladaniu trestu.

Zákonodarca pri ponechaní odlišného spôsobu uplatnenia zákona na ukladanie ochranného opatrenia od ukladania trestu (§ 2 odsek 2) doplnil negatívne vyjadrenie možnosti iného postupu v trestnom konaní pri rozhodovaní o ochrannom opatrení. Taký prípad je s poukazom na nové ustanovenie § 7a v ust. § 438c vo vzťahu k novým druhom ochranných opatrení.

Podľa prechodných ustanovení sa tresty uložené pred účinnosťou nového zákona vykonávajú podľa doterajších predpisov, z čoho a contrario vyplýva, že tresty uložené po nadobudnutí účinnosti novely sa vykonávajú podľa neskorších predpisov. (R 59/2003 – III)

III Rt 11/1962: Ak naplnil páchatel skutkom viac trestných činov, je treba trestnosť všetkých činov posúdiť z hľadísk uvedených v ust. § 2 TZ. Nie je vylúčené, že niektorý trestný čin sa bude posudzovať podľa skoršieho zákona, niektorý podľa neskoršieho, ak to bude pre páchatela priaznivejšie. Trest sa však vymerá podľa zákonného ustanovenia, ktoré je najprísnejšie, bez ohľadu na to, či podľa nového alebo starého zákona, nikdy však nesmie dôjsť k uloženiu trestu, ktorý nový zákon nepripúšťa. (Upravené znenie)

III R 44/1970-I: Ak bol čin spáchaný za účinnosti zákona už zrušeného, je podmienkou toho, aby páchatel mohol byť z tohto činu uznaný vinným, že tento napĺňa všetky znaky niektorého ustanovenia zákona tak účinného v dobe spáchania, ako aj niektorého ustanovenia zákona neskoršieho.

III R 12/1993: Jednočinný súbeh skutkových podstát trestných činov podľa nového a starého zákona je vylúčený, rovnako ako je z hľadiska § 2 ods. 1 TZ vylúčené posudzovať trestnosť toho istého činu podľa TZ platného v čase jeho spáchania pri súčasnom použití niektorých ustanovení neskoršieho TZ. (Upravené znenie)

III R 94/2002-I: Jednotu trestného skutku, ktorý zakladá pokračovací trestný čin, nie je možné – ani vzhľadom na ustanovenie § 2 ods. 1 TZ – narušiť jeho rozdelením podľa možného právneho posúdenia v zmysle postupne účinných noviel TZ.

III R 94/2002-II: Za čas spáchania pokračovacieho trestného činu, ktorý tvorí jediný skutok, sa považuje čas ukončenia trestného činu, to znamená okamih, kedy bol ukončený posledný útok a posudzuje sa podľa súhrnu právnych noriem účinných v tomto čase. Podľa tohto súhrnu právnych noriem sa však posudzujú aj všetky predchádzajúce útoky, pokiaľ boli trestné podľa predchádzajúceho súhrnu právnych noriem, i keď by tieto boli pre páchatel'a priaznivejšie.

III 59/2003-I: Zmyslom zaradenia pojmu „trestnosť činu“, pod ktorým sa rozumejú všetky podmienky, od ktorých závisí výrok súdu o vine a treste, do ustanovenia § 2 ods. 1 TZ je určenie, podľa ktorého zákona (v prípade jeho zmien) sa má „trestnosť činu“ posúdiť. Z toho vyplýva, že toto ustanovenie má na zreteli zmeny TZ iba v období od spáchania činu do doby, keď sa o ňom rozhoduje. Ak teda o otázkach spadajúcich do rámca „trestnosti činu“ bolo už právoplatne rozhodnuté, možno tieto otázky opätovne posudzovať len v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku. (Upravené znenie)

III 59/2003-II: Rozhodnutie o podmieničnom prepustení odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody sa stále dotýka trestu, ale už právoplatne uloženého, a teda súd nemôže znovu rozhodovať o treste v zmysle pojmu „trestnosť činu“, preto sa ustanovenie § 2 ods. 1 TZ nevzťahuje na riešenie otázok súvisiacich s podmieničným prepustením z výkonu trestu odňatia slobody. (Upravené znenie)

§ 3

Územná pôsobnosť

(1) Podľa tohto zákona sa posudzuje trestnosť činu, ktorý bol spáchaný na území Slovenskej republiky.

(2) Trestný čin sa považuje za spáchaný na území Slovenskej republiky, aj keď sa páchatel'

- a) dopustil konania aspoň sčasti na jej území, ak porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného týmto zákonom nastalo alebo malo nastať celkom alebo sčasti mimo jej územia, alebo
- b) dopustil konania mimo územia Slovenskej republiky, ak tu malo nastať porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného týmto zákonom alebo ak tu mal nastať aspoň sčasti taký následok.

(3) Podľa tohto zákona sa posudzuje aj trestnosť činu, ktorý bol spáchaný mimo územia Slovenskej republiky na palube lode plávajúcej pod štátnou vlajkou Slovenskej republiky alebo na palube lietadla zapísaného v registri lietadiel Slovenskej republiky.

Súvisiace medzinárodné zmluvy:

Viedenský dohovor o diplomatických stykoch (Viedeň, 18. 4. 1961, oznámenie MZV č. 157/1964 Zb.)

Súvisiace predpisy:

Ústava SR

zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve SR v znení neskorších predpisov

Súvisiace ustanovenia:

§ 12 – miesto spáchania trestného činu

Komentár k § 3

Ods. 1, 2, 3:

Územnou pôsobnosťou je vymedzená pôsobnosť TZ na posúdenie trestných činov spáchaných na území SR a na jej výsoštnom území bez ohľadu na štátnu príslušnosť páchatel'a.

Na základe princípu teritoriality sa považujú trestné činy za spáchané na území SR aj vtedy, ak malo dôjsť, aj keď sčasti, k následku v SR, hoci bolo konanie páchatela, celkom alebo sčasti, vykonané v SR alebo mimo územia SR.

Územie SR – pozri článok 3 ústavy, zák. č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní SR. Štátnym územím je štátnymi hranicami ohraničená časť krajiny, ktorá podľa medzinárodného práva podlieha suverénnej moci štátu. Tvorí ju suchozemský povrch vrátane vodných plôch a priestor nad ním až do kozmu, ako aj pod ním do stredu zemegule. Jurisdikcia štátnych orgánov je rozšírená aj na miesta jeho zastupiteľských úradov nachádzajúcich sa na území iných štátov. Orgány prijímajúceho štátu smú vykonávať úkony v miestach zastupiteľského úradu len so súhlasom jeho vedúceho (čl. 22 Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch, ozn. MZV č. 157/1964 Zb.). Rovnako ako miesta diplomatických misíí sú z jurisdikcie štátov, v ktorých sa nachádzajú, vyňaté aj osoby požívajúce výsady a imunity podľa medzinárodného práva (pracovníci diplomatického a konzulárneho zboru).

V **odseku 3** je obsiahnutá zásada vlajky, podľa ktorej sa pôsobnosť slovenského trestného práva vzťahuje na činy spáchané na palube slovenských lodí a lietadiel, bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú. Vojenské a policajné lietadlá a lode sa bez ohľadu svojho výskytu považujú za orgán štátu, v mene ktorého vystupujú a konajú.

III R 24/1971: I keď sa začatie páchania trestného činu aj jeho dokonanie uskutočnilo v cudzine (keď sa eventuálne taký čin nepovažuje podľa cudzieho práva za trestný), je trestným činom, ak malo k dokončeniu trestného činu podľa zámeru páchatela dôjsť v tuzemsku [§ 3 ods. 2 písm. b) TZ]. (Upravené znenie)

Osobná pôsobnosť

§ 4

Podľa tohto zákona sa posudzuje aj trestnosť činu, ktorý mimo územia Slovenskej republiky spáchal občan Slovenskej republiky alebo cudzinec, ktorý má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt.

Súvisiace medzinárodné zmluvy:

Európsky dohovor o odovzdávaní trestného konania č. 73 z 15. 5. 1972, publikovaný pod č. 551/1992 Zb.

Súvisiace predpisy práva EÚ:

Dohovor vykonávajúci Schengenskú dohodu o postupnom zrušení kontrol na spoločných hraniciach (19. 6. 1990, Úradný vestník L 239, 22/09/2000 S. 0019 – 0062)

Súvisiace predpisy:

Ústava SR

zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve SR v znení neskorších predpisov

zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov v znení neskorších predpisov

Súvisiace ustanovenia:

§ 12 – miesto spáchania trestného činu

Komentár k § 4

Pôsobnosť TZ sa podľa zásady personality vzťahuje na trestné činy štátnych občanov SR alebo cudzincov s trvalým pobytom v SR spáchané kdekoľvek.

Občan SR – zák. č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve SR v znení neskorších predpisov.

Cudzinec a jeho trvalý pobyt v SR – pozri zák. č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov v znení neskorších predpisov.

Podstatou osobnej pôsobnosti je povinnosť osôb podliehajúcich kompetencii vnútroštátnych orgánov dodržiavať príkazy a zákazy ustanovené zákonom aj v cudzine. Cudzinec s trvalým pobytom v SR je pri vyvodzovaní trestnej zodpovednosti postavený na roveň štátneho občana SR.

Uplatnenie osobnej pôsobnosti TZ voči týmto osobám sa môže založiť tak podľa vnútroštátneho práva (napr. pri prijímaní trestných oznámení) alebo aj podľa medzinárodného práva (pri preberaní konaní na žiadosť iného štátu).

Prihliadajúc na zásadu personality sa začne trestné stíhanie, ak z obsahu trestného oznámenia vznikne dôvodné podozrenie, že konkrétny občan SR alebo cudzinec s trvalým pobytom v SR sa dopustil v cudzine skutku, ktorý naplňa zákonné znaky skutkovej podstaty niektorého z trestných činov uvedených v osobitnej časti TZ.

Najčastejšie sa však osobná pôsobnosť TZ aplikuje na poli medzinárodnej spolupráce pri preberaní trestných stíhaní skutkov, ktoré podliehajú obojstrannej trestnosti. Postup štátov pri preberaní konaní o trestných činoch spáchaných v cudzine ich štátnymi občanmi upravujú viacstranné alebo mnohostranné MZ. Ak medzi konkrétnymi štátmi nie je na to zmluvný základ, môžu sa pri dožadovaní o prevzatie veci odvolávať na medzinárodnoprávnu zásadu vzájomnosti. Kompetenciu konať o trestnom čine nadobudnú príslušné slovenské orgány po kladnom rozhodnutí generálnej prokuratúry o oficiálnej žiadosti o prevzatie trestnej veci obrázanej od štátu, v ktorom sa trestné konanie voči páchatelovi vedie.

Prevzatie trestnej veci – pozri vysvetlivky k § 528 TP.

Zásada vzájomnosti (reciprocity) – pozri vysvetlivky k § 479 TP.

Právoplatné odsúdenie za ten istý čin tvorí podľa zásady *ne bis in idem* prekážku právoplatného rozhodnutia vo veci, ak tak upravuje medzinárodná zmluva (napr. EDTK, Dohovor vykonávajúci Schengenskú dohodu o postupnom zrušení kontrol na spoločných hraniciach).

III Rt 29/1981: Ak slovenské orgány prevezmú od orgánov cudzieho štátu trestné stíhanie slovenského občana pre trestný čin spáchaný v cudzine, posudzuje sa trestnosť tohto činu podľa slovenského zákona (§ 4 TZ). Ak však zavinenie obvineného spočíva v porušení pravidiel cestnej premávky, treba aplikovať pravidlá cestnej premávky platné na území toho štátu, kde bol spáchaný trestný čin. (Upravené znenie) (Por. R 47/1987, R 42/2000)

§ 5

Podľa tohto zákona sa posudzuje aj trestnosť obzvlášť závažného zločinu, ak bol čin spáchaný mimo územia Slovenskej republiky proti občanovi Slovenskej republiky a v mieste činu je čin trestný alebo ak miesto činu nepodlieha žiadnej trestnej právomoci.

Súvisiace ustanovenia:

§ 11 ods. 3 – obzvlášť závažné zločiny

Komentár k § 5

V tomto ustanovení je pri osobnej pôsobnosti TZ upravená zásada ochrany, ktorou sa dáva daná možnosť posúdenia podľa slovenského TZ aj obzvlášť závažného zločinu spáchaného voči poškodenému občanovi SR mimo jej územia. Základnou podmienkou je trestnosť takého činu alebo jeho nepodliehanie žiadnej trestnej právomoci.

Slovenské orgány budú konať spravidla na podklade trestného oznámenia podaného občanom poškodeným trestným činom, ktorý bol spáchaný mimo SR.

Oznámenie poškodeného občana SR o trestnom čine spáchanom na území SR v inej členskej krajine Európskej únie – pozri vysvetlivky k § 196 ods. 3, ods. 4 TP.

§ 5a

Podľa tohto zákona sa posudzuje trestnosť nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovanie s nimi (§ 171 a 172), falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov (§ 270), uvádzania falšovaných, pozmenených a neoprávnene vyrobených peňazí a cenných papierov (§ 271), výroby a držby falšovateľského náčinia (§ 272), falšovania, pozmeňovania a nedovolenej výroby kolkových známk, poštových cenín, nálepiek a poštových pečiatok (§ 274), falšovania a pozmeňovania kontrolných technických opatrení na označenie tovaru (§ 275), založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny alebo jej člena (§ 297), nedovolenej výroby a držania jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, vysoko rizikových chemických látok a vysoko rizikových biologických agensov a toxínov (§ 298 a 299), úkladov proti Slovenskej republike (§ 312), teroru (§ 313 a 314), záškodníctva (§ 315 a 316), sabotáže (§ 317), vyzvedačstva (§ 318), útoku na orgán verejnej moci (§ 321), útoku na verejného činiteľa (§ 323), falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky (§ 352), ohrozenia dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti (§ 353), prevádzkačstva (§ 355), ohrozenia mieru (§ 417), genocídia (§ 418), teroristického útoku (§ 419), niektorých foriem účasti na terorizme (§ 419b), financovania terorizmu (§ 419c), cestovania na účel terorizmu (§ 419d), neľudskosti (§ 425), používania zakázaného bojového prostriedku a nedovoleného vedenia boja (§ 426), plienenia v priestore vojnových operácií (§ 427), zneužívania medzinárodne uznávaných označení a štátnych znakov (§ 428), vojnovkej krutosti (§ 431), perzekúcie obyvateľstva (§ 432), vojnového bezprávia (§ 433) aj vtedy, ak taký trestný čin spáchal mimo územia Slovenskej republiky cudzinec, ktorý nemá na území Slovenskej republiky trvalý pobyt.

Súvisiace predpisy:

zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Súvisiace ustanovenia:

§ 2 - trestnosť činu, § 8 - trestný čin, § 12 - miesto spáchania trestného činu

Komentár k § 5a

Ustanovenie nadväzuje na obdobné ustanovenie v predchádzajúcom Trestnom zákone - zákon č. 140/1961 Zb. v znení neskorších zmien a doplnkov - a to v súlade so zásadami tzv. ochrany a univerzality.

Zásada ochrany stanovuje potrebu stíhania tých trestných činov, ktoré bezprostredne smerujú proti záujmom štátu, resp. spoločnosti, bez ohľadu na to, na území ktorého štátu boli spáchané alebo kto takýto trestný čin spáchal. Z označených trestných činov sú to predovšetkým trestné činy proti základom republiky. Zásada ochrany sa vzťahuje len na vybrané záujmy štátu a spoločnosti, nie záujmy jednotlivých fyzických a právnických osôb.

Zásada univerzality zabezpečuje, že taxatívne stanovené trestné činy budú postihované bez ohľadu na skutočnosť, že sa bezprostredne nedotýkajú záujmov Slovenskej republiky, ale na ich ochranu sme sa zaviazali príslušnými medzinárodno-právnymi záväzkami (zmluvami, dohovormi a pod.). Osobitne možno poukázať najmä na trestné činy proti mieru a ľudskosti.

Cudzincom je podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov v platnom znení každý, kto nie je štátnym občanom Slovenskej republiky, teda aj osoba bez štátnej príslušnosti.

Trvalý pobyt cudzincov - pozri ustanovenie § 42 a nasl. citovaného zákona.

§ 6

(1) Podľa tohto zákona sa posudzuje trestnosť činu spáchaného mimo územia Slovenskej republiky cudzincom, ktorý nemá na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, aj vtedy, ak

- a) čin je trestný aj podľa zákona účinného na území, kde bol spáchaný,
- b) páchatel bol zadržaný alebo zatknutý na území Slovenskej republiky a
- c) nebol vydaný na trestné stíhanie cudziemu štátu.

(2) Páchatelovi uvedenému v odseku 1 však nemožno uložiť trest prísnejší, než ustanovuje zákon štátu, na ktorého území bol trestný čin spáchaný.

Súvisiace medzinárodné zmluvy:

Európsky dohovor o vydávaní, publ. pod č. 549/1992 Zb. v znení dodatkových protokolov, publ. pod č. 10/1997 Z. z. a č. 11/1997 Z. z.

Súvisiace predpisy:

TP

zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov v znení neskorších predpisov

Komentár k § 6

Ods. 1, 2:

Pôsobnosť TZ podľa uvedeného ustanovenia predstavuje ďalšiu možnosť založenia kompetencie slovenských orgánov pri súčasnom splnení všetkých troch zákonných podmienok stíhať trestné činy spáchané mimo ich jurisdikciu, ak sa to netýka záujmov štátu.

K ochrane záujmov štátu – pozri vysvetlivky k § 481 TP.

Príznačnou zásadou na uplatnenie tejto pôsobnosti TZ k osobe, ktorá bola v SR zaistená, je zásada **aut dedere aut punire** (vydať alebo potrestať). Táto zásada bola do TZ premietnutá z ustanovení viacerých MZ, ku ktorým SR pristúpila. Viaceré MZ upravujú založenie jurisdikcie zmluvného štátu voči konkrétnej osobe ako páchatelovi trestného činu spáchaného mimo jeho územia za predpokladu predchádzajúcej nemožnosti jej vydania na žiadosť dožadujúceho štátu.

Táto zásada sa uplatní najmä vtedy, ak nemožno vydať zadržaného inému štátu v zmysle žiadosti o vydanie a nie je daná územná alebo osobná pôsobnosť pre konanie o takomto trestnom čine.

Cudzinec – pozri § 2 ods. 2 zák. č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov v znení neskorších predpisov, je ním aj osoba bez štátnej príslušnosti.

Vydanie osoby – pozri vysvetlivky k § 489 a nasl. TP.

Vyžiadanie osoby z cudziny je právom štátu voči inému štátu a dotknutej osobe.

Nepripustnosť vydania – pozri vysvetlivky k § 501 TP. V prípade nevydania z dôvodov jeho neprípustnosti popísaných v písmenách c), d), e), g), h) predmetného zákonného ustanovenia neprichádza do úvahy uplatnenie prevzatia trestnej veci k ďalšiemu postupu.

Nepovolenie vydania – pozri vysvetlivky k § 510 ods. 2 TP.

Dožadujúci štát sa o rozhodnutí nevydania upovedomí. Po obdržaní jeho žiadosti o prevzatie trestného stíhania sa následne vec po jej preskúmaní odovzdá Prokuratúre SR na zavedenie trestného stíhania (porov. § 510 ods. 3 TP s čl. 6 ods. 2 EDEX).

Prevzatie trestnej veci – pozri vysvetlivky k § 528 TP.

Pri uznaní viny vo veci prevzatej podľa zásady aut dedere aut punire nemožno páchatelovi uložiť prísnejší trest, než aký ustanovuje zákon, na území ktorého bol čin spáchaný. Pri dôvodoch uplatnenia pôsobnosti v zmysle zásady personalita a teritorialita obmedzenie o neuložení prísnejšieho trestu neplatí.

§ 7

Pôsobnosť podľa medzinárodných zmlúv

(1) Trestnosť činu sa posudzuje podľa tohto zákona aj vtedy, ak to ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ktorou je Slovenská republika viazaná.

(2) Ustanovenia § 3 až 6 sa nepoužijú, ak to nepripúšťa medzinárodná zmluva, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Súvisiace medzinárodné zmluvy:

Dohovor o potlačení protiprávneho zmocnenia sa lietadiel (Haag 16. 12. 1970, oznámenie FMZV č. 96/1974 Zb.)

Dohovor o potieraní peňazokazectva (Ženeva 20. 4. 1929, oznámenie MZV č. 15/1932 Sb.)

Dohovor proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami, oznámenie FMZV č. 461/1991 Zb.

Dohovor proti nadnárodnému organizovanému zločinu (New York 15. 11. 2000, oznámenie MZV č. 621/2003 Z. z. a Protokoly k nemu, oznámenie MZV č. 33/2005 Z. z. a č. 34/2005 Z. z.)

Európsky dohovor o potlačovaní terorizmu (Štrasburg, 27. januára 1977, oznámenie FMZV č. 552/1992 Zb.)

Trestnoprávny dohovor o korupcii (Štrasburg, 27. 1. 1999, oznámenie MZV č. 375/2002 Z. z.)

Súvisiace predpisy:

Ústava SR, TP

zákon č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Komentár k § 7

Ods. 1, 2:

V rámci spolupráce pri boji s medzinárodnou zločinnosťou sa prejavuje zvýšená ochrana spoločných záujmov štátov pred závažnými negatívnymi javmi, ktoré ich ohrozujú (medzinárodný terorizmus, nadnárodný organizovaný zločin, genocídium, obchodovanie s ľuďmi, obchodovanie s drogami, peňazokazectvo a pod.), ale aj intenzívny záujem na ich postihovaní a predchádzaní.

Takými zmluvami sú predovšetkým mnohostranné dohovory prijaté na pôde OSN, Rady Európy alebo EÚ (napr. Dohovor o potlačení protiprávneho zmocnenia sa lietadiel, ozn. FMZV č. 96/1974 Zb., Dohovor o potieraní peňazokazectva, oznámenie MZV č. 15/1932 Sb., Dohovor proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami, oznámenie FMZV č. 461/1991 Zb., Dohovor proti nadnárodnému organizovanému zločinu, oznámenie MZV č. 621/2003 Z. z., Protokoly k nemu, oznámenie MZV č. 33/2005 Z. z. a 34/2005 Z. z., Európsky dohovor o potlačovaní terorizmu, oznámenie FMZV č. 552/1992 Zb., Trestnoprávny dohovor o korupcii, oznámenie MZV č. 375/2002 Z. z.).

SR pristúpením k takýmto MZ prevzala pozitívne záväzky a záruky voči medzinárodnému spoločenstvu zakomponovaním právnej úpravy okrem skutkových podstát dotknutých trestných činov do vlastného právneho poriadku (napr. § 419, § 261), ako aj prijatím opatrení k zavedeniu trestného konania smerujúceho k postihu zločincov nachádzajúcich sa na jej území.

V uvedenom sa nachádza uplatnenie zásady univerzality, ktorá predstavuje aplikáciu TZ odo dňa účinnosti zákona ustanovujúceho trestnosť protiprávnych konaní vymedzených MZ aj na trestné činy obsiahnuté v ňom, aj keď boli spáchané v cudzine cudzincom bez trvalého pobytu v SR, má trestnoprávny dosah, na tohto páchatel'a sa aplikuje TZ. V zmysle nej má

pôsobnosť podľa MZ širšie účinky, pretože sa môže týkať súčasne tak územnej, časovej, ako aj osobnej pôsobnosti.

Pôsobnosťou podľa medzinárodných zmlúv, ktorej účelom je ochrana svetového spoločenstva pred najzávažnejšími trestnými činmi a zabránenie páchatelovi ujsť pred spravodlivosťou, sa umožňuje začatie konania pre trestný čin spáchaný v cudzine voči cudziemu štátnemu príslušníkovi, ktorý sa nachádza na území SR, pričom viaceré medzinárodné zmluvy vyžadujú predchádzajúcu nemožnosť jeho vydania primárne príslušnému štátu.

Medzinárodné zmluvy s prihliadnutím na rozdielnu vnútroštátnu úpravu jednotlivých štátov upravujú určenie ich jurisdikcie založením, ak by v právnom poriadku štátu pre konkrétny prípad chýbala (ods. 1) alebo naopak vylúčením vnútroštátnej pôsobnosti (ods. 2), ak by jej uplatnenie bolo v rozpore s úpravou medzinárodnej zmluvy.

Pre prijatie medzinárodných zmlúv Slovenskou republikou medzi právne normy sa vyžaduje súhlas NR SR a následná ratifikácia prezidentom – pozri najmä čl. 7 ods. 4, ods. 5, čl. 86 písm. d), čl. 102 ods. 1 písm. a) ústavy.

K platnosti a záväznosti medzinárodných zmlúv – pozri § 3 ods. 3, 4 zák. č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

MZ sa vyhlasujú tak, že sa v Zbierke zákonov uverejní oznámenie MZV SR o uzavretí medzinárodnej zmluvy obsahujúce jej úplné znenie alebo údaj o tom, kde možno do nej nazrieť, ako aj údaje dôležité na jej vykonávanie, najmä deň nadobudnutia platnosti zmluvy pre SR.

§ 7a

Pôsobnosť na ukladanie ochranných opatrení

(1) Ochranné opatrenie podľa tohto zákona možno uložiť, ak sa podľa neho posudzuje trestnosť činu, v súvislosti so spáchaním ktorého má byť ochranné opatrenie uložené.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa použije aj vtedy, ak páchatel činu inak trestného nie je trestne zodpovedný alebo ak ide o osobu, ktorú nemožno stíhať alebo odsúdiť.

Súvisiace predpisy:

TP

Súvisiace ustanovenia:

§ 8 a nasl. – trestný čin, § 2 – časová pôsobnosť zákona, § 19 – trestnoprávna zodpovednosť, § 84 a nasl. – zánik trestnosti činu, § 22 – § 23 – okolnosti vylučujúce trestnosť činu, § 95 – trestná zodpovednosť mladistvých

Komentár k § 7a

Ods. 1

Ustanovenie upravujúce základnú podmienku uloženia ochranného opatrenia spočívajúcu v tom, že skutok, v súvislosti s ktorým sa rozhoduje o uložení ochranného opatrenia, musí napĺňať všetky zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu popísané v osobitnej časti.

Ods. 2

V tomto odseku je výslovne upravená možnosť aplikácie uloženia ochranných opatrení aj v prípade, že páchatel činu nemá trestnoprávnu zodpovednosť alebo ho nemožno trestne stíhať, a to v prípade okolností vylučujúcich trestnosť činu (§ 22 a § 23), v prípade neexistencie trestnoprávnej zodpovednosti u mladistvých (§ 95 odsek 1) a u právnických osôb (§ 19).

K dosiaľ najčastejším prípadom v praxi patria ukladanie ochranného liečenia osobe nepríčetnej v čase skutku a pre spoločnosť nebezpečnej alebo ochrannej výchovy osobám bez trestnej zodpovednosti v dôsledku nedostatku veku alebo rozumovej a mravnej vyspelosti.

§ 7b

Výkon a zohľadnenie rozhodnutia iného štátu

(1) Rozhodnutie súdu iného štátu v trestnej veci možno na území Slovenskej republiky vykonať alebo môže mať iné právne účinky, len ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva alebo zákon.

(2) Právoplatné odsúdenie súdom iného členského štátu Európskej únie v trestnom konaní sa na účely trestného konania zohľadní rovnako, ako keby bolo vydané súdom Slovenskej republiky, ak bolo vydané pre čin trestný aj podľa právneho poriadku Slovenskej republiky.

Súvisiace predpisy práva EÚ:

Rámcové rozhodnutie Rady 2008/675/SVV z 24. júla 2008 o zohľadňovaní odsúdení v členských štátoch Európskej únie v novom trestnom konaní (Ú.v. EÚ L 220, 15. 8. 2008).

Súvisiace predpisy:

Ústava SR, TP

zákon č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky

zákon č. 334/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Komentár k § 7b

Zákonom č. 334/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony a ktorý nadobudol účinnosť 1. 1. 2013, bolo zavedené nové ustanovenie upravujúce výkon a zohľadnenie rozhodnutia iného štátu.

Ods. 1: V zmysle uvedeného ustanovenia rozhodnutie súdu iného štátu v trestnej veci možno na území Slovenskej republiky vykonať alebo môže mať iné právne účinky, len ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva alebo zákon.

Územie SR – pozri článok 3 ústavy, zák. č. 517/1990 Zb. o územnom a správnom členení SR. Štátnym územím je štátnymi hranicami ohraničená časť krajiny, ktorá podľa medzinárodného práva podlieha suverénnej moci štátu. Tvorí ju suchozemský povrch vrátane vodných plôch a priestor nad ním až do kozmu, ako aj pod ním do stredu zemegule.

Pôsobnosťou podľa medzinárodných zmlúv, ktorej účelom je ochrana svetového spoločenstva pred najzávažnejšími trestnými činmi a zabránenie páchatelovi ujsť pred spravodlivosťou, sa umožňuje začatie konania pre trestný čin spáchaný v cudzine voči cudziemu štátnemu príslušníkovi, ktorý sa nachádza na území SR, pričom viaceré MZ vyžadujú predchádzajúcu nemožnosť jeho vydania primárne príslušnému štátu.

Medzinárodné zmluvy s prihliadnutím na rozdielnu vnútroštátnu úpravu jednotlivých štátov upravujú určenie ich jurisdikcie založením, ak by v právnom poriadku štátu pre konkrétny prípad chýbala (ods. 1) alebo naopak vylúčením vnútroštátnej pôsobnosti (ods. 2), ak by jej uplatnenie bolo v rozpore s úpravou medzinárodnej zmluvy.

Pre prijatie medzinárodných zmlúv Slovenskou republikou medzi právne normy sa vyžaduje súhlas NR SR a následná ratifikácia prezidentom – pozri najmä čl. 7 ods. 4, ods. 5, čl. 86 písm. d), čl. 102 ods. 1 písm. a) ústavy.

K platnosti a záväznosti MZ – pozri § 3 ods. 3, 4 zák. č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Medzinárodné zmluvy sa vyhlasujú tak, že sa v Zbierke zákonov SR uverejní oznámenie MZV SR o uzavretí medzinárodnej zmluvy obsahujúce jej úplné znenie alebo údaj o tom, kde

možno do nej nazrieť, ako aj údaje dôležité na jej vykonávanie, najmä deň nadobudnutia platnosti zmluvy pre SR.

Ods. 2: Podľa uvedeného ustanovenia právoplatné odsúdenie súdom iného členského štátu Európskej únie v trestnom konaní sa zohľadní rovnako, ako keby bolo vydané súdom Slovenskej republiky, ak bolo vydané pre čin trestný aj podľa právneho poriadku Slovenskej republiky.

V § 7b ods. 2 sa za slová „v trestnom konaní sa“ vkladajú slová „na účely trestného konania“.

Zákonom č. 397/2015 Z. z. bol precizovaný text ustanovenia § 7b, ktorým sa vykonala transpozícia Rámcového rozhodnutia Rady 2008/675/SVV z 24. júla 2008 o zohľadňovaní odsúdení v členských štátoch Európskej únie v novom trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 220, 15. 8. 2008) zákonom č. 334/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Cieľom označeného rámcového rozhodnutia je v novom trestnom konaní zohľadniť právoplatné odsúdenie súdom iného členského štátu Európskej únie v trestnom konaní tým spôsobom, že sa im priznajú rovnaké právne účinky, ako majú predchádzajúce vnútroštátne odsúdenia. Priznanie právnych účinkov trestných rozhodnutí vydaných súdmi iného členského štátu Európskej únie je v zmysle označeného rámcového rozhodnutia striktné viazané na účely trestného konania, napr. pri určení recidívy, a nemá presah do iných právnych odvetví, rovnako ako im nepriznáva právne účinky mimo samotného trestného konania.

Trestné konanie – pozri § 10 ods. 2, ods. 15 TP

Účel trestného konania – pozri § 1 TP

Druhý diel

Základy trestnej zodpovednosti

PRVÝ ODDIEL

POJEM A DRUHY TRESTNÉHO ČINU

§ 8

Trestný čin

Trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ak tento zákon neustanovuje inak.

Súvisiace predpisy:

TP

Súvisiace ustanovenia:

§ 10 – prečin, § 11 – zločin, § 19 – páchatel', § 20 – spolupáchatel', § 21 – účastník, § 24 – § 30 – okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu, § 95 – trestná zodpovednosť mladistvých, § 15 – § 17 – zavinenie, § 122 – trestný čin a spôsoby jeho spáchania, § 138 – závažnejší spôsob konania

Komentár k § 8

Trestný čin je kategóriou trestného práva hmotného vyjadrenou súhrnom zákonných znakov, ktoré ustanovujú a vyjadrujú, ktoré konanie je trestným činom. TZ ustanovuje, že trestným činom je zavinené konanie trestne zodpovednej osoby, ktorého znaky sú obsiahnuté v osobitnej časti v konkrétnej skutkovej podstate. TZ rozpoznáva aj situácie, za ktorých takéto protiprávne konania, ktoré by boli inak trestným činom, nie sú trestným činom. Sú to okolnosti vylučujúce protiprávnosť: krajná núdza, nutná obrana, oprávnené použitie zbrane,

dovolené riziko, plnenie práv a povinností, súhlas poškodeného, plnenie úloh agenta - pozri vysvetlivky k § 24 - § 30.

Zákonnými znakmi skutkovej podstaty sú štyri skupiny znakov určujúce subjekt, subjektívnu stránku, objekt a objektívnu stránku. Všetky zákonné znaky sú obsiahnuté v jednotlivých základných skutkových podstatách a niektoré z nich sú aj všeobecne upravené vo všeobecnej časti. Všetky zákonné znaky trestného činu musia byť naplnené súčasne, inak nejde o trestný čin, aj keby išlo o protiprávne konanie.

Subjekt predstavuje trestne zodpovedná fyzická osoba, ktorá svojím konaním naplnila ostatné znaky trestného činu. TZ ju označuje ako **páchatel' trestného činu** (§ 19), **spolupáchatel'** (§ 20) a **účastník** (§ 21). Zákonné podmienky trestnej zodpovednosti sú vek 14 rokov (§ 22) a príčetnosť (§ 23). Ak páchatel' činu nedosiahol vek pätnásť rokov a pre úroveň jeho rozumovej a duševnej vyspelosti nemohol rozpoznať protiprávnosť a následky svojho konania, nie je trestne zodpovedným (§ 95 ods. 1).

Pre spáchanie určitých trestných činov sa môže vyžadovať u páchatel'a naplnenie aj osobitnej vlastnosti spôsobilosti alebo postavenia. Vtedy sa označuje ako špeciálny subjekt (napr. matka novorodenca - § 146, vodič - § 178, verejný činiteľ - § 326, občan SR - § 391, vojak - § 396).

Ak sa na spáchaní trestného činu podieľajú viaceré osoby, posudzuje sa ich konanie a trestná zodpovednosť individuálne, u každej z hľadiska miery jej účasti na spáchaní trestného činu osobitne.

Každý z páchatel'ov zodpovedá za trestným činom vzniknutý následok samostatne bez ohľadu na to, akou mierou a akým spôsobom prispel k jeho vzniku. Tieto faktory sa zohľadňujú pri výmere a druhu súdom ukladanej sankcie alebo pri využití spôsobu vybavenia veci odklonom. Za ťažší následok, ktorý je príťažujúcou okolnosťou alebo okolnosťou pre použitie vyššej trestnej sadzby, zodpovedajú iba tí, ktorí ho zavinili. Ak niektorý z páchatel'ov vybočil z dohody na trestnom čine, zodpovedá samostatne za takto spôsobený následok.

Subjektívna stránka zahŕňa znaky vzťahujúce sa na psychiku páchatel'a ako vnútorný vzťah k jeho konaniu a následku. Najvýznamnejší z nich je zavinenie, ktoré má formu úmyslu (priameho alebo nepriameho) alebo nedbanlivosti (vedomej alebo nevedomej).

Forma zavinenia sa v zákonných ustanoveniach až na niektoré výnimky (napr. § 284, § 286, § 361) neuvádza. Platí pravidlo, že pre trestnosť činu sa vyžaduje úmyselné zavinenie, pokiaľ zákon neustanovuje, že postačí z nedbanlivosti (§ 17).

Zavinenie je obligatórnym znakom subjektívnej stránky a je nevyhnutné pre naplnenie akejkoľvek skutkovej podstaty trestného činu. Ďalšími fakultatívnymi znakmi sú napríklad pohnútky a cieľ. Motív nemožno priamo pozorovať a možno ho zisťovať len z nepriamych dôkazov, najmä zo správania páchatel'a, jeho osobnosti, prostredia, z ktorého pochádza a jeho interpersonálnych vzťahov.

Špeciálnym zákonným znakom je osobitný motív, ktorý je demonštratívne vymenovaný v ust. § 140. Osobitný motív ako kvalifikačný pojem má vplyv na použitie prísnejšej trestnej sadzby pri niektorých skutkových podstatách trestných činov [napr. § 145 ods. 2 písm. e), § 145 ods. 2 písm. d), § 155 ods. 2 písm. c), § 179 ods. 3 písm. c)].

Znaky ďalšej skupiny znakov vymedzujú objekt trestného činu, ktorým sú zákonom chránené záujmy a hodnoty spoločnosti, ktoré sú konaním páchatel'a dotknuté alebo voči ktorým jeho konanie smeruje. Predstavujú práva a oprávnené záujmy fyzických osôb, právnických osôb, spoločnosti i štátu. Všetky chránené spoločenské záujmy v súhrne sú všeobecným (rodovým) objektom. Podľa špeciálneho (druhového) objektu predstavujúceho skupinu príbuzných záujmov patriacich do tej istej oblasti spoločenského života sa trestné činy zaraďujú systematicky a hierarchicky do skupín v osobitnej časti TZ a tvoria názvy jednotlivých kapitol. Individuálny objekt je charakterizovaný špecifickým okruhom záujmov vyjadreným v konkrétnom paragrafovom znení zákonného ustanovenia. Pri niektorých skutkových podstatách sú kumulatívne vyjadrené viaceré objekty. Od individuálneho objektu treba rozlišovať

predmet útoku, ktorým môžu byť ľudia alebo veci, na ktoré páchatel' svojim konaním pôsobí, a tým porušuje alebo ohrozuje chránený záujem. Oddelenie predmetu útoku od objektu má osobitný význam pri určení právnej kvalifikácie činu, aby nemohol byť zamenený s iným. Pri rovnakom predmete útoku (napr. človek) môže byť objekt trestného činu rozdielny (telesné ublíženie, lúpežné prepadnutie, fyzický atak na verejného činiteľa).

Štvrtú skupinu znakov tvorí objektívna stránka trestného činu, ktorá je charakterizovaná konaním páchatel'a a jeho následku. Ďalším nevyhnutným znakom objektívnej stránky vyžadovanej ku každej trestnej zodpovednosti je kauzálny (príčinný) vzťah medzi konaním a následkom. K uvedenej objektívnej stránke sa zaraďujú aj ďalšie znaky – miesto, čas konania a účinok. Pri niektorých skutkových podstatách môžu byť tieto aj obligatónnymi znakmi (napr. počas vojny v § 418 ods. 2).

Konaním podľa trestného práva je prejav vôle páchatel'a navonok ako vedomá činnosť zameraná na dosiahnutie určitého cieľa. V konaní sa spája jeho fyzická (prejav) a psychická (vôľa) zložka, pričom ide teda o jednotu oboch zložiek. Ak chýba čo len jedna z týchto zložiek, nejde o konanie v zmysle trestného práva. Nejde o také konanie pri fyzickom donútení alebo pohybe vyvolanom kŕčom. Vôľa ako vnútorná, psychická zložka konania určuje pohyb alebo zdržanie sa pohybu, a preto konaním v trestnoprávnom zmysle je jednak konanie (vôľou riadený pohyb), ako aj opomenutie konania (vôľou riadené zdržanie sa pohybu), na ktoré bol páchatel' podľa svojich pomerov a okolností povinný. Prejavom vôle je aj nedbanlivostné konanie.

Konanie v trestnoprávnom zmysle ako spôsob spáchania trestného činu je základnou časťou objektívnej stránky trestného činu. Ak v skutku nie je obsiahnuté konanie v zmysle trestného práva, t. j. konanie alebo opomenutie, odpadajú ďalšie úvahy, či medzi trestne irelevantným konaním a následkom je príčinná súvislosť a či je dané zavinenie. (R 7/1988)

Niektoré spôsoby spáchania trestného činu – pozri vysvetlivky k § 122.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138. Takéto taxatívne vymenované konania okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby pri viacerých trestných činoch [(napr. § 144 ods. 2 písm. c), § 145 ods. 2 písm. b), § 147 ods. 3 písm. a), § 148 ods. 3 písm. a), § 149 ods. 2 písm. a), § 150 ods. 2 písm. a), § 151 ods. 2 písm. d), § 152 ods. 3 písm. a), § 154 ods. 2 písm. a)].

Následok predstavuje porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného TZ, ktoré je spôsobené zavineným konaním páchatel'a. Podľa vplyvu konania na objekt môže byť následkom porucha (napr. ujma na zdraví alebo majetku iného) alebo hrozba reálneho vzniku poruchy (ohrozenie života, majetku alebo životného prostredia).

TZ rozlišuje viaceré druhy následkov: základný, ťažší [tvoriaci priťažujúcu okolnosť alebo okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby – napr. § 18 písm. a)], škodlivý následok (jeho zamedzenie a napravenie je podmienkou beztrestnosti pri účinnej ľútosti – napr. § 85), ťažký alebo ťažko napravitel'ný (pri ukladaní trestu mladistvému za obzvlášť závažný zločin – napr. § 117 ods. 3), iný obzvlášť závažný [(pri niektorých skutkových podstatách podmieňujúci použitie vyššej TS – napr. podľa § 179 ods. 4 písm. b), § 248 ods. 4, § 312 ods. 2 písm. b)].

Osobitným spôsobom následku je ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123.

Ujma na majetku, škoda – pozri vysvetlivky k § 124 – § 126.

Od následku treba rozlíšiť účinok, ktorý spočíva v poškodení alebo porušení predmetu útoku. Následok sa vzťahuje teda na objekt trestného činu a účinok sa zase viaže na predmet útoku.

Existencia príčinného vzťahu (causa nexus) medzi konaním a následkom je obligatónnym znakom objektívnej stránky skutkovej podstaty a je predmetom dokazovania. Každý následok je výsledkom mnohých príčin, pričom príčinou následku je také konanie, bez ktorého by následok nebol nastal. Každé konanie, bez ktorého by následok nebol nastal, nie je však

rovnako dôležitou príčinou následku. Rozlišovanie medzi následkami nevyhnutnými a náhodnými však nie je rozhodujúcim pre stanovenie trestnej zodpovednosti. Konanie ako príčina následku nie je vždy rovnaké, ale môže vyjadrovať rozličné stupne spôsobenia následku. (R 37/1975)

Základným predpokladom trestnej zodpovednosti páchatel'a je isté zistenie, či následok a príčinný vzťah je pokrytý jeho konaním a či toto konanie má znaky zavinenia. Smrť poškodeného je v príčinnej súvislosti s konaním páchatel'a napríklad aj vtedy, pokiaľ nastala v dôsledku zlyhania krvného obehu, ku ktorému došlo sčasti následkom úrazu zavineného páchatel'om a sčasti na podklade skôrnatenia ciev u staršieho človeka. (R 21/1981) Avšak páchatel' nezodpovedá za smrť poškodeného, ktorý pri dopravnej nehode utrpel ľahké zranenie a k úmrtiu došlo nepredvídateľným spôsobom. (R 20/1992)

Porušenie povinnosti konať vyplývajúcej z konkrétneho postavenia páchatel'a sa podľa okolností prípadu musí približne rovnať porušeniu inej právnej povinnosti, inak možno vyvodiť, že chýba konanie ako podmienka trestnej zodpovednosti a nezabránenie následku nemožno pripísať páchatel'ovi na zodpovednosť. (R 25/1977)

Príčinná súvislosť je daná aj vtedy, ak okrem príčiny, ktorá spôsobila následok, pôsobila aj ďalšia príčina, pričom nie je rozhodujúce, či každá z týchto príčin bola inak spôsobilá privediť smrť sama osebe alebo mohla tento následok privediť len vo vzájomnom spolupôsobení s druhou príčinou. (R 47/1970-II)

Príčinenie sa na odstránení škodlivých následkov spáchaného trestného činu je pri uznaní viny pre rozhodovanie druhu a výmery trestu páchatel'ovi posudzované ako poľahčujúca okolnosť [pozri vysvetlivky k § 36 písm. k)]. Ak sa páchatel'om pri konkrétnych trestných činoch zamedzilo alebo napravilo škodlivému následku, zaniká trestnosť činu účinnou ľútosťou (vysvetlivky k § 85).

Príčinný vzťah musí byť preukázaný medzi konaním a ťažším následkom, ktorý je okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby. Je nevyhnutné skúmať príčinný vzťah aj medzi dobrovoľným konaním a odstránením nebezpečenstva spôsobeného prípravou alebo pokusom, ak má trestnosť zaniknúť.

III R 37/1975: Príčinná súvislosť medzi konaním páchatel'a a následkom sa neprerušuje, ak ku konaniu páchatel'a pristúpi ďalšia skutočnosť, ktorá spolupôsobí pri vzniku následku, ak však konanie páchatel'a zostáva takou skutočnosťou, bez ktorej by k následku nebolo došlo. Príčinná súvislosť by sa prerušila len vtedy, keby nová okolnosť pôsobila ako výlučná a samostatná príčina, ktorá spôsobila následok bez ohľadu na konanie páchatel'a. Skutočnosť, že následok, ktorý vyplynul z konania páchatel'a, bol iný, než si páchatel' predstavoval (tzv. omyl v kauzálnom priebehu, aberatio ictus), páchatel'ovi neprospieva a nevylučuje jeho zavinenie.

III R 39/1980: Príčinný vzťah medzi konaním páchatel'a a vzniknutým následkom je zachovaný aj vtedy, ak vznikne následok bez priameho vplyvu konania, napríklad ak pri liečení spôsobeného zranenia dôjde ku komplikáciám, ktoré majú za následok predĺženie doby liečenia presahujúcej šesť týždňov. Pri hodnotení takejto poruchy zdravia naplňajúcej znaky ťažkej ujmy na zdraví treba na takúto skutočnosť prihliadať a pre tento ťažší následok sa však vyžaduje zavinenie aspoň vo forme nevedomej nedbanlivosti. (Upravené znenie)

III R 20/1981: Zavinenie musí zahŕňať všetky znaky charakterizujúce objektívnu stránku trestného činu, teda aj príčinný vzťah medzi konaním páchatel'a a následkom trestného činu. Pri nedbanlivosti je potrebné, aby si páchatel' aspoň mal a mohol predstaviť, že sa takto príčinný vzťah môže rozvinúť. Pre páchatel'a nepredvídateľný príčinný priebeh nie je teda v zavinení obsiahnutý a páchatel' nezodpovedá za následok, ktorý takto vzniká.

Trestným činom je protiprávny čin a jeho znaky sú uvedené v osobitnej časti. Vzťah medzi činom a trestným činom charakterizuje ich rôzny obsah. Trestný čin je súhrn subjektívnych a objektívnych okolností určujúcich trestnosť činu a tento tvorí obsah trestného činu. Činom je akákoľvek aktivita človeka vyvolávajúca vo vonkajšom svete s prejavom jeho vôle právnou

udalosť, ktorá je relevantná v trestnom práve. Pojem čin je synonymický s pojmom skutok. Podriadenie takého konania fyzickej osoby pod skutkovú podstatu trestného činu v konkrétnom zákonom ustanovení (subsumácia) podmieňuje trestnú zodpovednosť. TZ obsahuje vo svojich ustanoveniach všeobecné popisy konaní s možnosťou uloženia sankcie za ne, čím sa stali zákonodarcom určenými za protiprávne, zakázané a trestné.

Oba tieto hmotnoprávne pojmy nachádzajú svoj odraz v procesnom práve, keďže zistenia skutkových okolností sú predmetom postupu orgánov činných v trestnom konaní a súdu v trestnom konaní a následného rozhodnutia o trestnom čine, ktorého právna kvalifikácia sa môže v priebehu trestného konania v závislosti od zistenia a vyhodnotenia skutkových okolností aj meniť. Z uvedeného okrem toho vyplýva aj tá skutočnosť, že nie každý skutok je trestným činom. Trestným činom je skutok len vtedy, ak vyčerpáva znaky skutkovej podstaty niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti TZ. Na druhej strane v prípade, ak skutkom sú porušené alebo ohrozené viaceré objekty chránené TZ, môže jeden skutok vyčerpávať znaky aj viacerých trestných činov (tzv. jednočinný súbeh trestných činov).

Zásada nedeliteľnosti skutku – pozri vysvetlivky k § 9 ods. 1 písm. e) TP.

Skutok ako predmet dokazovania – pozri vysvetlivky k § 119 TP.

Obžalovacia zásada k zachovaniu skutku – pozri vysvetlivky k § 278 ods. 1 a 3 TP. Vzhľadom na tieto zásady je potrebné sa pri rozhodovaní o skutku ako trestnom čine vysporiadať s otázkou totožnosti skutku, teda k tomu, v ktorých prípadoch v trestnom konaní pri zmene skutkových okolností došlo k neprípustnej zmene skutku a v ktorých prípadoch nejde o zmenu skutku. (Porovnaj s R 33/1974)

Hoci je totožnosťou skutku jeho zhoda a identita, nerozumie sa pod tým úplná zhoda skutkových okolností. Súdna prax pripúšťa odchýlky od skutkového stavu uvedeného v obžalobe či už tak, že sa k nemu pripoja nové skutočnosti v obžalobe neuvedené alebo že sa vynechajú niektoré skutočnosti v obžalobe uvedené, ak sa ukázali nesprávnymi, alebo že sa skutočnosti určitým spôsobom len modifikujú, pokiaľ sa tým nemení priamo podstata skutku.

Pretože podstatu skutku treba vidieť predovšetkým v konaní páchatel'a a v následku, ktorý z neho vyplynul, bude totožnosť skutku zachovaná, ak sa zachová totožnosť konania alebo totožnosť následku. (pozri R 64/1973)

Totožnosť skutku je procesnoprávny pojem a tvorí obsah skutkovej vety vo vyhoveniach rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní a súdu. Skutková veta je nepostrádateľnou súčasťou výroku týchto rozhodnutí a je tvorená faktormi určujúcimi zákonné znaky trestného činu, najmä osobou páchatel'a, miestom, časom, spôsobom spáchania a dôsledkom konania, ale aj ďalšími skutočnosťami potrebnými na to, aby popísaný skutok nemohol byť zamenený s iným [pozri § 163 ods. 3 TP, § 176 ods. 1 písm. c), § 235 písm. c) TP]. To ale neznamená, že musí ísť od začatia trestného stíhania až do jeho skončenia o úplnú zhodu popisu udalosti, o ktorej sa rozhoduje, t. j. že v uznesení o vznesení obvinenia, v obžalobe a v rozsudku sa skutkový dej musí úplne rovnako popisovať. Aktivitou orgánov činných v trestnom konaní a súdu v priebehu trestného stíhania sa môžu poznatky o skutočnostiach získané vykonávaním dôkazov zmeniť. Totožnosti skutku sa pri zhode konania alebo následku nedotkne, ak napr. prístúpi okolnosť podmieňujúca použitie vyššej trestnej sadzby alebo okolnosť, ktorej právne zhodnotenie zakladá znak činu prísnejšie trestného. Na zachovaní totožnosti skutku nemajú vplyv zmeny v okolnostiach, ktoré iba individualizujú stíhaný, resp. žalovaný skutok z hľadiska času, miesta spáchania činu, formy zavinenia, rozsahu následku a motivácie, keď inak zhoda v následku alebo konaní nie je dotknutá. To znamená, že napr. upresnenie dátumu spáchania trestného činu alebo upresnenie spôsobu vykonania činu či upresnenie výšky spôsobenej škody nemení nič na podstate skutku. Ak sú predmetom trestného konania trestné činy pokračovacie, trvacie a hromadné, v ktorých viaceré samostatné akty páchatel'a sú spájané s rovnakým jednotiacim zámerom a s právne relevantným následkom, na totožnosti skutku vo vzťahu k nim sa nič nezmení, ak v rozhodnutí orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu niektoré

akty (resp. časové úseky) oproti predchádzajúcemu stavu odpadnú alebo naopak pribudnú. (pozri R 33/1998)

Podstatu spáchaného skutku tvorí konanie páchatela a jeho následok. Pritom musí ísť o taký následok, ktorý je znakom niektorého konkrétneho trestného činu. Momentom, ktorý delí páchatelovo konanie na rôzne skutky, je následok závažný podľa trestného práva, ktorý páchatel spôsobil alebo chcel spôsobiť.

Za jeden skutok však možno považovať len také prejavy vôle páchatela navonok, ktoré sú pre následok v trestnom práve relevantné, kauzálne, pokiaľ sú zahrnuté jeho zavinením. (R 8/1985) Ak ide o viac následkov porušujúcich alebo ohrozujúcich spoločenské záujmy chránené Trestným zákonom a ak všetky následky boli spôsobené aspoň sčasti jedným konaním, ide o jeden skutok. (R 9/1997) Ak však páchatel časť konania, ktoré je trestným činom, spáchal úmyselne a časť z nedbanlivosti, ide o dva samostatné skutky. (R 29/1987)

V rámci teórie trestného práva sa skutkové podstaty podľa svojej konštrukcie v zákone rozlišujú na jednoduché a zložené. Jednoduchými skutkovými podstatami sú tie, ktoré obsahujú jednoduchý popis zákonných znakov trestného činu. Zložené sa skladajú z viacerých jednoduchých skutkových podstát. Rozlišujú sa alternatívne zložené, pri ktorých sú znaky rovnakého druhu dané alternatívne (dva rovnaké objekty - § 312), dve rovnaké formy zavinenia (§ 207) a kumulatívne zložené, ktoré sú vytvorené súčasným splnením rozdielnych znakov (§ 188).

Podľa stupňa závažnosti sa skutkové podstaty delia na základné, kvalifikované, privilegované. Základnými skutkovými podstatami sú spravidla prvé odseky príslušných ustanovení a obsahujú jednoduché vyjadrenie zákonných znakov. Kvalifikované skutkové podstaty zahrnuté spravidla do ďalších odsekov zákonných ustanovení charakterizujú vyššiu závažnosť skutku pri splnení tu uvedených špecifických znakov (osobitných kvalifikačných pojmov) podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby. Formálne znaky základnej a kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu tvoria jednotu a uvádzajú sa spoločne do právnej kvalifikácie trestného činu. Privilegované skutkové podstaty predstavujú trestné činy menšej závažnosti ako základné skutkové podstaty. Spravidla sú vyjadrené osobitným zákonným ustanovením pod spoločným názvom základnej skutkovej podstaty rovnakého trestného činu.

Podľa vyjadrenia v zákone sa rozlišujú skutkové podstaty na opisné, odkazové a blanketové. Opisnými sú také skutkové podstaty, ktoré obsahujú opis zákonných znakov konkrétneho trestného činu (napr. § 145). Odkazové skutkové podstaty odkazujú na inú skutkovú podstatu uvedenú v osobitnej časti TZ (napr. § 260, § 288, § 316), blanketové na iný právny predpis (napr. § 255, § 300).

V trestnom práve platí pravidlo, že pre právnu kvalifikáciu skutku treba použiť všetky ustanovenia TZ, ktorých znaky vykazuje. Naplnenie zákonných znakov skutkových podstát viacerých trestných činov páchatelom ešte skôr, než bol pre niektorý z nich odsúdený rozsudkom prvostupňového súdu, sa nazýva súbeh trestných činov (konkurencia). Trestnoprávna teória rozpoznáva súbeh jednočinný (ideálna konkurencia) a viacčinný (reálna konkurencia).

Jednočinný súbeh trestných činov je vytvorený jedným konaním páchatela. Ak sú ním dotknuté rovnaké objekty, takáto ideálna konkurencia sa nazýva rovnorodá (napr. spôsobením dopravnej nehody jednu osobu usmrtiť, inej spôsobí ublíženie na zdraví). Od nej sa odlišuje rôznorodá ideálna konkurencia, ak páchatel jedným skutkom spôsobí viaceré následky (vlámaním sa do bytu poškodí vec a odcudzí inú vec).

Jednočinný súbeh je vylúčený, ak trestné činy sú v pomere špeciality, v pomere subsidiarity, vo faktickej konzumpcii alebo ide o pokračovací, trvácí alebo hromadný trestný čin.

V pomere špeciality sú ustanovenia TZ určené na ochranu rovnakých záujmov, ak má byť špeciálnym ustanovením osobitne postihnutý určitý druh útokov proti rovnakým individuálnym záujmom, aby bola vystihnutá osobitná povaha a stupeň závažnosti takýchto útokov. Takými sú napr. kvalifikované a privilegované skutkové podstaty ku základnej skutkovej

podstate (lúpež so zbraňou k lúpeži) alebo zložené skutkové podstaty k skutkovým podstatám, ktoré možno považovať za ich časť (lúpež k vydieraniu a ku krádeži).

V pomere subsidiarity sú ustanovenia určené na ochranu rovnakých záujmov, ak účelom subsidiárneho ustanovenia je len doplniť v rovnakom smere ochranu, ktorú poskytuje druhé, tzv. primárne ustanovenie. Takými sú napr. skoršie vývojové štádiá k neskorším (pokus k dokonanému trestnému činu), menej závažné formy účastníctva k závažnejším (postupne pomoc, návod, organizátorstvo, spolupáchateľstvo), ohrozovací trestný čin k poruchovému (ak je však hrozba širšia než porucha, nastáva jednočinný súbeh – napr. § 289 a § 158).

Pod faktickou konzumpciou sa rozumie situácia, ak jeden trestný čin je iba prostriedkom relatívne malého významu v porovnaní so základným trestným činom alebo je vedľajším, a to málo významným produktom základného trestného činu. Predpoklady faktickej konzumpcie sú vytvorené faktickým priebehom činu a nevyplývajú z pomeru skutkových podstat trestných činov alebo ich trestných sankcií. (R 10/1987-II) Pri majetkových trestných činoch je potrebné pred použitím tzv. faktickej konzumpcie zistenie výšky škody, ktorá bola spôsobená konaním, ktoré bolo prostriedkom k spáchaniu trestného činu. Ak je táto škoda relatívne malého významu v porovnaní so škodou, ktorá vznikla základným trestným činom, je súbeh vylúčený.

Pri pokračovacom, trvacom a hromadnom trestnom čine ide o jeden skutok – pozri vyššie vysvetlivky k totožnosti skutku.

Od súbehu treba odlišovať recidívu, ktorú predstavuje spáchanie trestného činu páchatel'a po tom, čo bol pre iný trestný čin právoplatným rozsudkom odsúdený. Recidíva je možná pri úmyselných, ako aj nedbanlivostných trestných činoch. Recidíva môže byť všeobecná (spáchanie akéhokoľvek trestného činu po odsúdení pre iný trestný čin), druhová (po odsúdení spáchanie trestného činu toho istého druhu) a individuálna (po odsúdení spáchanie toho istého trestného činu). Takáto okolnosť je pri určovaní druhu a výmery trestu odsudzujúcemu páchatel'ovi prirážajúcou [§ 37 písm. m)]. Pri skutkových podstatách niektorých trestných činov je recidíva kvalifikačným znakom a zakladá kvalifikovanú skutkovú podstatu.

O viacčinný súbeh trestných činov (reálna konkurencia) ide vtedy, ak páchatel' spáchal viac trestných činov viacerými skutkami. Rovnako ako pri ideálnej konkurencii, aj pri reálnej konkurencii trestných činov sa rozlišuje rovnorodá (smerujú proti rovnakým druhovým objektom – napr. § 212, § 213, § 221) a rôznorodá (sú dotknuté rôzne druhové objekty – napr. § 212, § 323).

Pri súbehu trestných činov sa povaha a stupeň nebezpečnosti posudzuje pri každom čine samostatne a zásadne sa ukladá úhrnný trest. Hoci bol cudzozemský rozsudok voči tomu istému páchatel'ovi uznaný na území SR, nejde o súbeh a nie sú splnené podmienky na aplikáciu ustanovení o súhrnnom treste, pretože takéto rozhodnutie sa viaže iba k výkonu trestu odňatia slobody.

Súbeh trestných činov posudzovaných podľa staršieho a novšieho zákona je pri ideálnej konkurencii vylúčený a pri reálnej konkurencii je možný. Súbeh má veľký význam pre vedenie spoločného konania voči páchatel'ovi, vylúčiť vec niektorého skutku páchatel'a zo spoločného konania možno iba pri viacčinnom súbehu.

§ 9

Druhy trestných činov

Trestný čin je prečin a zločin.

Súvisiace predpisy:

TP

Súvisiace ustanovenia:

§ 8 – trestný čin, § 10 – prečin, § 11 – zločin, § 122 – trestný čin a spôsoby jeho spáchania

Komentár k § 9

V súčasnosti platná úprava TZ upravuje v ust. § 8 trestný čin z formálneho chápania, ktorým je protiprávnosť konania. Trestný čin obsahuje aj materiálnu stránku, ktorá spočíva v jeho škodlivosti (spoločenskej nebezpečnosti). Rozsah škodlivosti trestného činu (závažnosť) odzrkadľuje charakter konania a rozmer následku. TZ rozlišuje podľa závažnosti trestný čin na prečiny a zločiny – pozri vysvetlivky k § 10, § 11.

Prečiny a zločiny tvoria bipartíciu trestných činov a spolu s priestupkami upravenými ZPR, ktoré majú povahu menšej spoločenskej nebezpečnosti a spadajú do oblasti správneho práva, tripartíciu protiprávných konaní s dôsledkom sankcie.

Okrem základného členenia trestných činov uvedeného v TZ teória trestného práva určuje delenie trestného činu z rôznych hľadísk.

Z hľadiska zbiehania viacerých protiprávných útokov do jedného trestného činu sa trestné činy delia na pokračovacie, trvacie a hromadné – pozri vysvetlivky k § 122 odsek 10 – 13.

Čiastkový útok pokračovacieho trestného činu a jeho ponímanie v trestnom konaní – pozri vysvetlivky k § 9 ods. 2 TP a k § 10 ods. 15 TP.

Odsudzovanie za čiastkový útok pokračovacieho trestného činu – pozri vysvetlivky k § 41 ods. 3.

Opakovací trestný čin – pozri vysvetlivky k § 122 ods. 9.

Podľa obsahu spáchania trestného činu (konaním alebo opomenutím povinnosti konať) sa trestné činy delia na komisívne a omisívne – pozri vysvetlivky k § 122 ods. 1.

Podľa vplyvu pôsobenia na následok sa trestné činy rozlišujú ako poruchové a ohrozovacie trestné činy. Poruchovými sú také trestné činy, pri ktorých konaním páchatel'a došlo k spôsobeniu škodlivého následku spočívajúceho v porušení chráneného záujmu (napr. § 145, § 155, § 188). Naproti tomu, ak je následkom už samotná možnosť ohrozenia takej poruchy, sa také trestné činy nazývajú ohrozovacími (napr. § 163 – § 170, § 211, § 258, § 284 – § 285, § 289, § 307 – § 308).

Podľa formy spáchania sa delia trestné činy na trestné činy spáchané samostatne, spolupáchatel'stvom, účastníctvom – pozri vysvetlivky k § 19 – § 21.

Iné, závažné formy spojenia viacerých osôb na spáchanie konkrétneho trestného činu môžu byť samostatnou skutkovou podstatou (§ 296, § 297) alebo kvalifikačným znakom a okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby (§ 138 písm. i)).

K formám súčinnosti po spáchaní trestného činu – pozri vysvetlivky k § 337 – § 341.

§ 10

Prečín

(1) Prečín je

- a) trestný čin spáchaný z neobanlivosti alebo
- b) úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou päť rokov.

(2) Nejde o prečín, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.

Súvisiace predpisy:

TP

Súvisiace ustanovenia:

§ 8 – trestný čin, § 15 – § 17 zavinenie, § 95 ods. 2 – trestná zodpovednosť mladistvých, § 122 – trestný čin a spôsoby jeho spáchania

Komentár k § 10

Ods. 1, 2: Prečinmi sú trestné činy spáchané z nedbanlivosti a úmyselné trestné činy s trestnou sadzbou do 5 rokov. O prečinoch rozhoduje samosudca, okrem prípadov potreby uloženia súhrnného trestu vzhľadom na predchádzajúce odsúdenie v konaní pred senátom. (§ 349 ods. 1, ods. 2 TP)

Pri prečinoch TZ okrem formy zavinenia ustanovuje aj skúmanie závažnosti trestného činu, ktorá je jeho materiálnou stránkou. Závažnosť je zadefinovaná ako taxatívny výpočet okolností potrebných na posúdenie vymedzenia prečinu (§ 10 ods. 2). Týmito okolnosťami sú spôsob spáchania a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol spáchaný, miera zavinenia a pohnútky. Spravidla ide o premenlivé pojmy, ktorých zistenie je podstatné pre rozhodnutie o čine.

Ak ich posúdením je závažnosť činu nepatrná, nejde o prečin. Rovnako nie je prečinom prečin mladistvého s malým stupňom závažnosti (vysvetlivky k § 95 ods. 2). V oboch prípadoch negatívneho vymedzenia prečinu z hľadiska závažnosti prichádza v rámci trestného stíhania voči konkrétnemu obvinenému do úvahy postúpenie veci alebo zastavenie trestného stíhania a takéto rozhodnutie tvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci. (porovnaj R 56/1972, R 3/1974)

§ 11**Zločin**

(1) Zločin je úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou päť rokov.

(2) O zločin ide aj vtedy, ak v prísnejšej skutkovej podstate prečinu spáchaného úmyselne je ustanovená horná hranica trestnej sadzby prevyšujúca päť rokov.

(3) Zločin, za ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov, sa považuje za obzvlášť závažný.

Súvisiace predpisy:

TP

Súvisiace ustanovenia:

§ 8 - trestný čin, § 15 - § 17 - zavinenie, § 95 ods. 2 - trestná zodpovednosť mladistvých, § 122 - trestný čin a spôsoby jeho spáchania, § 34 - zásady ukladania trestov, § 38 - trestná sadzba, § 48 ods. 3 - vonkajšia diferenciácia výkonu trestu odňatia slobody, § 58 - trest prepadnutia majetku, § 63 - trest straty čestných titulov a vyznamenaní, § 67 - podmienkové prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, § 76 - ochranný dohľad, § 81 - detencia, § 117 - trest odňatia slobody u mladistvých

Komentár k § 11

Ods. 1, 2, 3: Druhou kategóriou trestného činu je zločin, ktorým je každý úmyselný trestný čin upravený v osobitnej časti TZ s hornou hranicou trestnej sadzby nad päť rokov. O zločine s trestnou sadzbou prevyšujúcou hornú hranicu trestnej sadzby až osem rokov rozhoduje senát (pozri § 349 ods. 1 TP). Zločinom je i skutok napĺňajúci kvalifikovanú skutkovú podstatu prečinu s trestnou sadzbou nad päť rokov. Z uvedeného dôvodu pri právnej kvalifikácii prejednávaneho skutku je potrebné uviesť k zákonnému číselnému označeniu a pomenovaniu trestného činu ako rozlišovací znak pojem zločin alebo prečin.

TZ užíva materiálny znak závažnosť pre označenie zločinu s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov ako obzvlášť závažného zločinu (§ 11 ods. 3). Na obzvlášť závažný zločin sa vzťahuje osobitný režim ukladania trestov a ich výkonu (§ 34 ods. 5, 8, § 38 ods. 5, § 48 ods. 3, 4, § 58 ods. 1, § 63, § 65, § 67, § 76, § 81, § 117 ods. 3). Pri vedení trestného stíhania voči konkrétnej osobe pre obzvlášť závažný zločin musí mať obvinený obhajcu už v prípravnom konaní.

§ 12

Miesto spáchania trestného činu

Miesto spáchania trestného činu je každé miesto, na ktorom

- a) páchatel' konal, alebo
- b) nastal alebo podľa predstavy páchatel'a mal nastať následok predpokladaný týmto zákonom.

Súvisiace predpisy:

TP

Súvisiace ustanovenia:

§ 8 - trestný čin, § 19 - páchatel'

Komentár k § 12

Samostatná definícia určenia miesta spáchania činu slúži pre uplatnenie miestnej pôsobnosti. Miestom spáchania trestného činu je miesto, kde sa odohral čin právne relevantný pre trestné konanie, teda každé miesto, kde páchatel' konal alebo kde nastal alebo mal nastať následok.

I v slovenskom trestnom práve platí starorímska zásada forum loci delicti. Miesto spáchania trestného činu určuje miestnu príslušnosť súdu (§ 17 ods. 1 TP) a analogicky aj orgánov činných v trestnom konaní.

Pri dištančných deliktoch (napr. pri § 189, § 207, § 219, § 221, § 317, § 361 – § 362, § 369, § 371) je možná pôsobnosť viacerých súdov, pretože sa spravidla miesto konania páchatel'a môže líšiť od miesta spôsobeného následku (porov. R 2/1981, R 55/1981, R 31/1988, R 44/1971). Pri príprave a pokuse sa za miesto spáchania činu považuje to miesto, kde sa uskutočnilo konanie smerujúce k účinku a následku.

Pri organizátorstve, návode, objednaní a pomoci sa považuje za miesto spáchania činu miesto, na ktorom došlo k týmto formám trestnej činnosti.

Pri pokračovacom trestnom čine je miesto činu všade tam, kde došlo k čiastkovému útoku (R 12/1972). Ak sú na súdne konanie miestne príslušnými viaceré súdy, ustálil sa v praxi názor, že prednostne má právo konať ten orgán činný v trestnom konaní a následne súd, kde nastal prvý vyšetovaný čiastkový útok pokračovacieho trestného činu. Činy spáchané tým istým páchatel'om mimo územia SR, ktoré by boli posúdené ako čiastkové útoky pokračovacieho trestného činu, sú kvalifikované ako samostatné trestné činy, keďže nespĺňajú znaky miestnej súvislosti. (pozri vysvetlivky k § 122 ods. 10)

Pri trvacom a hromadnom trestnom čine je miestom činu miesto, kde došlo k poslednému čiastkovému útoku alebo kde bol ukončený udržiavaný protiprávny stav.

§ 13

Príprava na zločin

(1) Príprava na zločin je konanie, ktoré spočíva v úmyselnom organizovaní zločinu, zavozovaní alebo prispôbovaní prostriedkov alebo nástrojov na jeho spáchanie, v spolení, zhluknutí, návode, objednávaní alebo pomoci na taký zločin alebo v inom úmyselnom vytváraní podmienok na jeho spáchanie, ak nedošlo k pokusu ani dokonaniu zločinu.

(2) Príprava na zločin je trestná podľa trestnej sadzby ustanovenej za zločin, ku ktorému smerovala.

(3) Trestnosť prípravy na zločin zaniká, ak páchatel' dobrovoľne

- a) upustil od ďalšieho konania smerujúceho k spáchaniu zločinu a odstránil nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutej prípravy, alebo

b) urobil o príprave na zločin oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru v čase, keď nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutej prípravy, sa mohlo ešte odstrániť; vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže.

(4) Ustanovením odseku 3 nie je dotknutá trestnosť páchatel'a za iný trestný čin, ktorý už týmto konaním spáchal.

Súvisiace predpisy:

TP

zákon č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže

zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov

zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov

zákon č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Súvisiace ustanovenia:

§ 8 – trestný čin, § 11 – zločin, § 19 – páchatel', § 21 – účastník trestného činu, § 34 – zásady ukladania trestov, § 39 – mimoriadne zníženie trestu

Komentár k § 13

Ods. 1: Príprava na zločin je prvým relevantným štádiom trestnej činnosti. Je to prvotná myšlienka alebo prejav úmyslu spáchať trestný čin, ktoré však nie sú trestnými. Osobitne vyhrážanie usmrtením musí byť takým prejavom rozhodnutia niekoho usmrtiť, aby vzbudil dôvodné obavy z vykonania takého zámeru (pozri § 360).

Príprava sama osebe nenapĺňa skutkovú podstatu trestného činu a je viazaná k skutkovej podstate zločinu, pričom v právnej vete obžaloby a rozsudku musí byť uvedená popri znakoch skutkovej podstaty aj vetná konštrukcia popísaná v ust. § 13. Príprava vyvoláva vzdialené nebezpečenstvo, že nastane následok ako zákonný znak skutkovej podstaty trestného činu. (R 3/1952, R 44/1964)

Prípravou je také úmyselné konanie, ktoré vytvára podmienky na uskutočnenie trestného činu. Aby bola trestná, musí ísť o zločin. (R 1/1973, R 58/1973) Vyžaduje sa skúmanie závažnosti ako materiálneho znaku trestného činu.

Zákonné ustanovenie vypočítava demonštratívne typické spôsoby vytvárania podmienok na spáchanie zločinu ako vykonania prípravy. Organizátorstvo, návod, objednanie a pomoc sú formy účasti vyšpecifikované v samostatnom ustanovení (pozri vysvetlivky k § 21). Pod zadovážovaním a prispôbovaním prostriedkov alebo nástrojov treba rozumieť kúpu, výroču, požičanie, resp. úpravu vecí na ich použitie alebo uľahčenie použitia pri spáchaní trestného činu. Spolčením je dohoda dvoch alebo viacerých osôb na vykonanie konkrétneho trestného činu. Zhluknutie nastáva náhodným spojením najmenej troch osôb bez predchádzajúcej dohody k vykonaniu trestnej činnosti, ktorá má byť vykonaná okamžite a bezprostredne.

Príprava k pokusu, k dokonatému trestnému činu a k účasti má subsidiárnu povahu. Ak prerástla do uvedených vývojových štádií zločinu, bude sa postihovať ako tento delikt. (R 1/1973)

Niektoré formy prípravy sú obsiahnuté v kvalifikovaných skutkových podstatách konkrétnych trestných činov a sú v pomere špeciality a subsidiarity k základným skutkovým podstatám. (napr. § 272 k § 13 ods. 1, § 270)

Ods. 2: Príprava je trestná podľa trestnej sadzby ustanovenej za trestný čin, ku ktorému smerovala, ak zákon neustanovuje niečo iné. Popri uplatnení všeobecných zásad o ukladaní trestu po uznaní viny z prípravy zločinu možno podľa § 34 ods. 5 písm. c) pri určení druhu a výmery

trestu prihliadnuť, do akej miery sa konanie prípravy priblížilo k dokonaniu trestného činu, ako aj na okolnosti a dôvody, pre ktoré k dokonaniu nedošlo.

Do úvahy prichádza pri splnení zákonných podmienok § 39 ods. 2 písm. a) mimoriadne zníženie trestu pri dodržaní obmedzení v ust. § 39 ods. 3.

Ods. 3, 4: K beztrestnosti prípravy treba dobrovoľné upustenie od ďalšieho konania a dobrovoľné odstránenie vzniknutého nebezpečenstva. Z praxe sú ustálené prípady, kedy nepôjde o upustenie od ďalšieho konania a to, ak bol páchatel' pristihnutý pri čine a od svojho konania upustil z obavy jeho odhalenia (R 21/1972-II), upustil od vykonania pod vplyvom prekážky (R 52/1970-I, R 1/2003) alebo neodstránil nebezpečenstvo dokonania trestného činu ostatnými účastníkmi, ktorí jeho spáchanie odložili na neskorší čas (R 52/1970-II, R 14/1997).

Odstránenie nebezpečenstva možno vykonať aj za pomoci iných osôb, ale pri aktívnej účasti a prispení páchatel'a. (porovnaj R 27/1987)

Druhou alternatívou beztrestnosti je oznámenie prípravy v čase, keď sa dalo zabrániť dokonaniu trestného činu a odstrániť nebezpečenstvo z toho hroziace. Sú uvedené konkrétne subjekty, ktorým treba skutočnosti o príprave oznámiť.

Prokurátor - pozri ZoP.

Policajný zbor - pozri ZPZ.

Vojak - pozri vysvetlivky k § 128 ods. 3.

Príslušník Zboru väzenskej a justičnej stráže - pozri ZVJS.

Nadriadeným alebo služobným orgánom vojakovi sa rozumie osoba, ktorá je v tom čase oprávnená na velenie a riadenie v príslušnom vojenskom útvere vydávať ústne alebo písomné vojenské rozkazy, ktoré zaväzujú vojaka podľa nich konať alebo sa konania zdržať.

Bezettrestnosť prípravy nevyučuje zodpovednosť páchatel'a za predchádzajúce dokonanie iného trestného činu (kvalifikovaná príprava).

III R 23/1991: Odcudzenie vkladnej knižky, z ktorej sa páchatel' doposiaľ ani nepokúsil vybrať vklad, je prípravou na trestný čin krádeže podľa § 13 ods. 1 k § 212 TZ, a to len vtedy, ak sú súčasne naplnené niektoré okolnosti podmieňujúce použitie kvalifikovanej skutkovej podstaty uvedenej v § 212 ods. 4 alebo 5 citovaného zákona. (Upravené znenie)

III R 62/1992: Účastníctvo na akomkoľvek úmyselnom trestnom čine vo forme návodu v zmysle § 21 ods. 1 písm. b) TZ predpokladá, že hlavný páchatel' trestný čin spáchal, resp. sa o jeho spáchanie aspoň pokúsil pod vplyvom návodu. Pokiaľ to tak nie je a páchatel' spácha trestný čin na základe vlastného rozhodnutia bez zreteľa na návod, môže za splnenie ďalších zákonných podmienok prichádzať do úvahy zodpovednosť pôvodného návodcu za prípravu na trestný čin, ku ktorému návod smeroval (§ 13 ods. 1 TZ). Ak by však navádzajúci bol uzrozumený s možnosťou, že páchatel' je už rozhodnutý čin spáchať, môže ísť o účastníctvo, ale vo forme tzv. psychickej pomoci [(§ 21 ods. 1 písm. d) TZ]. (Upravené znenie)

III R 1/2003: Dobrovoľnosť upustenia od ďalšieho konania smerujúceho k spáchaniu trestného činu je v zmysle § 13 ods. 3 TZ daná vtedy, ak páchatel' vie, že mu nič nebráni dokončiť trestnú činnosť ani mu nehrozí žiadne nebezpečenstvo a predpokladá - hoci aj mylne - že jeho trestná činnosť je uskutočniteľná a napriek tomu sa rozhodne od dokonania činu upustiť a odstrániť nebezpečenstvo, ktoré vzniklo z podniknutej prípravy záujmu chráneného TZ, alebo urobiť o príprave na trestný čin oznámenie v čase, keď vzniknuté nebezpečenstvo mohlo byť ešte odstránené. O dobrovoľné upustenie od prípravy nepôjde, ak páchatel' upustil od ďalšieho konania pod vplyvom prekážky spočívajúcej v tom, že zistil jednak nečinnosť zo strany tých osôb, ktoré na spáchanie zločinu objednal a ktorým už vyplatil zálohu za jeho spáchanie a jednak to, že tieto osoby takýto úmysel ani nemali a nemajú. (Upravené znenie)

§ 14**Pokus trestného činu**

(1) Pokus trestného činu je konanie, ktoré bezprostredne smeruje k dokonaniu trestného činu, ktorého sa páchatel dopustil v úmysle spáchať trestný čin, ak nedošlo k dokonaniu trestného činu.

(2) Pokus trestného činu je trestný podľa trestnej sadzby ustanovenej na dokonaný trestný čin.

(3) Trestnosť pokusu trestného činu zaniká, ak páchatel dobrovoľne

- a) upustil od ďalšieho konania potrebného na dokonanie trestného činu a odstránil nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutého pokusu, alebo
- b) urobil o pokuse trestného činu oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru v čase, keď nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutého pokusu, sa mohlo ešte odstrániť; vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže.

(4) Ustanovením odseku 3 nie je dotknutá trestnosť páchatela za iný trestný čin, ktorý už týmto konaním spáchal.

Súvisiace predpisy:

TP

zákon č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže

zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov

zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov

zákon č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Súvisiace ustanovenia:

§ 8 - trestný čin, § 19 - páchatel, § 21 - účastník trestného činu, § 34 - zásady ukladania trestov, § 39 - mimoriadne zníženie trestu

Komentár k § 14

Ods. 1: Pokus trestného činu je ďalším vývojovým štádiom trestného činu. Pokus sám osebe nenapĺňa skutkovú podstatu trestného činu, ale je viazaný k inej skutkovej podstate úmyselného trestného činu, pri ktorých znakoch uvedených v právnej vete obžaloby a rozsudku sa uvádza vetná konštrukcia popísaná v ust. § 14.

Pokus spočíva v konaní vyvolávajúcom bezprostredné nebezpečenstvo, že nastane následok ako zákonný znak skutkovej podstaty trestného činu, ktorého spáchanie je úmyslom. (R 33/1965) Hoci nenastane následok, je bezprostredne ohrozený predmet útoku, a teda aj chránený objekt. (R 53/1976, R 20/1969) Vyžaduje sa úmyselné konanie, čím je pokus možný len k úmyselným trestným činom. Ak konanie smeruje k spôsobeniu ťažšieho následku, je pokus trestný s trestnou sadzbou pre taký trestný čin, hoci k jeho dokonaniu nedošlo. (R 2/1973) Nie je však možný spáchať pokus k trestnému činu, ku ktorému má byť ťažší následok spôsobený z nedbanlivosti. (R 9/1974)

Na rozdiel od prípravy je odstraňovanie prekážok zabraňujúcich k dokončeniu trestného činu alebo použitie prostriedkov k ich prekonaniu už v záverečnom štádiu trestnej činnosti vykonaným pokusom.

Pre neexistenciu následku nie je ani potrebná príčinná súvislosť medzi konaním a spôsobeným následkom. Následkom pokusu je samotná hrozba bezprostredného nebezpečenstva,

že dôjde k poruche alebo ohrozeniu objektu chráneného TZ, čo však nie je zákonným znakom skutkovej podstaty trestného činu, ale jeho pokusu.

Pokus nie je možný pri nedbanlivostných trestných činoch, pri trestných činoch s vyžadovaním úmyselného opomenutia povinnosti a pri ohrozovacích trestných činoch. Rovnako ako príprava ani pokus nie sú možné pri tzv. predčasne dokonaných trestných činoch, ktoré sú spáchané pokusom (§ 312, § 313).

Omylom vykonaný pokus trestného činu na predmete útoku, ktorý je nespôsobilým na vznik následku (napr. pokus zabitia inej osoby, ktorá však bez vedomosti páchatel'a už bola mŕtva), spôsobuje jeho beztrestnosť. Pokus vykonaný mylne nespôsobilými prostriedkami (napr. pokus zabitia iného výstrelmi so slepými nábojmi domnievajúc sa o pravých nábojoch) je naopak trestným.

Pokus k dokonanému trestnému činu a k účasti má subsidiárnu povahu. Ak prerástol do uvedených vývojových štádií zločinu, bude sa postihovať ako tento delikt. (R 1/1973)

Ods. 2: Pokus je trestný podľa trestnej sadzby ustanovenej za trestný čin, ku ktorému bezprostredne smeroval, ak zákon neupravuje niečo iné. Popri uplatnení všeobecných zásad o ukladaní trestu po uznaní viny z pokusu možno podľa § 34 ods. 5 písm. c) pri určení druhu a výmery trestu prihliadnúť, do akej miery sa konanie pokusu priblížilo k dokonaniu trestného činu, ako aj na okolnosti a dôvody, pre ktoré k dokonaniu nedošlo.

Pri splnení zákonných podmienok podľa § 39 ods. 2 písm. a) prichádza do úvahy aj mimoriadne zníženie trestu pri dodržaní obmedzení v ust. § 39 ods. 3.

Ods. 3, 4: K beztrestnosti pokusu treba dobrovoľné upustenie od ďalšieho konania a dobrovoľné odstránenie vzniknutého nebezpečenstva. Z praxe sú ustálené prípady, kedy nejde o upustenie od ďalšieho konania a to, ak bol páchatel' pristihnutý pri čine a od svojho konania upustil z obavy jeho odhalenia (R 21/1972-II), ak páchatel' od svojho konania upustil pod vplyvom prekážky (R 5/1951, R 88/1951), ak páchatel' upustil od svojho konania v dôsledku ľsti použitej poškodenou (R 33/1965) alebo ak páchatel' upustil od svojho konania z dôvodu, že sa obával svojho odhalenia pri obvinení jeho spolupáchatel'a. Odstránenie nebezpečenstva možno aj za pomoci iných osôb, ale pri aktívnej účasti a príspevní páchatel'a (R 27/1987).

Z hľadiska konania pokusu v závislosti od štádia upustenia od ďalšieho konania sa rozlišuje ukončený a neukončený pokus. Pri ukončenom pokuse páchatel' už vykonal všetko, čo bolo potrebné na dokonanie trestného činu a ešte pred vznikom následku aktívnym konaním mu zabránil a odstránil hroziace nebezpečenstvo. (porovnaj R 16/1979, R 27/1987) O neukončený pokus ide vtedy, ak páchatel' ešte neurobil všetko, čo pokladal za potrebné na dokonanie trestného činu a po nepokračovaní v konaní odstránil nebezpečenstvo hroziace TZ chráneného záujmu.

Rozdiel v dosiahnutí úrovne konania pokusu a potreby akútneho konania k odstráneniu hroziaceho nebezpečenstva má rozhodný vplyv pri rozhodovaní podľa § 34 ods. 5 písm. c) o treste. Pri pokuse trestného činu formou spolupáchatel'stva alebo iného účasti je potrebné pre beztrestnosť pokusu nielen upustiť od svojho konania, ale zabrániť aj ďalším účastníkom, a to obzvlášť v organizovanej skupine k dosiahnutiu následku trestného činu. (R 14/1997)

Druhou alternatívou beztrestnosti je oznámenie pokusu v čase, keď sa dalo zabrániť dokonaniu trestného činu a odstrániť nebezpečenstvo z toho hroziace. Nezáleží na tom, či sa odstránilo nebezpečenstvo hroziace na vzniku následku. V TZ sú uvedené konkrétne subjekty, ktorým treba skutočnosti o príprave oznámiť. Sú také isté ako pri príprave - bližšie pozri vysvetlivky k § 13.

Kvalifikovaný pokus - beztrestnosť pokusu nevylučuje zodpovednosť páchatel'a za predchádzajúce dokonanie iného trestného činu.

III R 26/1985-I: Ak obvinený vykoná všetko pre to, aby uviedol poškodeného do omylu (predloží nepravdivý znalecký posudok o ocenení nehnuteľnosti v úmysle obohatiť predávajúceho), začal už uskutočňovať konanie, ktoré je znakom trestného činu podvodu. Ide o konanie, ktoré

bezprostredne smeruje k dokonaniu trestného činu v zmysle § 14 ods. 1 TZ. Nie je rozhodujúce, že museli nastať ešte ďalšie skutočnosti od obvineného nezávislé (uzatvorenie kúpnej zmluvy, vyplatenie kúpnej ceny), aby vznikla škoda poškodenému a že vznik škody bol od konania časovo vzdialený. Preto takéto konanie nemožno posúdiť len ako prípravu na trestný čin v zmysle § 13 ods. 1 TZ. (Upravené znenie)

III R 27/1987: Tiež v prípade tzv. ukončeného pokusu možno dobrovoľne upustiť od dokonania činu a splniť tak podmienky zániku trestnosti podľa § 14 ods. 3 písm. a) TZ, ak medzi konaním páchatela a spôsobením zamýšľaného následku zostáva ešte určitá doba, v ktorej možno zamýšľanému následku zabrániť. V takomto prípade však nepostačuje číre zdržanie sa ďalšieho konania, ale je potrebný aktívny zásah páchatela k odvráteniu nebezpečenstva, ktoré vzniklo chránenému záujmu TZ z podniknutého pokusu. Rozhodnutie páchatela upustiť od dokonania trestného činu musí trvať až do konečného odvrátenia nebezpečenstva vzniku následku. (Upravené znenie)

III R 12/1990: V prípade páchatela, ktorý napadol poškodenú opakovanými údermi kladivom do hlavy v úmysle usmrtiť ju a potom v domnení, že poškodená už nežije, sa rozhodol zbaviť sa jej tela a hodil ju do vody, kde sa poškodená utopila, nejde o tzv. dolus generalis, takže jeho konanie nemožno posúdiť ako dokonany trestný čin vraždy podľa § 145 TZ, ale len ako pokus vraždy podľa § 14 ods. 1, § 145 TZ, a to vo viacčinnom súbehu s trestným činom usmrtienia podľa § 149 ods. 1 TZ. (Upravené znenie)

III R 12/1991: Pokus trestného činu všeobecného ohrozenia podľa § 284 TZ je možný, a to napr. ak páchatel použije na jeho spáchanie nespôsobilý prostriedok. V rámci okolností, pre ktoré nedošlo k dokonaniu trestného činu, treba najmä zhodnotiť, či neúspech trestnej činnosti bol spôsobený prevažne náhodnými okolnosťami alebo tým, že páchatel nebol schopný zvoliť spôsobilé prostriedky. (Upravené znenie)

III R 113/1999: Trestný čin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1 Trestného zákona je dokonany, ak páchatel do cudziny zláká, najme alebo prepraví (stačí prepravenie za hranice republiky) ženu v úmysle, aby sa tam použila na pohlavný styk s iným. Na naplnenie subjektívnej stránky tohto trestného činu nemá vplyv okolnosť, že žena mala taký úmysel už pred zlákaním, najatím alebo prepravením do cudziny, prípadne, že taký úmysel pojala až po uvedenom konaní páchatela. Skutočnosť, že žena bola do zahraničia zlákaná v uvedenom úmysle pri použití podvodnej zámienky alebo že sama mala úmysel prostituovať v zahraničí, môže mať význam iba z hľadiska hodnotenia závažnosti konania páchatela. (Upravené znenie)

III R 62/2000-I: Trestného činu neposkytnutia pomoci podľa § 177 ods. 1 TZ, a to ani formou pokusu podľa § 14 ods. 1 TZ, sa nedopúšťa spolujazdec vodiča osobného motorového vozidla, ktorý po nehode, na ktorej mal účasť, neposkytne osobe, ktorá pri nehode utrpela ujmu na zdraví, potrebnú pomoc (§ 178 TZ) tým, že na mieste nehody vozidlo ani nezastaví, lebo spolujazdec (okrem toho, že nemôže zistiť, či ide o osobu, ktorá je v nebezpečenstve smrti alebo javí znaky vážnej poruchy zdravia) nemôže potrebnú pomoc poskytnúť bez nebezpečenstva pre seba alebo iného. (Upravené znenie)

III R 84/2000-I: Hodnotenie povahy a závažnosti pokusu trestného činu podľa kritérií uvedených v § 34 ods. 5 písm. c) TZ na dôvodné použitie mimoriadneho zníženia trestu podľa. Ustanovenie § 39 ods. 2 TZ vyjadruje požiadavku zákona, aby v konkrétnom prípade pokus trestného činu nedosiahol taký stupeň závažnosti činu, akému zodpovedá trestná sadzba stanovená za dokonany trestný čin, ktorá by aj pri použití jej dolnej hranice bola neprimerane prísna a účel trestu možno dosiahnuť aj trestom kratšieho trvania. (Upravené znenie)

III R 84/2000-I: Uvedené požiadavky zákona nespĺňa konanie páchatela ukončeného pokusu trestného činu vraždy podľa § 14 ods. 1, § 145 ods. 1 TZ vykonaného strelnou zbraňou, ktorou páchatel spôsobil poškodenému ťažké, život ohrozujúce zranenia, pričom bezprostredne po spáchaní trestného skutku z miesta činu ušiel a smrteľný následok odvrátilo len poskytnutie rýchlej lekárskej pomoci. (Upravené znenie)

III R 23/2001: Ak bol obžalovaný uznaný za vinného z prípravy na zločin alebo z pokusu trestného činu, ktoré boli spáchané za okolnosti podmieňujúcej použitie vyššej trestnej sadzby a táto

vyššia sadzba bola so zreteľom na okolnosti predpokladané v ustanovení § 38 ods. 2 TZ použitá, nemožno súčasne znížiť trest odňatia slobody pod dolnú hranicu vyššej trestnej sadzby podľa § 39 ods. 2 písm. a) TZ, lebo tomu bráni takto hodnotená závažná povaha jeho prípravy alebo pokusu, a to podstatne zvyšujúca závažnosť činu. (Porovnaj R 26/1985-III). (Upravené znenie)

Zavinenie

§ 15

Trestný čin je spáchaný úmyselne, ak páchatel'

- a) chcel spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, alebo
- b) vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozumený.

Súvisiace ustanovenia:

§ 8 - trestný čin, § 9 - druhy trestných činov, § 10 - prečin, § 11 - zločin, § 13 - príprava na zločin, § 14 - pokus trestného činu, § 16 - zavinenie z nedbanlivosti, § 17 - zavinenie k naplneniu znakov základnej skutkovej podstaty, § 18 - zavinenie k priťažujúcim okolnostiam a k okolnostiam podmieňujúcim použitie vyššej trestnej sadzby, § 19 až § 21 - páchatel', spolupáchatel' a účastník trestného činu, § 22 a § 23 - okolnosti vylučujúce protiprávnosť (vek a nepričetnosť), § 34 ods. 4 - základy ukladania trestov, § 122 - trestný čin a spôsoby jeho spáchania

Komentár k § 15

Zavinenie tvorí základ trestnej zodpovednosti. Bez zavinenia niet trestného činu ani trestu. Zavinenie sa musí vzťahovať na všetky skutočnosti, ktoré tvoria znaky skutkovej podstaty trestného činu a musí existovať v čase činu. Popri zavinení sa niekedy nesprávne v tom istom zmysle používa slovo „vina“. Tento výraz má však iný význam, pretože sa ním označuje skutočnosť, že došlo k spáchaniu trestného činu, kým zavinenie je len jednou z podmienok nevyhnutných na to, aby tu bol trestný čin a aby bolo možné hovoriť o vine osoby, ktorá ho spáchala. S pojmom vina sa stretávame v ustanoveniach trestného práva procesného, kde označuje nielen zavinenie trestného činu, ale všetky podmienky nevyhnutné na to, aby išlo o trestný čin. Pri skúmaní zavinenia sa od páchatel'a nepožaduje, aby mal právnické znalosti o skutočnostiach, ktoré sú obsahom skutkovej podstaty, ale iba laickú znalosť či predstavu o faktických okolnostiach. Napr. páchatel' nemusí vedieť, že starosta má podľa § 128 ods. 1 TZ postavenie verejného činiteľa, vie však, že fyzicky napadol starostu, pretože ten odmietol vykonať úkony, ktoré boli v rozpore so zákonom. V inom prípade páchatel' nemusí poznať právny význam vyživovacej povinnosti podľa § 207 ods. 1 TZ, ale stačí, že vie, že je otcom maloletého dieťaťa, na výživu ktorého neprispieva a má aspoň laickú predstavu, že vyživovať takéto dieťa je jeho povinnosť.

Zavinenie vyjadruje vnútorný, psychický vzťah páchatel'a k podstatným zložkám trestného činu. Je obligatórnym znakom subjektívnej stránky trestného činu.

Zavinenie je vybudované na dvoch zložkách, zložke vedomostnej (rozumovej intelektuálnej, racionálnej) a zložke vôľovej.

Vedomostná zložka zahŕňa jednak vnímanie predmetov a javov prostredníctvom zmyslových orgánov a jednak predstavu predmetov a javov, ktoré páchatel' už vnímal skôr alebo o ktorých vie na základe znalostí a skúseností.

Vôľová zložka vyjadruje chcenie rozhodujúcich skutočností, ktoré zakladajú trestný čin alebo uzrozumenie s nimi. Ak ich páchatel' nechce a nie je s nimi ani uzrozumený, potom chyba aj vôľový vzťah páchatel'a k trestnému činu. Vôľovú zložku zavinenia nemožno zamieňať

s vôľou ako psychickou zložkou konania (obligatórny znak objektívnej stránky) ani so schopnosťou ovládajúcou, ktorá je rozhodujúca pri posudzovaní pričítanosti páchatela.

Na zložke vedomostnej a vôľovej sú vybudované dve formy zavinenia – úmysel (dolus) (§ 15) a nedbanlivosť (cupla) (§ 16).

Úmyselné zavinenie je ťažšou formou zavinenia ako nedbanlivosť. Obsahuje zložku vedomostnú, ako aj vôľovú. V tom je aj základný rozdiel medzi úmyslom a nedbanlivosťou, pretože u nedbanlivosti chýba zložka vôľová. Úmyselné zavinenie môže mať podobu priameho úmyslu alebo nepriameho úmyslu.

Priamy úmysel (dolus directus) [písm. a)] vyjadruje vyšší stupeň zavinenia. Zložka vôľová je tu vyjadrená slovom „chcel“. Zložka vedomostná nie je výslovne uvedená, je však samozrejme, že tie skutočnosti, ktoré páchatel chcel, si zároveň predstavoval aspoň ako možné. Páchatel vedel, že následok spôsobí, jeho vznik sledoval, želaný si ho, teda ho chcel spôsobiť.

Nepriamy úmysel (dolus indirectus) [písm. b)] je založený na vedomostnej zložke, ktorá je vyjadrená slovami „vedel, že...“ a na konštrukcii uzrozenia, ktoré je variantom vôľe, odlišným od chcenia. Spôsobenie trestnoprávneho následku nie je priamym cieľom páchatela, ktorý svojím konaním sleduje iný cieľ. Avšak zároveň je uzrozený s tým, že realizácia tohto cieľa môže viesť k spôsobeniu tohto následku. Uzrozenie možno vyvodíť z toho, že páchatel nepočítal so žiadnou konkrétnou okolnosťou, ktorá by mohla zabrániť následku, ktorý si páchatel predstavoval ako možný, a to či už by išlo o jeho vlastný zásah, alebo zásah niekoho iného (porovnaj JR 6/2002). V tomto zmysle je uzrozením pokrytá i tzv. nepravá ľahostajnosť, kedy ľahostajnosť páchatela k tomu, či následok nastane alebo nenastane, vyjadruje jeho aktívne kladné stanovisko k obidvom možnostiam, teda síce menej intenzívny, ale aktívny vôľový vzťah k trestnoprávnemu následku. Na rozdiel od tzv. nepravej ľahostajnosti možno hovoriť i o tzv. pravej ľahostajnosti, ktorá je zaraďovaná do vedomej nedbanlivosti, u ktorej absentuje aj najslabší vôľový vzťah páchatela k relevantnému následku, to znamená, že páchatel nie je s následkom uzrozený, ale naopak spolieha sa, aj keď bez primeraných dôvodov, že k porušeniu alebo ohrozeniu záujmu chráneného trestným zákonom nedôjde.

Rozdiel medzi priamym a nepriamym úmyslom je v odstupňovaní vôľovej zložky, ktorá je u nepriameho úmyslu menej intenzívna. Za inak rovnakých okolností je priamy úmysel závažnejšou formou zavinenia než úmysel nepriamy, čo má význam najmä z hľadiska ukladania trestu. U väčšiny úmyselných trestných činov stačí nepriamy úmysel. Len u niektorých zákon vyžaduje priamy úmysel, čo je vyjadrené slovami „s cieľom“ (napr. § 185, § 318, § 319).

V súvislosti s trestnou zodpovednosťou právnických osôb je kľúčovou okolnosťou vysporiadanie sa so zásadou zodpovednosti za zavinenie, ktorá je založená na **konceptii pričítania** trestného činu právnickej osobe. **Zavinenie právnickej osoby** sa v zmysle ZoTZPO vyvodzuje z pričítania trestného činu právnickej osobe. Presnejšie povedané, ide o fikciu zavinenia, ktorá nemá nič spoločné so zavinením fyzickej osoby, okrem toho, že ju ako súčasť spáchaného trestného činu (t. j. v rámci subjektívnej stránky trestného činu) pričíta právnickej osobe. Pri splnení určitých podmienok, ktoré zákon ustanovuje, bude konanie pričítané právnickej osobe ako konanie zavinené, ak bol trestný čin spáchaný priamo vlastným konaním jej orgánov alebo konaním jej zamestnanca alebo osoby v obdobnom postavení (ďalej len „zamestnanec“) na podklade rozhodnutia, schválenia alebo pokynu orgánov právnickej osoby alebo preto, že jej orgány alebo iné zodpovedné osoby nevykonali také opatrenia, ktoré mali vykonať podľa zákona alebo ktoré po nich možno spravodlivo požadovať, najmä nevykonali povinnú alebo potrebnú kontrolu nad činnosťou zamestnancov alebo iných osôb, ktorým sú nadriadené, alebo nevykonali nevyhnutné opatrenia na zamedzenie alebo odvrátenie následkov spáchaného trestného činu. Takto konštruovaná právna zodpovednosť založená na pričítaní trestného činu právnickej osobe sa spravidla považuje za *osobitnú subjektívnu zodpovednosť právnickej osoby*, ktorá nadväzuje na zavinenie fyzickej osoby uvedenej v § 4 ZoTZPO, ale je v princípe odlišná od pojmu vina (zavinenie) u fyzickej osoby. U právnickej osoby sa jej zavinenie

neskúma a pričítanie jej právnej zodpovednosti závisí iba od zákonom ustanovených podmienok a výnimiek (§ 4 ods. 3 ZoTZPO).

Pričítanie má v trestnom práve primárne význam pripísania právnej zodpovednosti právnickej osobe za konanie fyzickej osoby a sekundárne v deliktnom práve, v najširšom zmysle, význam jednej z podmienok/predpokladov právnej zodpovednosti (ktorú môžu vylúčiť iné, osobitným zákonom predpokladané okolnosti a skutočnosti).

Trestnoprávna náuka rozlišuje viaceré druhy úmyslu, z ktorých má význam **tzv. dolus praemeditatus**, t. j. úmysel vopred uváženený, s vopred uváženou pohnútkou, čin spáchaný s rozvahou, ktorý je súčasťou konštrukcie skutkovej podstaty trestného činu úkladnej vraždy (§ 144) a zo zákona je posudzovaný prísnejšie.

Pohnútka (motív) vyjadruje vnútorný podnet, ktorý vedie páchatel' k spáchaniu trestného činu. Spolu s cieľom a účelom všeobecne patrí medzi tzv. fakultatívne znaky subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu. Znakmi povinnými sa stávajú vtedy, keď konkrétna skutková podstata trestného činu vyžaduje, aby boli naplnené. Bez zistenia pohnútky by bol skutkový základ rozhodnutia neúplný. Pohnútka môže byť poľahčujúcou okolnosťou alebo priťažujúcou okolnosťou. Obzvlášť zavrhnúťhodná pohnútka je všeobecnou priťažujúcou okolnosťou [§ 37 písm. a)]. Pohnútka môže byť tiež znakom kvalifikovanej skutkovej podstaty. V takomto prípade ide o osobitný motív. Bližšie pozri vysvetlivku k § 140.

Cieľ trestného činu je úzko spojený s pohnútkou trestného činu a predstavuje to, čo sa páchatel' svojim činom usiluje vyvolať. Vyskytuje sa aj ako znak skutkovej podstaty trestného činu, napr. § 314 ods. 1 TZ, § 319 ods. 1 TZ.

Zámer páchatel' vyjadruje to, o čo sa páchatel' snaží, k čomu páchatel' trestných útokov smeruje. Zámer páchatel' je znakom pokračovacieho trestného činu podľa § 122 ods. 10 TZ.

Omyl páchatel' úzko súvisí so subjektívnou stránkou, najmä s úmyslom. Vyjadruje nesúlad páchatel'ovho vnímania alebo predstavy so skutočnosťou, ktorý spočíva v tom, že páchatel' si určitú skutočnosť vôbec nevedomuje, alebo o nej nemá správnu predstavu. Ide vlastne o obrátené zavinenie, a preto i zásady platné pre omyl vyplývajú zo zásad o zavinení. Omyl sa môže týkať skutkových okolností alebo právnych okolností. Podľa toho sa rozlišuje omyl skutkový (pozitívny a negatívny) a omyl právny (pozitívny a negatívny).

Skutkový omyl negatívny nastane vtedy, ak páchatel' nepozná nejakú skutočnosť, ktorá sa vyžaduje na naplnenie znakov uvedených v TZ alebo nepozná okolnosť podmieňujúcu jeho trestnú zodpovednosť (napr. osoba, ktorá dáva do obehu platidlo, nevie, že je falošné). V tomto prípade je vylúčené úmyselné zavinenie, ako aj vedomá nedbanlivosť, nie je však vylúčená zodpovednosť za nevedomú nedbanlivosť.

Skutkový omyl pozitívny nastane vtedy, keď páchatel' vykoná konanie v úmysle spáchať trestný čin v predstave, že sú naplnené znaky skutkovej podstaty, no v skutočnosti niektorý znak neexistuje (napr. páchatel' sa omylom domnieva, že odníma cudziu vec). Páchatel' bude zodpovedný za pokus alebo za prípravu na trestný čin za podmienok uvedených v § 14 a § 15.

Na rovnakých zásadách, ale v opačnom zmysle je konštruovaný omyl o okolnostiach vylučujúcich protiprávnosť. Klasickým príkladom je tzv. putatívna obrana, keď sa páchatel' omylom domnieva, že existujú okolnosti odôvodňujúce nutnú obranu, aj keď v skutočnosti ide o útok zo žartu. V takomto prípade prichádza do úvahy trestná zodpovednosť za nevedomú nedbanlivosť.

Trestnoprávna teória pozná aj osobitné prípady skutkového omylu, ktoré sa posudzujú podľa rovnakých zásad. Ide o omyl v predmete útoku (error in objecto, error in persona), omyl v kauzálnom priebehu (aberatio ictus) a osobitný omyl v kauzálnom priebehu (dolus generalis).

Právny omyl spočíva v tom, že páchatel' sa mylí alebo má nesprávnu predstavu vo vzťahu k tomu, či jeho konanie je, alebo nie je protiprávne podľa TZ. Tento omyl je založený na

neznalosti alebo mylnom výklade trestnoprávnych noriem alebo mimotrestných právnych noriem, ktoré sú podstatné pre trestnú zodpovednosť.

Právny omyl negatívny, keď páchateľ nevie, že jeho konanie je trestné, znamená všeobecnú trestnú zodpovednosť páchateľa podľa zásady, že neznalosť trestného zákona neospravedlňuje.

Právny omyl pozitívny, pri ktorom sa niekto domnieva, že sa dopúšťa trestného činu, ale v skutočnosti o trestný čin nejde, nezakladá trestnú zodpovednosť, lebo nebola naplnená žiadna skutková podstata trestného činu a posudzuje sa ako tzv. putatívny delikt (zdanlivý, ktorý objektívne neexistuje).

III R 37/1975: Skutočnosť, že následok, ktorý vyplynul z konania páchateľa, bol iný, než si páchateľ predstavoval (tzv. omyl v kauzálnom priebehu, *aberratio ictus*), páchateľovi neprospieva a nevyučuje jeho zavinenie.

III R 12/1990: V prípade páchateľa, ktorý napadol poškodenú opakovanými údermi do hlavy v úmysle ju usmrtiť, a potom v domnení, že nežije, sa rozhodol zbaviť sa jej tela a vhodil ju do vody, kde sa poškodená utopila, nejde o tzv. *dolus generalis*, takže jeho konanie nemožno posúdiť ako dokonaný trestný čin vraždy podľa § 145 TZ (prípadne úkladnej vraždy podľa § 144 TZ – pozn. autora), ale len ako pokus vraždy podľa § 14 ods. 1 TZ k § 145 TZ (prípadne k úkladnej vražde podľa § 144 TZ – pozn. autora) vo viacčinnom súbehu s trestným činom usmrtienia podľa § 149 TZ. (Upravené znenie)

III R 60/1993: Omyl v právnych normách, ktoré TZ neobsahuje, treba posudzovať podľa zásad o skutkovom omyle. Pokiaľ ide o tzv. negatívny skutkový omyl, t. j. ak páchateľ nevedel o niektorej skutočnosti vyžadovanej pre naplnenie znakov uvedených v zákone, je tým vylúčená jeho vedomosť a tým aj zodpovednosť za úmyselný trestný čin, resp. za trestný čin spáchaný z vedomej neobanlivosti. (Upravené znenie)

III R 5/1995–III: Pre naplnenie znakov subjektívnej stránky trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 TZ nepostačuje len zistenie, že páchateľ konal úmyselne, ale sa musí preukázať, že jeho úmysel smeroval aj k spôsobeniu ublíženia na zdraví, tak ako to vyžaduje ustanovenie § 15 písm. a), resp. b) TZ. V tejto súvislosti treba prihliadať najmä na okolnosti, za ktorých k útoku došlo, na jeho intenzitu, ďalej na to, či a aký predmet páchateľ k útoku použil a tiež na to, aké nebezpečenstvo za daných okolností pre zdravie napadnutého z útoku hrozilo. (Upravené znenie)

III R 4/1997–II: Len z ľahkomyselného správania sa obvineného vo vzťahu k možnému následku na zdraví, eventuálne na živote iného, nie je možné bez ďalšieho usudzovať, že bol so vzniknutým následkom uzročený.

III R 13/1997–I: Ak páchateľ konal tak, že z jeho útoku musela smrť poškodeného nevyhnutne nastať a páchateľ si bol tejto skutočnosti vedomý, nekonal z ľahostajnosti, a preto treba usúdiť na jeho priamy úmysel v zmysle § 15 písm. a) TZ. (Upravené znenie)

III JR 6/2002: Uzrozenie pri nepriamom úmysle vyjadruje aktívny vôľový vzťah páchateľa k spôsobeniu následku relevantného pre trestné právo, t. j. predpokladaného (a vyjadreného) v konkrétnom ustanovení TZ. Na uzrozenie páchateľa v čase činu s možným následkom sa usudzuje aj z charakteru konania páchateľa, t. j. z intenzity útoku, času jeho trvania, fyzických dispozícií poškodeného a páchateľa, z miesta na tele poškodeného, na ktorom boli útoky vedené, z počítanosti atakov a pod., ako aj zo správania sa páchateľa po čine ako pomocného hľadiska a z toho, či páchateľ počítal s konkrétnou okolnosťou, ktorá by mohla následku, ktorý vnímal ako možný, zabrániť.

III R 17/2003: Páchateľ je trestne zodpovedný nielen za následok, ale aj za účinok (t. j. za zmenu na predmete útoku), ktorý spôsobil, iba ak ho zaviniť. Zavinenie musí preto zahŕňať príčinný priebeh (vzťah) aspoň v podstatných črtách medzi konaním páchateľa a následkom alebo účinkom. Skutočnosť, že následok (účinek), ktorý vyplynul z konania páchateľa bol iný, než si páchateľ predstavoval (tzv. omyl v kauzálnom priebehu), páchateľovi neprospieva a nevyučuje jeho zavinenie. Len ak páchateľ môže predvídať príčinný priebeh, môže zodpovedať za vzniknutý následok,

a to aspoň vo forme nevedomej nedbanlivosti. Páchateľom nepredvídateľný príčinný priebeh však nie je v zavinení zahrnutý, páchateľ preto nezodpovedá za účinok (následok), ktorý takto vzíde.

§ 16

Trestný čin je spáchaný z nedbanlivosti, ak páchateľ

- a) vedel, že môže spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že také porušenie alebo ohrozenie nespôsobí, alebo
- b) nevedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, hoci o tom vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol.

Súvisiace ustanovenia:

§ 8 - trestný čin, § 9 - druhy trestných činov, § 10 - prečin, § 11 - zločin, § 15 - zavinenie úmyselné, § 17 - zavinenie k naplneniu znakov základnej skutkovej podstaty, § 18 - zavinenie k priťažujúcim okolnostiam a k okolnostiam podmieňujúcim použitie vyššej trestnej sadzby, § 22 až § 23 - okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť + § 34 ods. 4 - zásady ukladania trestov

Komentár k § 16

K zavineniu všeobecne - pozri vysvetlivku k § 15.

Nedbanlivosť (culpa) je druhou, ľahšou formou zavinenia než úmysel.

Môže mať podobu vedomej nedbanlivosti alebo nevedomej nedbanlivosti. Pre oba druhy nedbanlivosti je spoločné, že chýba zložka vôle, t. j. že páchateľ nechce spôsobiť následok ani nie je uzročený s tým, že ho spôsobí a uplatňuje sa len zložka vedomostná (intelektuálna, rozumová). Keďže chýba zložka vôle, vo vzťahu k následku medzi úmyselným a nedbanlivostným zavinením je kvalitatívny rozdiel.

Vedomá nedbanlivosť [písm. a)] je vybudovaná na vedomí možnosti vzniku následku pri spoliehaní sa bez primeraných dôvodov, že k následku nedôjde. To znamená, že páchateľ vie o možnosti vzniku následku, avšak bez primeraných dôvodov možnosť porušenia alebo ohrozenia chráneného záujmu vylučuje.

Nevedomá nedbanlivosť [písm. b)] je vybudovaná na povinnosti a súčasne i možnosti predvídať, že spôsobenie poruchy alebo ohrozenie záujmu chráneného týmto zákonom môže nastať. Zložka vedomostná je tu vyjadrená len ako povinnosť a možnosť vedieť, nie ako skutočná vedomosť rozhodujúcich skutočností.

Zavinenie z nedbanlivosti je vybudované na zložke vedomostnej (intelektuálnej), t. j. na psychickom vzťahu páchateľa k podstatným skutočnostiam, ktoré zakladajú trestný čin a zároveň na zachovaní potrebnej miery opatrnosti. Táto miera opatrnosti je určovaná spojením objektívneho a subjektívneho hľadiska pri predvídaní spôsobenia následku.

Objektívne hľadisko opatrnosti vyžaduje spravidla od každého rovnakú mieru opatrnosti, ktorá je v spoločnosti ustanovená alebo uznávaná. Vyššia miera opatrnosti sa vyžaduje výnimočne u niektorých skupín osôb podľa povahy povolania alebo zamestnania. Rozsah potrebnej opatrnosti vyplýva spravidla z osobitných právnych predpisov (napr. bezpečnostné predpisy, predpisy o pravidlách cestnej premávky).

Subjektívne hľadisko je miera opatrnosti, ktorú považuje za potrebnú a je schopný vynaložiť práve ten, o ktorého zodpovednosť ide. Ide o individuálne hľadisko, ktoré je u každého človeka iné, lebo je dané jeho znalosťami, skúsenosťami, jeho duševnými a telesnými schopnosťami a možnosťami.

Trestná zodpovednosť pri vedomej aj nevedomej nedbanlivosti je vymedzená spojením oboch hľadísk, pričom medzi porušením potrebnej miery opatrnosti a následkom musí byť príčinná súvislosť.

K posudzovaniu omylu páchatel'a – pozri vysvetlivku k § 15.

III R 20/1981: Zavinenie musí zahŕňať všetky znaky charakterizujúce objektívnu stránku trestného činu, teda i príčinný vzťah medzi konaním páchatel'a a následkom trestného činu. Pri nedbanlivosti je potrebné, aby si páchatel' aspoň mal a mohol predstaviť, že sa takto príčinný vzťah môže rozvinúť. Pre páchatel'a nepredvídateľný príčinný priebeh nie je teda v zavinení obsiahnutý a páchatel' nezodpovedá za následok, ktorý takto vznikne.

III R 25/1987: Vodič motorového vozidla sa nemôže spoliehať na to, že chodec veľmi vysokého veku sa bude správať v cestnej premávke s potrebnou opatrnosťou a že bude primerane reagovať na dopravnú situáciu. Na takéto osoby treba brať osobitný ohľad.

III R 6/1988: O zavinenie z nevedomej nedbanlivosti podľa § 16 písm. b) TZ ide len vtedy, ak povinnosť a možnosť predvídať porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného Trestným zákonom sú dané súčasne. Nedostatok jednej z týchto zložiek znamená, že čin je nezavinený. (Upravené znenie)

III R 14/1988: Poranenie, ktoré spôsobil inému útok psa, zakladá u majitel'a, resp. chovatel'a psa znaky trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 157, resp. § 158 TZ po subjektívnej stránke vtedy, keď neurobil všetky opatrenia primerané konkrétnej situácii, aby zabezpečil ochranu zdravia spoluobčanov pred útokom psa, hoci vedel alebo mal a mohol vedieť, že pes môže byť útočný a nebezpečný voči cudzím osobám – § 16 písm. a), resp. b) TZ. (Upravené znenie)

III R 28/1988–I–II: Povinnosť predvídať možnosť spôsobenia poruchy alebo ohrozenia záujmu chráneného Trestným zákonom [§ 16 písm. a) TZ] pri výkone niektorých povolaní vyplýva nielen z bezpečnostných predpisov publikovaných v Zbierke zákonov, ale i z technických noriem. Ak ide o obsah technickej normy, neplatí zásada iura novit curia. Obsah technickej normy je treba v trestnom konaní dokazovať. (Upravené znenie)

III R 12/1989: Vodič motorového vozidla sa môže zásadne spoliehať na to, že odborný servis vykoná opravu vozidla riadne. Ak sa však pri jazde závada, pre ktorú vozidlo bolo v oprave, opäť objaví, nemôže sa už na opravu spoliehať, i keby bol výslovne v servise uistený, že závada bola odstránená.

III JR 11/2001: Od vodiča motorového vozidla nemožno vyžadovať, aby pri vlastnom dodržiavaní pravidiel cestnej premávky pravidelne predvídal aj také okolnosti, ako je porušenie pravidiel cestnej premávky zo strany iného účastníka cestnej premávky, najmä za situácie, že on počas jazdy tieto pravidlá dodržiava a pochybenie iného účastníka už nie je v stave napraviť a dopravnej nehode predísť aj napriek včasným opatreniam. (Upravené znenie)

III JR 6/2006: Ak vodič reaguje nesprávne na nebezpečnú situáciu, ktorú vyvolal iný účastník cestnej premávky porušením jej pravidiel, a v dôsledku toho nezabráni dopravnej nehode, hoci pri správnej reakcii bolo možné nehode predísť, možno ho robiť za nehodu zodpovedným iba potiaľ, pokiaľ mu za voľbu nesprávneho riešenia vzniknutej situácie možno pričítať zavinenie. Aj keď nehodu takto spoluzaviní nesprávnou reakciou na vzniknutú situáciu, nemožno spravidla posudzovať jeho konanie ako porušenie dôležitej povinnosti podľa § 149 ods. 2 písm. a) alebo ods. 3 TZ, alebo § 157 ods. 2 písm. a) TZ, alebo § 158 TZ. (Upravené znenie)

§ 17

Pre trestnosť činu spáchaného fyzickou osobou treba úmyselné zavinenie, ak tento zákon výslovne neustanovuje, že stačí zavinenie z nedbanlivosti.

Súvisiace ustanovenia:

§ 8 – trestný čin, § 9 – druhy trestných činov, § 10 – prečin, § 11 – zločin, § 15 – zavinenie úmyselné, § 16 – zavinenie z nedbanlivosti, § 18 – zavinenie k priťažujúcim okolnostiam a k okolnostiam podmienajúcim použitie vyššej trestnej sadzby, § 22 a § 23 – okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť

Komentár k § 17

Z ustanovenia vyplýva základná **zásada zodpovednosti za zavinenie**, ktorá vyjadruje, že bez zavinenia niet trestného činu ani trestu.

Podľa interpretačného pravidla sa na trestnosť činu vyžaduje zásadne úmyselné zavinenie, pokiaľ zákon výslovne neustanovuje, že stačí zavinenie z nedbanlivosti. V mnohých ustanoveniach osobitnej časti je forma zavinenia v podobe úmyslu alebo nedbanlivosti uvedená výslovne. Tam, kde nie je forma zavinenia výslovne uvedená, platí pre základné skutkové podstaty, že sa vyžaduje úmysel (napr. § 183, § 206). Ak je subjektívna stránka vyjadrená slovným spojením „čo aj (hoci aj) z nedbanlivosti“, prichádza do úvahy úmysel, ako aj nedbanlivosť (napr. § 167, § 211, § 363). Pri zisťovaní subjektívnej stránky trestného činu sú orgány činné v trestnom konaní a súd povinní presne zistiť formu zavinenia. Nie je možné dospieť k alternatívnemu záveru o zavinení.

III R 19/1969: Pri zisťovaní subjektívnej stránky trestného činu nie je možné dôjsť k záveru o alternatívnom vzťahu páchatel'a k zamýšľanému následku.

§ 18

Na priťažujúcu okolnosť alebo na okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, sa prihliadne, ak ide o

- a) ťažší následok, aj vtedy, keď ho páchatel' zaviniť z nedbanlivosti, ak tento zákon nevyžaduje aj v tomto prípade zavinenie úmyselné, alebo
- b) inú skutočnosť, aj vtedy, keď o nej páchatel' nevedel, hoci o nej vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol, ak tento zákon nevyžaduje, aby o nej páchatel' vedel.

Súvisiace ustanovenia:

§ 8 - trestný čin, § 9 - druhy trestných činov, § 10 - prečin, § 11 - zločin, § 15 - zavinenie úmyselné, § 16 - zavinenie z nedbanlivosti, § 17 - zavinenie k naplneniu znakov základnej skutkovej podstaty, § 22 a § 23 - okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť, § 37 - priťažujúce okolnosti, § 138 až § 143 - osobitné kvalifikačné pojmy

Komentár k § 18

Z interpretačného pravidla o zavinení priťažujúcich okolností a okolností podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby vyplýva **zásada**, že ak TZ neustanoví niečo iné, stačí zavinenie z nedbanlivosti (oproti základným skutkovým podstatám ide o zásadu opačnú).

Priťažujúce okolnosti sú uvedené v § 37. Ak nie sú zákonným znakom trestného činu, spolu s poľahčujúcimi okolnosťami majú význam pri určovaní druhu trestu a jeho výmery. Bližšie pozri vysvetlivku k § 38.

Okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sú obsahom kvalifikovaných skutkových podstát (ide spravidla o druhé a ďalšie odseky jednotlivých skutkových podstát v osobitnej časti TZ). K jednotlivým okolnostiam pozri bližšie vysvetlivku k § 138 až § 143.

Trestné právo rozlišuje dva základné druhy priťažujúcich okolností a okolností podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby: ťažší následok a inú skutočnosť.

Ťažší následok je druh následku, ktorý znamená závažnejšiu poruchu alebo ohrozenie primárneho objektu (chráneného záujmu) alebo poruchu, či ohrozenie ďalšieho chráneného záujmu, za predpokladu, že zákon to posudzuje ako priťažujúcu okolnosť alebo ako okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby [napr. spáchanie viacerých trestných činov v § 37 písm. h), spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti v § 142 TZ alebo spôsobenie väčšej škody v § 125 ods. 1 TZ].

Ak ide o ťažší následok, stačí nedbanlivosť vo forme nevedomej nedbanlivosti [napr. v § 189 ods. 2 písm. d)], okrem prípadov, že zákon by aj tu vyžadoval zavinenie úmyselné [napr. v § 284 ods. 3 písm. a) ťažkú ujmu na zdraví možno spôsobiť aj úmyselne], čo napokon vyplýva z porovnania trestnej sadzby u § 147.

Iná skutočnosť je okolnosť, ktorá bližšie charakterizuje jednotlivé znaky skutkovej podstaty trestného činu [napr. spáchanie trestného činu závažnejším spôsobom konania v § 188 ods. 2 písm. c), z osobitného motívu v § 212 ods. 2 písm. c) alebo za krízovej situácie v § 319 ods. 3 písm. b)].

Ak ide o inú skutočnosť, stačí nevedomá nedbanlivosť, t. j. že páchatel' o nej nevedel, hoci o nej vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol, pokiaľ zákon nevyžaduje, aby o nej páchatel' vedel.

III R 49/1971: Spolupáchatel'ovi sa ťažší následok, spôsobený úmyselne druhým spolupáchatel'om (§ 20), pričíta i vtedy, ak ho sám zaviniť z nedbanlivosti [§ 18 písm. b)], pokiaľ zákon nevyžaduje zavinenie úmyselné. (Upravené znenie)

DRUHÝ ODDIEL

PÁCHATEĽ, SPOLUPÁCHATEĽ A ÚČASTNÍK TRESTNÉHO ČINU

§ 19

Páchatel'

(1) Páchatel' trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám.

(2) Páchatel'om trestného činu môže byť fyzická osoba a právnická osoba za podmienok ustanovených osobitným predpisom.

Súvisiace medzinárodné zmluvy:

Dohovor OECD o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách (Paríž, 17. 12. 1999, oznámenie MZV č. 318/1999 Z. z.)

Súvisiace predpisy:

zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len ZoTZPO)

Súvisiace ustanovenia:

§ 8 – trestný čin, § 13 – príprava na zločin, § 14 – pokus trestného činu, § 20 – spolupáchatel', § 23 a § 24 – okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť, § 24 až § 30 – okolnosti vylučujúce protiprávny čin, § 84 až § 88 – zánik trestnosti a trestu, § 94 a § 95 – trestná zodpovednosť, § 127 ods. 2 – osoba blízka veku mladistvých, § 128 ods. 8, 9 – špeciálny subjekt

Komentár k § 19

Ods. 1:

Páchatel' – fyzická osoba, je ten, kto trestný čin spáchal sám, t. j. ten, kto naplnil znaky trestného činu, sám vykonal činnosť, ktorú predpokladá konkrétna skutková podstata trestného činu alebo ju aspoň pripravoval, alebo sa o ňu pokúsil (páchatel' dokonaného trestného činu, prípravy a pokusu). Pri zločine môže činnosť páchatel'a spočívať iba v príprave na takýto čin (bližšie pozri vysvetlivky k § 13 TZ). Páchatel' musí bezprostredne spáchať trestný čin, lebo na trestnom čine sa môžu podieľať aj iné osoby ako účastníci (organizátor, návodca, pomocník). Fyzickou osobou sa rozumie človek od svojho narodenia až do svojej smrti.

Fyzická osoba pre naplnenie trestnej zodpovednosti musí spĺňať podmienky z hľadiska veku a pričítanosti (bližšie pozri vysvetlivku k § 23, § 24 a § 94). Samostatným obligatórnym znakom,

ktorý sa vyžaduje pre naplnenie trestnej zodpovednosti mladistvých mladších ako pätnásť rokov, je dosiahnutá úroveň rozumovej a mravnej vyspelosti (bližšie pozri vysvetlivku k § 95).

Za páchatel'a sa považuje aj tzv. **nepriamy páchatel'**, to je ten, kto spácha trestný čin prostredníctvom inej osoby, ktorú donúti, zneužije alebo použije k trestnému činu ako tzv. živý nástroj. Napríklad ak páchatel' navedie trestne nezodpovednú osobu na čin inak trestný, nejde o návod na trestný čin podľa § 21 ods. 1 písm. b) TZ, ale o páchatel'stvo podľa § 19 ods. 1 TZ. Za nepriameho páchatel'a sa teda považuje najmä ten, kto použil na spáchanie činu osobu trestne nezodpovednú, osobu, ktorá konala v skutkovom omyle, kto donútil inú osobu k činu násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia, kto zneužil právo vydávať rozkaz, pokiaľ osoba, ktorá rozkaz plnila, bola povinná ho uposlúchnuť, kto zneužil osobu konajúcu kulpózne alebo osobu, ktorá nekoná v špecifickom úmysle alebo z pohnútky, ktorú skutková podstata predpokladá. Táto osoba nie je buď vôbec trestne zodpovedná (napr. pre nedostatok veku, pre nepríčetnosť, pre omyl), alebo zodpovedá len obmedzene za nedbanlivostný trestný čin. Nepriamy páchatel' je trestne zodpovedný za úmyselný trestný čin. Teória trestného práva pozná aj tzv. **súbežné páchatel'stvo**, ak následok spôsobilo viacej osôb, ale chýbal pritom ich spoločný úmysel, že čin spáchajú spoločným konaním. Vtedy sa jednotliví páchatelia posudzujú samostatne ako priami páchatelia (k tomu pozri R 57/1970, R 36/1973-I). Do úvahy prichádza aj tzv. **postupné páchatel'stvo**, pri ktorom znaky skutkovej podstaty trestného činu sú naplnené postupným konaním dvoch osôb bez vzájomnej dohody, resp. bez toho, aby tieto osoby o sebe vedeli (k tomu pozri R 11/1983).

Väčšinu trestných činov môže spáchať ktorákoľvek trestne zodpovedná fyzická osoba, tzv. **všeobecný subjekt**. Niektoré skutkové podstaty trestných činov vyžadujú, aby subjekt mal určitú osobitnú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie (**konkrétny alebo špeciálny subjekt**). K tomu bližšie pozri vysvetlivku k § 128 ods. 8.

Ods. 2:

TZ vychádza zo **zásady individuálnej trestnej zodpovednosti** fyzickej osoby, a ak sú splnené podmienky ustanovené osobitným predpisom, môže byť trestne zodpovedným páchatel'om aj právnická osoba. K tejto významnej zmene došlo na základe ZoTZPO, ktorý zaviedol tzv. pravú trestnú zodpovednosť právnických osôb.

ZoTZPO, pokiaľ ide o trestnú zodpovednosť právnickej osoby, predovšetkým v § 4 ods. 1 ustanovuje, že trestný čin podľa § 3 je spáchaný právnickou osobou, ak je spáchaný v jej prospech, v jej mene, v rámci jej činnosti alebo jej prostredníctvom, ak konal

- a) štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu,
- b) ten, kto vykonáva kontrolnú činnosť alebo dohľad v rámci právnickej osoby, alebo
- c) iná osoba, ktorá je oprávnená zastupovať právnickú osobu alebo za ňu rozhodovať.

Podľa § 4 ods. 2 ZoTZPO možno právnickej osobe pričítať spáchanie trestného činu uvedeného v § 3, ak trestný čin podľa § 3 je spáchaný právnickou osobou, aj vtedy, ak osoba uvedená v odseku 1 nedostatočným dohľadom alebo kontrolou, ktoré boli jej povinnosťou, hoci z nedbanlivosti umožnila spáchať trestný čin osobou, ktorá konala v rámci oprávnení, ktoré jej boli zverené právnickou osobou.

Dôvody pre stanovenie zodpovednosti právnickej osoby založenej na pričítaní je treba vykladať ako *alternatívne*, čo znamená, že k zodpovednosti stačí existencia jednej z foriem konania jej orgánov alebo osôb uvedených v § 4 ods. 1 písm. a) až c) zákona o TZPO alebo preto, že jej orgány alebo osoby uvedené v § 4 ods. 1 písm. a) až c) zákona o TZPO neuskutočnili povinný alebo potrebný dohľad alebo kontrolu, a tak hoci aj z nedbanlivosti umožnili spáchať trestný čin osobe, ktorá konala v rámci jej oprávnení (§ 4 ods. 2 ZoTZPO).

Ustanovenie § 4 tak v odsekoch 1 a 2 ZoTZPO obsahuje vlastný základ trestnej zodpovednosti právnických osôb. Formálna podmienka trestnej zodpovednosti je ustanovená v § 4 ods. 1, ktorý definuje *podstatu protiprávneho konania právnickej osoby*, teda spôsob spáchania trestného činu v závislosti od konania orgánov alebo členov orgánov právnickej osoby alebo ďalších tu

uvedených osôb. V tomto prípade vlastné konanie právnickej osoby predstavujú tie prejavy vôle, ktoré menom právnickej osoby vykonávajú ňou určené orgány alebo zástupcovia právnickej osoby ako fyzické osoby, pričom právne následky spojené s týmito prejavmi sa pričítajú priamo právnickej osobe ako subjektu práva. Ustanovenie § 4 ods. 2 ZoTZPO obsahuje ako ďalšiu podmienku *požiadavku pričítania* trestného činu právnickej osobe, ktorá je esenciálnym prvkom pri vyvodzovaní trestnej zodpovednosti právnických osôb, ktorý slúži ako prostriedok, ktorým je možné vyvodiť trestnú zodpovednosť voči právnickým osobám, za predpokladu kumulatívneho naplnenia zákonných podmienok ustanovených v ZoTZPO.

Z ustanovenia § 4 ods. 1 a ods. 2 ZoTZPO vyplýva rozdelenie fyzických osôb, ktoré sú v určitom vzťahu k právnickej osobe, a to na dve skupiny. Toto rozdelenie fyzických osôb spočíva v odlišných kritériách možnosti právnickej osoby pri pričítaní trestného činu, resp. možnosti sa exkulpovať pri vyvodzovaní trestnej zodpovednosti. Podľa § 4 ods. 2 ZoTZPO sa právnickej osobe trestný čin pričíta len v prípade, *ak osoba uvedená v § 4 ods. 1 ZoTZPO nedostatočným dohľadom alebo kontrolou, ktoré boli jej povinnosťou, hoci z neobstaranosti umožnila spáchať trestný čin osobou, ktorá konala v rámci oprávnení, ktoré jej boli zverené právnickou osobou.* To znamená, že ak si fyzické osoby uvedené v § 4 ods. 1 ZoTZPO dostatočne plnili svoje povinnosti týkajúce sa dohľadu a kontroly a odlišná fyzická osoba, ktorá konala v rámci oprávnení, ktoré jej boli zverené právnickou osobou, spáchala trestný čin, tento sa právnickej osobe nepričíta.

Právnickej osobe sa s poukazom na § 4 ods. 3 ZoTZPO trestný čin nepričíta ani vtedy, *keď vzhľadom na predmet činnosti právnickej osoby, spôsob spáchania trestného činu, jeho následky a okolnosti, za ktorých bol trestný čin spáchaný, je význam nesplnenia povinností v rámci dohľadu a kontroly zo strany orgánu právnickej osoby alebo osoby uvedenej v odseku 1 nepatrný.*

Citované ustanovenie ZoTZPO predstavuje materiálny korektív, ktorý možno aplikovať len pri vyvodzovaní zodpovednosti fyzickej osobe ustanovenej v § 4 ods. 2 ZoTZPO, avšak nie v prípade fyzickej osoby podľa § 4 ods. 1 ZoTZPO. Aplikovanie § 4 ods. 3 ZoTZPO vyžaduje zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov v každej konkrétnej trestnej veci prihliadnuť na charakter a závažnosť pochybenia či nesplnenia povinností zo strany právnickej osoby na úseku dohľadu a kontroly. V tejto súvislosti možno konštatovať, že samotný text ZoTZPO neustanovuje minimálny štandard potrebných opatrení na exkulpáciu (vyvinenie) právnickej osoby. Z tohto dôvodu pri prípadnej aplikácii § 4 ods. 3 ZoTZPO bude potrebné prihliadať tiež na to, akým spôsobom právnická osoba prijímala opatrenia zamerané na predchádzanie programov zameraných proti páchaniu trestnej činnosti, ako ich zabezpečovala, kontrolovala a či vynaložila všetko úsilie, ktoré od nej bolo možné spravodlivo požadovať, aby spáchaniu trestného činu zabránila.

Trestnej zodpovednosti právnickej osoby v zmysle ZoTZPO nebráni, ak sa nepodarí zistiť, ktorá konkrétna fyzická osoba konala spôsobom ustanoveným § 4 ods. 1 a ods. 2 ZoTZPO (porovnaj § 4 ods. 4 ZoTZPO), ale pre vyvodenie trestnej zodpovednosti konkrétnej právnickej osoby musí byť však zistené, že k takémuto konaniu konkrétnej nestotožnenej osoby skutočne došlo (napr. sa ho dopustil člen predstavenstva akciovej spoločnosti, ale sa nepodarilo bez dôvodných pochybností zistiť, ktorý konkrétny člen predstavenstva akciovej spoločnosti konal popísaným spôsobom). Trestná zodpovednosť právnickej osoby by nebola vylúčená ani z toho dôvodu, že fyzická osoba pre daný trestný čin, ktorý zakladá zodpovednosť právnickej osoby, samotná trestne zodpovedná nie je napr. z dôvodu premlčania trestného stíhania, nepríčetnosti, prípadne z iného dôvodu. Touto právnou úpravou sa zvýrazňuje určité osamostatnenie trestnej zodpovednosti právnických osôb vyplývajúcej z odlišností Trestného zákona a ZoTZPO, a to najmä z hľadiska odlišných podmienok zakladajúcich trestnú zodpovednosť.

Za podmienok ustanovených osobitným zákonom – sa rozumejú ako objektívne, tak subjektívne predpoklady vzniku trestnej zodpovednosti právnickej osoby uvedené v § 6 ods. 1 ZoTZPO (pozri tiež § 4 a nasl.).

III R 25/1968: Páchatelom aj spolupáchatelom skrátenia dane podľa § 276 TZ môže byť nielen subjekt dane (poplatku), ale ktokoľvek, kto svojím úmyselným konaním spôsobí, že zákonná daň

(poplatok) nebola jemu alebo aj inému subjektu dane (poplatku) vymieraná buď vôbec, alebo nie v zákonnej miere. Subjekt dane a subjekt trestného činu skrátenia dane nemusia byť totožní a nemožno preto zamieňať daňovú zodpovednosť (povinnosť zaplatiť daň) a trestnú zodpovednosť za skrátenie dane. (Upravené znenie)

III R 51/1970: II. Ak spácha páchateľ trestný čin spoločným konaním s osobou pre nedostatok veku trestne nezodpovednou (§ 22 TZ), nejde o spolupáchateľstvo podľa § 20 TZ, ale o spáchanie trestného činu jediným páchateľom podľa § 19 ods. 1 TZ. (Upravené znenie)

III R 57/1970: Nejde o spolupáchateľstvo, ak páchatelia súbežne útočia proti tomu istému predmetu útoku, ale každý z nich sleduje iný zámer. (Upravené znenie)

III R 28/1994: Páchateľom (spolupáchateľom) trestného činu znásilnenia podľa § 199 TZ môže byť i žena, ak násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia donúti inú ženu k súložiu s mužom. (Upravené znenie)

III R 9/1983: Páchateľ, ktorý násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia donúti ženu k súložiu s maloletým trestne nezodpovedným pre nedostatok veku, dopúšťa sa trestného činu znásilnenia podľa § 199 TZ ako jediný páchateľ. (Upravené znenie)

III ZSP 58/1999: II. Za páchateľa trestného činu podľa § 19 ods. 1 TZ sa považuje i tzv. „nepriamy páchateľ“, ktorý na spáchanie trestného činu použije inú osobu, ktorá je v jeho rukách „živým nástrojom“ a ako nástroj sama nekoná alebo nekoná zavinene. Spoločnou črtou takéhoto páchateľstva je, že „živý nástroj“ buď nie je trestne zodpovedný (napr. pre nepríčetnosť), alebo má len obmedzenú zodpovednosť (napr. pre nedbanlivostný trestný čin), alebo aspoň nie je zodpovedný za taký istý trestný čin. Úmysel nepriameho páchateľa sa musí vzťahovať aj na skutočnosť, že na spáchanie trestného činu využíva inú osobu ako „živý nástroj“. (Upravené znenie)

III ZSP 84/2004: II. Ak TZ na spáchanie trestného činu vyžaduje osobitnú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie páchateľa, môže byť páchateľom alebo spolupáchateľom takéhoto trestného činu len osoba, ktorá má zákonom požadovanú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie (§ 128 ods. 8 TZ). (Upravené znenie)

§ 20

Spolupáchateľ

Ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých páchateľov (spolupáchateľia), zodpovedá každý z nich, ako keby trestný čin spáchal sám.

Súvisiace predpisy:

ZoTZPO

Súvisiace ustanovenia:

§ 8 - trestný čin, § 13 - príprava na zločin, § 14 - pokus trestného činu, § 15 - zavinenie úmyselné, § 19 - páchateľ, § 21 - účastník, § 22 a § 23 - okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť, § 84 až § 88 - zánik trestnosti a trestu, § 127 ods. 12 - viaceré osoby, § 128 ods. 8, 9 - špeciálny subjekt

Komentár k § 20

Základným predpokladom **spolupáchateľstva** je spáchanie trestného činu spoločným konaním dvoch alebo viacerých páchateľov a úmysel k tomu smerujúci.

Vo vzťahu k právnickým osobám sa uplatňuje § 6 ods. 2 ZoTZPO, podľa ktorého ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých páchateľov, z ktorých aspoň jeden je právnickou osobou, zodpovedá každý z nich ako keby trestný čin spáchal sám.

Spoločné konanie dvoch alebo viacerých páchateľov (objektívna podmienka) môže spočívať v tom, že:

- každý zo spolupáchateľov svojím konaním naplnil všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu (napr. obaja páchatelia použijú voči žene násillie a obaja s ňou súložlia),

- každý zo spolupáchateľov svojím konaním naplnil len niektorý zo znakov skutkovej podstaty trestného činu, ktorá je potom naplnená len súhrnom týchto konaní (napr. jeden z lupičov použije hrozbu bezprostredného násillia – mieri zbraňou a druhý sa zmocňuje peňazí) alebo
- každý zo spolupáchateľov vykonáva určitú činnosť, ktorá až ako celok tvorí konanie požadované skutkovou podstatou trestného činu (napr. pri krádeži vlámaním jeden z páchatel'ov násilne otvorí dvere bytu, druhý odcudzené veci nakladá do tašiek, tretí ich odnáša do auta), alebo aj vtedy, keď konanie každého zo spolupáchateľov je aspoň článkom reťaze, pričom jednotlivé činnosti – články reťaze – smerujú k priamemu vykonaniu trestného činu a len vo svojom celku tvoria jeho skutkovú podstatu (napr. vo vyššie uvedenom prípade krádeže vlámaním budú ďalší dvaja spolupáchatelia mať na starosti zahladzovanie stôp). V praxi súdov sa vyskytol problém, ako posudzovať účasť niektorého zo spoločníkov, ktorá nespočívala v priamom naplňovaní znakov trestného činu lúpeže, ale napr. vo vylákaní obete na opustené miesto (tzv. volavky), kde vlastný lúpežný útok vykonali iní útočníci, alebo vo vytváraní tzv. „steny“ (osoba dáva pozor neďaleko miesta činu, aby spoločníci neboli pri čine vyrušení a pod.). Prax súdov posudzuje aj tieto prípady ako spolupáchateľstvo. Senát Najvyššieho súdu SSR vo veci 2 To 47/1976 rozhodol odchylné od týchto názorov, keď posúdil tzv. vytváranie „steny“ len ako pomoc podľa § 21 ods. 1 písm. d) TZ. K tomu pozri bližšie R 1/1980.

Úmysel spáchať trestný čin je druhá (subjektívna) podmienka spolupáchateľstva. Úmysel u spolupáchateľov sa musí vzťahovať nielen na znaky trestného činu, ale aj na spáchanie trestného činu spoločným konaním. Preto **nepôjde o spolupáchateľstvo**, ak niekoľko páchatel'ov súbežne útočí proti rovnakému predmetu útoku, ale každý z nich sleduje iný zámer (napr. krádež vecí z obchodného domu pri živelnej pohrome). Ide o súbežné samostatné páchatel'stvo niekoľkých páchatel'ov, ktorí sa budú posudzovať samostatne. O spolupáchateľstvo nejde ani pri spoločnom konaní s osobou trestne nezodpovednou pre nedostatok veku či príčetnosti, ani vtedy, ak páchatel' využije stav, ktorý bez dohody s ním vyvolala iná osoba (postupné páchatel'stvo). K trestným činom, pri ktorých zákon pripúšťa alternatívne formy zavinenia „čo aj z nedbanlivosti“, „hoci aj z nedbanlivosti“, je spolupáchateľstvo možné len pri jeho úmyselnej forme.

Dohoda o spolupáchateľstve nemusí byť výslovná, stačí konkludentný prejav, avšak spolupáchatelia si musia byť vedomí možnosti, že konanie ostatných spolupáchateľov v spojení s ich vlastným konaním smeruje k spáchaniu trestného činu a boli s tým pre tento prípad uzrozmnení.

Zodpovednosť spolupáchateľov zákon ustanovuje tak, že každý zo spolupáchateľov zodpovedá za celý následok spoločného konania tak, ako keby ho spáchal sám. Táto zásada sa dôsledne uplatňuje pri rozhodovaní o vine a treste. V prípade, že niektorý zo spolupáchateľov vybočí z rámca dohody (exces), zodpovedá za to, čo zavinené spôsobil, pričom ostatní budú zodpovedať len za trestnú činnosť, ktorá bola obsahom dohody.

Pri spáchaní trestného činu v spolupáchateľstve za okolností, ktoré podmieňujú použitie vyššej trestnej sadzby, alebo za okolností priťažujúcich sa trestná zodpovednosť spolupáchateľov posudzuje individuálne u každého zo spolupáchateľov, v závislosti na jeho zavinení (pozri R 20/1970).

Pri trestných činoch s obmedzeným okruhom páchatel'ov (konkrétny alebo špeciálny subjekt) môže byť spolupáchateľom len ten, kto môže byť páchatel'om (pozri vysvetlivku k § 128 ods. 8). Spolupáchateľom vojenského trestného činu podľa jedenástej hlavy osobitnej časti TZ môže byť len vojak (pozri vysvetlivku k § 128 ods. 9). Spolupáchateľstvo je vylúčené pri trestnom čine vraždy novonarodeného dieťaťa matkou (§ 146 TZ) aj pri trestnom čine dvojmanželstva (§ 204 TZ).

Spolupáchateľstvo vo vzťahu k účastníctvu sa považuje za vyššiu formu trestnej činnosti. Preto, ak sa niekto podieľal na trestnom čine ako spolupáchateľ a zároveň ako účastník, bude

trestne zodpovedný len za spolupáchateľstvo. Ak však spolupáchateľ je zároveň organizátor alebo zviadol na spáchanie trestného činu mladistvého, považuje sa to za všeobecne priťažujúcu okolnosť [§ 37 písm. k), j) TZ].

Spolupáchateľstvo je možné v štádiu pokusu, ako aj v štádiu dokonania trestného činu. Ak sa dve osoby pripravujú na zločin, nejde o spolupáchateľstvo, ale o formu prípravy na zločin vo forme spolčenia (pozri bližšie vysvetlivky k § 13 TZ).

Zánik trestnosti sa pri spolupáchateľstve posudzuje samostatne. Ak prejaví účinnú ľútosť len jeden zo spolupáchateľov, trestnosť zaniká iba pri ňom, druhý spolupáchateľ bude trestne zodpovedný. Ak sa rozhodne niektorý zo spolupáchateľov upustiť od ďalšieho konania smerujúceho k spáchaniu trestného činu, trestnosť činu uňho zanikne len vtedy, ak súčasne odstráni nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému TZ z konania spolupáchateľov.

Ku kritériám určovania druhu trestu a jeho výmery pozri vysvetlivku k § 34 ods. 5 písm. a).

III R 34/1968: I. Spolupáchateľstvo je možné tak v štádiu pokusu, ako i v štádiu spáchaného trestného činu. Nejde však už o spolupáchateľstvo, ak spoločná činnosť bola uskutočnená až po dokonaní trestného činu, tzn. po naplnení jeho znakov, hoci skutok ešte pokračoval v štádiu, ktoré možno zahrnúť pod pojem dokončenia trestného činu.

II. Nejde o spolupáchateľstvo trestného činu lúpeže, ak jeden zo spoluobvinených využije na uskutočnenie úmyslu zmocniť sa cudzej veci bezbrannosti obete, ktorý bol bez dorozumenia s ním za tým účelom vykonaný druhým spoluobvineným. V takomto prípade prichádza u prvého spoluobvineného do úvahy posúdenie skutku ako pomoc pri trestnom čine lúpeže podľa § 21 ods. 1 písm. d), § 188 TZ. (Upravené znenie)

III R 20/1970: V prípadoch, kedy pri úmyselnom útoku na zdravie vykonanom v spolupáchateľstve podľa § 20 TZ je spôsobená z nedbanlivosti ťažká ujma na zdraví alebo smrť..., musí byť zavinenie každého páchateľa za tento ťažší následok skúmané samostatne. Sama okolnosť, že úmyselný útok na zdraví bol spáchaný v spolupáchateľstve, neodôvodňuje ešte záver, že všetci spolupáchatelia zodpovedajú za ťažší následok. (Upravené znenie)

III R 1/1980: V prípadoch spáchania trestného činu lúpeže v skupine vzniká problém rozlišovania spolupáchateľstva a pomoci. Súdny správne posudzujú ako spolupáchateľov nielen tých členov skupiny, ktorí naplňujú svojím konaním všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže, ale i tých členov, ktorí po spoločnej dohode, výslovnej alebo konkludentnej, naplňujú každý len niektoré zo znakov skutkovej podstaty trestného činu lúpeže, ktorá je potom naplnená vo svojom celku len v súhrnom konaní všetkých páchateľov. Napr. jeden páchateľ uskutočňuje násilie, druhý sa pritom zmocňuje veci napadnutého... Problematická, i v teórii nejasná je však taká účasť niektorého zo spoločníkov, ktorá nespočíva v priamom naplňovaní znakov trestného činu lúpeže, ale napr. vo vylákaní obete na opustené miesto, kde vlastný lúpežný útok vykonajú iní spoločníci (robenie tzv. „volavky“), vo vytváraní tzv. „steny“, t. j. v konaní, ktoré spočíva v tom, že osoba dáva pozor neďaleko miesta činu, aby spoločníci neboli pri čine vyrušení a pod. Prax súdov posudzuje aj tieto prípady ako spolupáchateľstvo. Prax súdov, s ktorou najvyššie súdy republík súhlasia a s ktorou sa stotožňuje i Najvyšší súd ČSSR, posudzuje i tieto prípady spravidla ako spolupáchateľstvo... Odchýlkou od týchto názorov je rozhodnutie senátu Najvyššieho súdu SSR vo veci 2 To 47/1976, ktorý posúdil tzv. vytváranie „steny“ len ako pomoc podľa § 21 ods. 1 písm. d) TZ. (Upravené znenie)

III R 24/1977: K posudzovaniu spolupáchateľstva podľa § 20 TZ a súbežného páchateľstva viacerých osôb:

Samotná skutočnosť, že zamestnanec organizácie, ktorý rozkráda zverený materiál, má vedomosť o tom, že v tom istom časovom období tak koná aj jeho spolupracovník, nezakladá znaky spolupáchateľstva na jeho trestnom čine, i keď ide o materiál, ktorý prevzali na základe dohody o spoločnej hmotnej zodpovednosti. (Upravené znenie)

III R 24/1983: Konanie člena organizovanej skupiny vytvorenej na spáchanie trestného činu krádeže, ktorý vybočí z pôvodnej dohody a veci sa zmocní násilím, treba posúdiť ako trestný čin lúpeže podľa § 188 TZ, avšak bez použitia kvalifikačnej okolnosti podľa § 212 ods. 4 písm. b) TZ, že lúpež spáchal ako člen organizovanej skupiny.